

Z A K O N

O ELEKTRONSKIM KOMUNIKACIJAMA

I. UVODNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se: uslovi i način obavljanja delatnosti u oblasti elektronskih komunikacija; nadležnosti državnih organa u oblasti elektronskih komunikacija; položaj i rad Regulatornog tela za elektronske komunikacije i poštanske usluge; sprovođenje javnih konsultacija; obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija po režimu opšteg ovlašćenja; planiranje, projektovanje, izgradnja ili postavljanje, korišćenje i održavanje elektronskih komunikacionih mreža, pripadajućih sredstava, elektronske komunikacione opreme, radio-opreme i terminalne opreme; pravo službenosti i zajedničkog korišćenja; međupovezivanje i pristup; pružanje usluga univerzalnog servisa; određivanje tržišta podložnih prethodnoj regulaciji, analiza tržišta, određivanje privrednog subjekta sa značajnom tržišnom snagom i ovlašćenja Regulatornog tela za elektronske komunikacije i poštanske usluge u odnosu na privredni subjekt sa značajnom tržišnom snagom; upravljanje i korišćenje adresa i brojeva; upravljanje, korišćenje i kontrola radiofrekvencijskog spektra; distribucija medijskih sadržaja; zaštita prava krajnjih korisnika; bezbednost i integritet elektronskih komunikacionih mreža i usluga; nadzor nad primenom ovog zakona; mere za postupanje suprotno odredbama ovog zakona, kao i druga pitanja od značaja za funkcionisanje i razvoj elektronskih komunikacija u Republici Srbiji.

Član 2.

Pružanje javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga, prostorno planiranje, izgradnja, održavanje, razvoj i korišćenje elektronskih komunikacionih mreža i pripadajućih sredstava, kao i upravljanje i korišćenje radiofrekvencijskog spektra i numeracije koji predstavljaju prirodno ograničena javna dobra, od posebnog su interesa za Republiku Srbiju.

Član 3.

Odredbe ovog zakona ne odnose se na elektronske komunikacione mreže za posebne namene, osim odredaba koje se odnose na korišćenje radiofrekvencijskog spektra za posebne namene i posebne slučajeve međupovezivanja elektronskih komunikacionih mreža za posebne namene i javnih elektronskih komunikacionih mreža.

Odredbe ovog zakona ne odnose se na sadržaj usluge koja se pruža preko elektronskih komunikacionih mreža korišćenjem elektronskih komunikacionih usluga.

Značenje pojedinih pojmova

Član 4.

Pojedini pojmovi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1) adresa je niz znakova, slova, cifara i signala koji je namenjen za određivanje odredišta veze;
- 2) aplikativni programski interfejs (API) je softverski interfejs između aplikacija pružalaca medijskih sadržaja i uređaja za prijem tih sadržaja, kao i sredstva u naprednoj digitalnoj opremi za usluge digitalnog radija i televizije;
- 3) baza podataka o zaduženosti krajnjih korisnika predstavlja bazu podataka pružaoca usluge o solventnosti krajnjih korisnika, odnosno bazu podataka koja u smislu

ovog zakona sadrži podatke o ukupnom iznosu, vrsti i ažurnosti u ispunjavanju obaveza fizičkih i pravnih lica koje prikuplja posebno lice saglasno zakonu o zaštiti korisnika finansijskih usluga, u koje se uključuju i podaci o krajnjim korisnicima po zaključenju korisničkog ugovora;

4) bezbednost elektronskih komunikacionih mreža i usluga predstavlja sposobnost elektronskih komunikacionih mreža i usluga da budu zaštićene, do određenog nivoa, od bilo koje radnje kojom se ugrožava dostupnost, autentičnost, integritet ili poverljivost tih mreža i usluga, sačuvanih, prenetih ili obrađenih podataka ili povezanih usluga koje te elektronske komunikacione mreže ili usluge nude ili kojima omogućavaju pristup;

5) bezbednosni incident je događaj koji ima negativan uticaj na bezbednost elektronskih komunikacionih mreža ili usluga;

6) brojevi su nizovi cifara koji se upotrebljavaju za adresiranje u elektronskim komunikacionim mrežama;

7) geografski broj je broj iz nacionalnog Plana numeracije čiji deo cifara ima geografsko značenje, koji se koristi za usmeravanje poziva na fizičko mesto terminalne tačke mreže;

8) govorna komunikaciona usluga je javno dostupna elektronska komunikaciona usluga za, direktno ili indirektno, upućivanje i primanje nacionalnih, odnosno nacionalnih i međunarodnih poziva preko jednog ili više brojeva iz nacionalnog ili međunarodnog plana numeracije;

9) delatnost elektronskih komunikacija obuhvata pružanje javnih elektronskih komunikacionih mreža i pripadajućih sredstava i/ili javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga;

10) deljeni pristup lokalnoj petlji podrazumeva davanje određenog dela kapaciteta lokalne petlje ili lokalne potpetlje (npr. određenog frekvencijskog opsega) privrednog subjekta sa značajnom tržišnom snagom na korišćenje drugom privrednom subjektu;

11) distribucija medijskih sadržaja obuhvata prenos medijskih sadržaja do krajnjeg korisnika;

12) elektromagnetska kompatibilnost je sposobnost uređaja ili sistema da radi na zadovoljavajući način u svom elektromagnetskom okruženju i da ne uzrokuje nedozvoljene elektromagnetske smetnje drugim uređajima ili sistemima u tom okruženju;

13) elektronska komunikaciona mreža predstavlja sisteme prenosa i, zavisno od primene, uređaje za komutaciju i usmeravanje i druge resurse, uključujući pasivne mrežne elemente, koji omogućavaju prenos signala pomoću žičnih, radio, optičkih ili drugih elektromagnetskih sredstava, uključujući satelitske mreže, fiksne (sa komutacijom kola i paketa, uključujući internet) i mobilne mreže, energetske kablovske sisteme u delu koji se koristi za prenos signala, mreže koje se koriste za distribuciju medijskih sadržaja koje uključuju mreže za radijsku i televizijsku radio-difuziju terestričkim putem i mreže kablovske televizije, bez obzira na vrstu podataka i informacija koji se prenose;

14) elektronska komunikaciona mreža za posebne namene je elektronska komunikaciona mreža organa odbrane i bezbednosti, organa državne uprave nadležnih za zaštitu i spasavanje, kao i službi za hitne intervencije (u daljem tekstu: službe za hitne intervencije), koja se koristi za namene za koje su navedeni organi osnovani, ne koristi se u komercijalne svrhe i ne daje se na korišćenje trećim licima;

15) elektronska komunikaciona oprema je oprema koja se upotrebljava za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija;

16) elektronska komunikaciona usluga je usluga koja se po pravilu pruža uz naknadu putem elektronskih komunikacionih mreža i obuhvata uslugu pristupa internetu, komunikacionu uslugu između osoba i uslugu koja se sastoji u celini ili većim delom od prenosa signala uključujući uslugu distribucije medijskih sadržaja i uslugu komunikacije između mašina, ali ne obuhvata uslugu proizvodnje medijskih sadržaja ili obavljanja uredničke kontrole nad medijskim sadržajima koji se prenose putem elektronskih komunikacionih mreža i usluga;

17) delotvorna konkurencija je stanje na relevantnom tržištu elektronskih komunikacija kada na njemu ne postoje privredni subjekti sa značajnom tržišnom snagom;

18) komunikacija između mašina jeste automatizovano ostvarivanje prenosa podataka između uređaja;

19) komunikaciona usluga između lica je usluga koja se po pravilu pruža uz naknadu i koja omogućava direktnu i interaktivnu razmenu informacija između ograničenog broja lica putem elektronskih komunikacionih mreža, pri čemu lica koja zahtevaju komunikaciju ili u njoj učestvuju određuju jednog ili više primalaca, ali ne uključuje uslugu koja omogućava komunikaciju između lica i interaktivnu komunikaciju samo kao manje bitnu pomoćnu funkciju koja je suštinski povezana sa drugom uslugom;

20) elektronska poruka je svaki tekstualni, glasovni, zvučni ili slikovni zapis, poslat preko javne komunikacione mreže, koji se može pohraniti u mreži ili u terminalnoj opremi primaoca sve dok je primalac ne preuzme ili joj pristupi;

21) elektronski programski vodič je usluga pridodata digitalnom prenosu medijskih sadržaja, koja krajnjem korisniku omogućava jednostavno pretraživanje ponuđenih medijskih sadržaja i usluga;

22) zajedničko korišćenje radiofrekvencijskog spektra je pristup istim radiofrekvencijskim opsezima od strane dva ili više korisnika, na osnovu sporazuma o zajedničkom korišćenju, koje je omogućeno na osnovu opšteg ovlašćenja, pojedinačne dozvole za korišćenje radio-frekvencija ili njihove kombinacije, uključujući i regulatorne pristupe kao što je deljeni pristup na osnovu dozvole koji ima za cilj olakšavanje zajedničkog korišćenja radiofrekvencijskih opsega, a na osnovu obavezujućeg ugovora svih uključenih strana, u skladu sa pravilima za zajedničko korišćenje koja su utvrđena u pojedinačnoj dozvoli za korišćenje radio-frekvencija, kako bi se svim korisnicima garantovali predvidivi i pouzdani sporazumi o zajedničkom korišćenju, ne dovodeći u pitanje primenu prava tržišnog nadmetanja;

23) zloupotreba elektronskih komunikacija je svako ponašanje protivno svrsi zaključenog ugovora o pružanju javne elektronske komunikacione usluge, odnosno mreže kojim se nanosi materijalna ili nematerijalna šteta drugoj ugovornoj strani;

24) internet je globalni elektronski komunikacioni sistem sačinjen od velikog broja međusobno povezanih elektronskih komunikacionih mreža i uređaja, koji razmenjuju podatke koristeći zajednički skup komunikacionih protokola;

25) interoperabilnost je svojstvo dva ili više sistema ili njihovih delova da razmenjuju podatke i koriste podatke koji su razmenjeni;

26) interfejs je fizička ili logička veza između dva ili više uređaja, dva ili više delova istog uređaja, ili medijuma prenosa, definisana funkcionalnim karakteristikama, karakteristikama signala ili drugim odgovarajućim karakteristikama;

27) javna elektronska komunikaciona mreža je elektronska komunikaciona mreža koja se, u celini ili pretežno, koristi za pružanje javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga i omogućava prenos podataka između terminalnih tačaka mreže;

28) javna elektronska komunikaciona usluga je elektronska komunikaciona usluga koja je javno dostupna na komercijalnoj osnovi;

29) javna telefonska govornica je javno dostupan telefon čije se korišćenje plaća;

30) kablovska kanalizacija je deo pripadajućih sredstava elektronske komunikacione mreže koji se sastoji od mreže kablovskih cevi i okana, a koji služi za postavljanje i zaštitu kablova elektronske komunikacione mreže;

31) klasa radio-opreme je klasa koja obuhvata pojedinačne kategorije radio-opreme koje se smatraju sličnim, kao i one radio-interfejse za koje je radio-oprema projektovana;

32) kolokacija je usluga pružanja fizičkog prostora i tehničkih sredstava na određenoj lokaciji, potrebnih radi smeštaja i povezivanja elektronske komunikacione opreme operatora;

33) komunikacija označava razmenu ili prenošenje informacija između određenog broja strana putem javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga, izuzev informacija koje se prenose u sklopu usluga distribucije medijskih sadržaja preko elektronskih komunikacionih mreža i koje se ne mogu povezati sa određenim krajnjim korisnikom, odnosno primaocem;

34) komunikaciona usluga između lica zasnovana na korišćenju numeracije je komunikaciona usluga između lica koja se povezuje sa javno dodeljenom numeracijom, odnosno brojem ili brojevima iz nacionalnog ili međunarodnog plana numeracije, ili koja omogućava komunikaciju sa brojem ili brojevima iz nacionalnog ili međunarodnog plana numeracije

35) komunikaciona usluga između lica koja nije zasnovana na korišćenju numeracije je komunikaciona usluga između lica koja se ne povezuje sa javno dodeljenom numeracijom, odnosno brojem ili brojevima iz nacionalnog ili međunarodnog plana numeracije, ili koja ne omogućava komunikaciju sa brojem ili brojevima iz nacionalnog ili međunarodnog plana numeracije;

36) korisnik je fizičko ili pravno lice koje koristi ili zahteva korišćenje javno dostupne elektronske komunikacione usluge;

37) krajnji korisnik je korisnik koji ne pruža usluge korišćenja javne elektronske komunikacione mreže ili javno dostupne elektronske komunikacione usluge;

38) lokalna petlja je fizičko kolo koje povezuje terminalnu tačku mreže sa glavnim razdelnikom ili ekvivalentnim sredstvom u javnoj fiksnoj elektronskoj komunikacionoj mreži;

39) lokalna potpetlja je deo lokalne petlje koja povezuje terminalnu tačku mreže sa glavnim razdelnikom ili određenom pristupnom tačkom u javnoj fiksnoj elektronskoj komunikacionoj mreži;

40) maloprodajna cena terminalne opreme je cena po kojoj krajnji korisnik može da kupi terminalnu opremu, bez obaveze zaključivanja korisničkog ugovora;

41) medijski sadržaji su programski sadržaji koji se, kada se distribuiraju putem elektronskih komunikacionih mreža, pružaju korisnicima kao audiovizuelne medijske usluge i medijske usluge radija;

42) međupovezivanje (interkonekcija) je posebna vrsta pristupa ostvarenog između operatora, kojim se uspostavlja fizičko i logičko povezivanje javnih elektronskih komunikacionih mreža, kako bi se korisnicima usluga jednog ili više privrednih subjekata omogućila međusobna komunikacija, odnosno pristup uslugama koje pružaju drugi privredni subjekti ili treća lica koja imaju pristup mreži;

43) mreža za pristup je javna elektronska komunikaciona mreža koja obezbeđuje prenos elektronskih komunikacionih signala između utvrđenih lokacija sa kojih se pružaju elektronske komunikacione usluge krajnjim korisnicima i terminalnih tačaka mreže na lokacijama krajnjih korisnika;

44) mreža visokog kapaciteta je elektronska komunikaciona mreža koja omogućava pružanje usluga širokopojasnog pristupa sa protocima od najmanje 30 Mbit/s;

45) mreža vrlo visokog kapaciteta je elektronska komunikaciona mreža koja se u potpunosti sastoji od optičkih elemenata najmanje do razdelne tačke na krajnjoj lokaciji ili elektronska komunikaciona mreža, koja u uobičajenom uslovima, pri maksimalnom opterećenju, može da ostvari slične parametre mreže u pogledu dostupnog propusnog opsega (download, upload), otpornosti, parametara koji se odnose na greške pri prenosu i kašnjenje (latencija) i njegove varijacije; parametri mreže mogu se smatrati sličnim nezavisno od toga da li se menja iskustvo krajnjeg korisnika zbog različitih osobina medijuma prenosa kojim se mreža povezuje sa terminalnom tačkom mreže;

46) multipleks je standardizovani tok signala koji se primenjuje za digitalnu radio-difuziju, a koji uključuje radio i televizijske programe, kao i druge podatke;

47) najprimerenija prijemna tačka hitne komunikacije je prijemna tačka hitne komunikacije koju su nadležna tela unapred odredila za prijem komunikacije upućene hitnim službama na određenom području ili za hitnu komunikaciju određene vrste;

48) namena radiofrekvencijskog spektra je određivanje namene određenog radiofrekvencijskog opsega, ako je primenjivo, za korišćenje od strane jedne ili više vrsta radiokomunikacijskih službi, pod utvrđenim uslovima;

49) napredna oprema za digitalnu televiziju je uređaj koji se koristi za povezivanje na televizijski prijemnik ili integrisani digitalni televizijski prijemnik, koji može da prima digitalne interaktivne televizijske usluge;

50) negeografski broj je broj iz nacionalnog Plana numeracije koji nije geografski, a obuhvata, između ostalog, brojeve u mobilnoj mreži, brojeve usluga besplatnog poziva i brojeve usluga sa dodatom vrednošću;

51) operator je lice koje pruža ili je ovlašćeno da pruža javne elektronske komunikacione mreže ili pripadajuća sredstva;

52) operator elektronske komunikacione mreže za distribuciju medijskih sadržaja je lice koje pruža, ili je ovlašćeno da pruža elektronsku komunikacionu uslugu distribucije medijskih sadržaja;

53) operator multipleksa je lice koje pruža ili je ovlašćeno da pruža elektronsku komunikacionu uslugu formiranja i upravljanja multipleksom;

54) opšte ovlašćenje predstavlja pravni okvir kojim se obezbeđuju prava pružanja elektronskih komunikacionih mreža ili usluga i utvrđuju posebne obaveze koje su primenjive na sve ili određene vrste elektronskih komunikacionih mreža i usluga, u skladu sa odredbama ovog zakona;

55) organi odbrane i bezbednosti su organi državne uprave nadležni za poslove odbrane i unutrašnjih poslova, Vojska Srbije i službe bezbednosti Republike Srbije;

56) povezane usluge su usluge povezane sa elektronskom komunikacionom mrežom ili elektronskom komunikacionom uslugom, koje omogućavaju ili podržavaju pružanje usluga, samostalno pružanje ili automatizovano pružanje usluga putem te mreže ili usluge, ili imaju takvu mogućnost, i uključuju, između ostalog, usluge sistema za prevođenje brojeva ili sistema sa ekvivalentnom funkcionalnošću, sistema uslovnog

pristupa i elektronskih programskih vodiča, kao i druge usluge, poput usluga za utvrđivanje identiteta, lokacije i prisutnosti;

57) povlašćena cena terminalne opreme je cena po kojoj krajnji korisnik može da kupi terminalnu opremu pod povlašćenim uslovima, prilikom zaključenja korisničkog ugovora na određeno vreme;

58) povreda podataka o ličnosti je svaka povreda bezbednosti podataka koja dovodi do nenamernog ili nezakonitog uništavanja, gubitka, izmene, neovlašćenog obelodanjivanja podataka o ličnosti ili pristupa podacima o ličnosti koji se prenose, čuvaju ili na drugi način obrađuju u vezi sa pružanjem javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga;

59) podaci o lokaciji pozivaoca su podaci iz mrežne infrastrukture ili iz mobilnih uređaja koji su obrađeni u javnim mobilnim elektronskim komunikacionim mrežama, a koji pokazuju geografsku lokaciju mobilne terminalne opreme krajnjeg korisnika i podaci o fizičkoj adresi terminalne tačke mreže u javnim fiksnim elektronskim komunikacionim mrežama;

60) podaci o saobraćaju se odnose na podatke o ličnosti koji se obrađuju prilikom prenosa i tarifiranja komunikacije unutar elektronske komunikacione mreže;

61) poziv je veza, uspostavljena putem javno dostupne elektronske komunikacione usluge između osoba, koja omogućava dvosmernu glasovnu komunikaciju;

62) potpuni raščlanjeni pristup lokalnoj petlji podrazumeva davanje punog kapaciteta lokalne petlje ili lokalne potpetlje privrednog subjekta sa značajnom tržišnom snagom na korišćenje drugom privrednom subjektu;

63) potrošač je fizičko lice koje koristi ili zahteva korišćenje javno dostupne elektronske komunikacione usluge za lične potrebe, koje se ne odnose na obavljanje poslovne delatnosti, profesije ili zanata;

64) prenosivost broja je mogućnost krajnjeg korisnika da promeni operatora elektronskih komunikacionih usluga, bez promene korisničkog broja;

65) prethodna regulacija odnosi se na određivanje posebnih uslova pod kojima privredni subjekti sa značajnom tržišnom snagom obavljaju delatnost elektronskih komunikacija radi obezbeđivanja razvoja konkurencije na tržištu;

66) prijemna tačka hitne komunikacije je fizička lokacija na kojoj se prvo prima hitna komunikacija u okviru nadležnog organa ili organizacije, određenog u skladu sa posebnim propisima;

67) pripadajuća sredstva obuhvataju povezane usluge, linijsku i drugu fizičku infrastrukturu, kao i druga sredstva ili elemente povezane sa elektronskom komunikacionom mrežom ili elektronskom komunikacionom uslugom, koji omogućavaju ili podržavaju pružanje usluga putem te mreže ili usluge, ili se mogu iskoristiti u te svrhe, uključujući, između ostalog, zgrade ili ulaze u zgrade, kablovsku kanalizaciju i komunikacione instalacije u zgradama, antene, tornjeve i druge potporne objekte, kablovske cevi i kanale, stubove, okna i razvodne ormare;

68) pristup podrazumeva omogućavanje dostupnosti sredstava ili usluga privrednim subjektima pod utvrđenim uslovima, bilo na ekskluzivnoj ili neekskluzivnoj osnovi, radi pružanja elektronskih komunikacionih usluga, uključujući elektronske komunikacione usluge putem kojih se pružaju usluge informacionog društva ili prenose medijski sadržaji; obuhvata, između ostalog: pristup elementima mreže i pripadajućim sredstvima, što može da obuhvati i priključenje opreme putem fiksnih ili pokretnih sredstava (naročito pristup lokalnoj petlji i sredstvima i uslugama neophodnim za pružanje usluga preko lokalne petlje), pristup fizičkoj infrastrukturi (uključujući pristup

zgradama, kablovskoj kanalizaciji i antenskim stubovima), pristup odgovarajućim softverskim sistemima (uključujući pristup sistemima za operativnu podršku), pristup informacionim sistemima i bazama podataka za rezervisanje, pružanje, naručivanje, održavanje, popravke i izdavanje računa, pristup sistemima za prevođenje brojeva ili sistemima sa ekvivalentnom funkcionalnošću, pristup fiksnim i mobilnim mrežama (posebno za potrebe rominga), pristup sistemima uslovnog pristupa za usluge digitalne televizije, kao i pristup virtuelnim mrežnim uslugama;

69) privredni subjekt je lice koje obavlja delatnost elektronskih komunikacija;

70) pružalac usluge je lice koje pruža javno dostupne elektronske komunikacione usluge;

71) pružanje elektronskih komunikacionih mreža obuhvata uspostavljanje, rad, kontrolu i obezbeđivanje dostupnosti tih mreža;

72) radio-interfejs je veza između mobilne stanice i radio-opreme u mreži, definisana funkcionalnim karakteristikama, karakteristikama interkonekcije i drugim odgovarajućim karakteristikama;

73) radio-oprema je električni ili elektronski proizvod, koji namerno emituje i/ili prima radio-talase u svrhu radio-komunikacije i/ili radio-determinacije, ili električni ili elektronski proizvod koji mora biti upotpunjen pomoćnom opremom, kao što je antena, da bi namerno emitovao i/ili primao radio-talase u svrhu radio-komunikacije i/ili radio-determinacije;

74) radiofrekvencijski opseg je deo radiofrekvencijskog spektra određen graničnim radio-frekvencijama;

75) radiofrekvencijski spektar je deo elektromagnetskog spektra koji se odnosi na radio-frekvencije ispod 3000 GHz;

76) radio-stanica je jedan ili više predajnika ili prijemnika ili kombinacija predajnika i prijemnika, uključujući pripadajuću opremu, potrebnih na jednom mestu za obavljanje radiokomunikacijske službe ili radioastronomske službe;

77) radio-mreža sa lokalnim pokrivanjem (RLAN) je sistem bežičnog pristupa male snage, kratkog dometa i sa malim rizikom od smetnji za druge takve sisteme koji su u blizini i koji na neekskluzivnoj osnovi koristi usklađeni radiofrekvencijski spektar;

78) raščlanjeni pristup lokalnoj petlji odnosi se na potpuni raščlanjeni pristup lokalnoj petlji i deljeni pristup lokalnoj petlji, pri čemu ne dolazi do promene vlasništva nad lokalnom petljom;

79) sistem uslovnog pristupa je bilo koja tehnička mera, sistem autentifikacije i/ili rešenje kojim se omogućava pristup zaštićenim medijskim sadržajima u razumljivom obliku uz uslov plaćanja pretplate ili drugi oblik prethodnog pojedinačnog ovlašćenja;

80) terminalna oprema je proizvod, odnosno njegova komponenta, koja se, u celini ili delimično, koristi za pružanje elektronskih komunikacionih usluga, a priključuje se, direktno ili indirektno, bilo kojim putem, na interfejse javnih elektronskih komunikacionih mreža;

81) terminalna tačka mreže je fizička tačka u kojoj krajnji korisnik ostvaruje pristup javno dostupnoj elektronskoj komunikacionoj mreži, a u mrežama koje koriste komutaciju ili usmeravanje jednoznačno je određena mrežnom adresom, koja može biti povezana sa brojem ili imenom krajnjeg korisnika;

82) trajni nosač podataka je sredstvo koje krajnjem korisniku omogućava čuvanje informacija koje su mu lično upućene i kojima može naknadno pristupiti tokom odgovarajućeg vremena u svrhe za koje su te informacije namenjene i koje omogućavaju nepromenjenu reprodukciju sačuvanih informacija;

83) usluga kompletnog razgovora je multimedijalna komunikacija u realnom vremenu koja omogućava dvosmeran simetričan prenos videa, teksta i govora između korisnika na dve ili više lokacija u realnom vremenu;

84) usluga pristupa internetu je javno dostupna usluga elektronskih komunikacija koja omogućava pristup internetu i samim tim povezivanje sa skoro svim krajnjim tačkama interneta, bez obzira na mrežnu tehnologiju i terminalnu opremu koja se upotrebljava;

85) univerzalni servis predstavlja skup elektronskih komunikacionih usluga određenog obima i kvaliteta, koje su dostupne svim krajnjim korisnicima na teritoriji Republike Srbije, nezavisno od geografske lokacije, po pristupačnim cenama;

86) usklađeni radiofrekvencijski spektar je radiofrekvencijski spektar za koji su usaglašeni tehničkim merama Evropske komisije, u skladu sa relevantnom odlukom Evropske unije o regulatornom okviru za politiku radiofrekvencijskog spektra, utvrđeni usklađeni uslovi u pogledu dostupnosti i efikasnog korišćenja;

87) usluga sa dodatom vrednošću je usluga koja se pruža putem javnih komunikacionih mreža i usluga uz korišćenje posebnih brojeva ili kodova iz plana numeracije koje se tarifiraju na poseban način, a u svrhu pribavljanja unapred određenih dodatnih sadržaja i/ili usluga;

88) hitna komunikacija je komunikacija putem komunikacionih usluga između osoba, i to između krajnjeg korisnika i prijemne tačke hitne komunikacije sa ciljem traženja ili primanja brze pomoći od hitnih službi;

89) hitna služba je služba koja, u skladu sa posebnim propisima, pruža neposrednu i brzu pomoć u slučaju kada su direktno ugroženi život ili zdravlje, zdravlje i bezbednost pojedinca ili javnosti, privatna ili javna svojina ili životna sredina;

90) štetna smetnja je smetnja koja ugrožava rad radionavigacijske službe ili drugih službi bezbednosti, ili na drugi način ozbiljno degradira, ometa ili u više navrata prekida radiokomunikacijsku službu koja radi u skladu sa važećim međunarodnim i nacionalnim propisima;

91) smetnja (interferencija) je prisustvo neželjenih signala na ulazu u prijemnik datog radiokomunikacijskog sistema, kao posledica emisije, zračenja, indukcije ili njihovih kombinacija od strane drugih radiokomunikacijskih sistema. Prisustvo smetnje manifestuje se degradacijom kvaliteta prenosa signala.

Svi termini, koji su u ovom zakonu, izraženi u gramatičkom muškom rodu, podrazumevaju prirodni, muški i ženski rod lica na koje se odnose.

II. NADLEŽNOSTI VLADE I MINISTARSTVA U OBLASTI ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA

Član 5.

Vlada, na predlog Ministarstva nadležnog za poslove telekomunikacija (u daljem tekstu: Ministarstvo):

1) utvrđuje politiku u oblasti elektronskih komunikacija rukovodeći se ciljevima i principima regulisanja odnosa u oblasti elektronskih komunikacija;

2) donosi dokumente javnih politika kojima se određuju nacionalni prioriteti u planiranju izgradnje, postavljanja i pružanja javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga od interesa za Republiku Srbiju;

3) bliže uređuje i preduzima podsticajne mere za unapređenje tržišta elektronskih komunikacija koje se naročito odnose na: razvoj širokopojasne komunikacione infrastrukture u ruralnim i nerazvijenim područjima Republike Srbije,

obezbeđivanje pružanja javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga, kao i način pružanja tih usluga, uključujući kriterijume za ostvarivanje podsticajnih mera, kao i vremenski period primene tih mera, na transparentan i nediskriminatoran način, a srazmerno cilju i očekivanim rezultatima njihove primene, uz poštovanje prinipa kontrole državne pomoći i zaštite konkurencije.

Ministarstvo, u skladu sa zakonom:

- 1) organizuje i koordinira aktivnosti državnih organa u sprovođenju mera u realizaciji politike u oblasti elektronskih komunikacija;
- 2) u saradnji sa Regulatornim telom za elektronske komunikacije i poštanske usluge (u daljem tekstu: Regulator) priprema predlog dokumenata javnih politika iz stava 1. tačka 2) ovog člana i usklađuje aktivnosti svih nosilaca pojedinih mera u njihovom sprovođenju;
- 3) organizuje i koordinira aktivnosti svih nosilaca pojedinih mera u sprovođenju podsticajnih mera iz stava 1. tačka 3) ovog člana;
- 4) predstavlja Republiku Srbiju u međunarodnim organizacijama i institucijama u oblasti elektronskih komunikacija i stara se o sprovođenju potvrđenih međunarodnih ugovora i posebnih međunarodnih ugovora o saradnji (memorandumima o saradnji, sporazumi o saradnji i dr.) u oblasti elektronskih komunikacija;
- 5) preduzima mere za podsticanje investicija u oblasti elektronskih komunikacija i upotrebe informaciono-komunikacionih tehnologija;
- 6) preduzima mere za podsticanje istraživanja i razvoja u oblasti elektronskih komunikacija;
- 7) može davati Regulatoru smernice za sprovođenje utvrđenih načela i ciljeva politike razvoja elektronskih komunikacija, pri čemu se tim smernicama, koje moraju biti javno dostupne, ne sme uticati na donošenje njegovih odluka u pojedinačnim slučajevima;
- 8) vrši nadzor nad primenom ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega;
- 9) obavlja i druge poslove u skladu sa ciljevima i principima regulisanja odnosa u oblasti elektronskih komunikacija;
- 10) doprinosi usklađivanju domaćih propisa u oblasti elektronskih komunikacija sa odgovarajućim propisima Evropske unije;
- 11) odlučuje o drugim pitanjima kada je to predviđeno ovim zakonom.

U pripremi akata iz stava 1. tač. 1) i 2) i stava 2. tačka 2) ovog člana učestvuju i nadležni organi autonomne pokrajine.

Član 6.

U izvršavanju svojih nadležnosti Ministarstvo postupa pravovremeno, transparentno, nezavisno, objektivno, proporcionalno i nediskriminatorno.

Radi obavljanja poslova iz svoje nadležnosti Ministarstvo može da zahteva od privrednog subjekta dostavljanje potrebnih podataka i informacija, ukoliko Regulator ne raspolaže traženim podacima.

Zahtev Ministarstva iz stava 2. ovog člana mora biti obrazložen, srazmeran i opravdan.

Rok za dostavljanje potrebnih podataka i informacija iz stava 2. ovog člana ne može biti kraći od 15 dana od dana prijema zahteva Ministarstva.

Sa dostavljenim podacima Ministarstvo postupa shodno zakonu kojim se uređuje zaštita poslovne tajne i tajnost podataka.

Privredni subjekt ima pravo da odbije zahtev iz stava 3. ovog člana ako smatra da nije obrazložen, srazmeran i opravdan. Privredni subjekt je dužan da u tom slučaju obrazloži odbijanje dostavljanja podataka i informacija.

III. REGULATORNO TELO ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKE USLUGE

Nacionalno regulatorno telo

Član 7.

Regulatorno telo za elektronske komunikacije i poštanske usluge je nacionalno, nezavisno regulatorno telo za obavljanje regulatornih i drugih poslova u okviru delokruga i nadležnosti propisanih ovim zakonom i posebnim zakonom kojim se uređuje oblast poštanskih usluga.

Regulator u obavljanju svojih regulatornih poslova postupa samostalno, nepristrasno, objektivno, transparentno, srazmerno i bez diskriminacije i ovlašćen je da preuzima sve potrebne i srazmerne mere za ostvarivanje ciljeva utvrđenih u stavu 4. ovoga člana.

Regulator u okviru svoje nadležnosti obezbeđuje sprovođenje politika koje imaju za cilj podsticanje slobode izražavanja i informisanja, kulturne i jezičke raznolikosti i medijskog pluralizma.

U obavljanju regulatornih poslova, propisanih ovim zakonom, Regulator preuzima mere radi ostvarivanja sledećih ciljeva:

1) podsticanja povezanosti i pristupa mrežama vrlo visokog kapaciteta, uključujući fiksne, mobilne i bežične mreže, kao i njihovo korišćenje od strane svih građana i poslovnih subjekata u Republici Srbiji;

2) zaštite konkurencije u pružanju javnih elektronskih komunikacionih mreža i pripadajućih sredstava, uključujući efikasnu infrastrukturnu zaštitu konkurencije, kao i zaštitu konkurencije u pružanju javnih elektronskih komunikacionih usluga i povezanih usluga;

3) razvoja tržišta Republike Srbije uklanjanjem preostalih prepreka i olakšavanjem konvergentnih uslova za ulaganja u javne elektronske komunikacione mreže i usluge, pripadajuća sredstva i povezane usluge, kao i za njihovo pružanje, predvidljivim regulatornim pristupom, efektivnim, efikasnim i usklađenim korišćenjem radiofrekvencijskog spektra, inovacijama, pružanjem, dostupnošću i interoperabilnosti usluga i povezanosti između krajnjih korisnika;

4) podsticanja interesa građana obezbeđivanjem povezanosti i dostupnosti kao i korišćenja mreža vrlo visokog kapaciteta, uključujući fiksne, mobilne i bežične mreže, javnih elektronskih komunikacionih usluga, omogućivanjem najvećih mogućih pogodnosti u odnosu na izbor cene i kvaliteta na osnovu efikasne zaštite konkurencije, održavanjem bezbednosti mreža i usluga, obezbeđivanjem visokog nivoa zaštite krajnjih korisnika, posebno u odnosu na pristupačnost cena, podsticanjem davanja jasnih obaveštenja, i to posebno u pogledu objavljivanja i transparentnosti cena i uslova korišćenja javnih elektronskih komunikacionih usluga, pružanja uporedivih obaveštenja krajnjim korisnicima od strane operatora, rešavanjem potreba posebnih društvenih grupa, i to posebno krajnjih korisnika sa invaliditetom, krajnjih korisnika starijeg životnog doba i krajnjih korisnika sa posebnim socijalnim potrebama, obezbeđivanjem izbora i jednakog pristupa za krajnje korisnike sa invaliditetom, kao i preduzimanjem svih potrebnih mera kako bi se krajnjim korisnicima omogućio pristup uslugama i aplikacijama.

Regulator radi ostvarenja ciljeva iz stava 4. ovog člana postupa na sledeći način:

- 1) u saradnji sa Ministarstvom, podstiče regulatornu predvidivost obezbeđujući dosledan regulatorni pristup tokom odgovarajućeg perioda preispitivanja;
- 2) sprečava diskriminaciju u postupanju prema operatorima javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga u sličnim okolnostima;
- 3) podstiče efektivna ulaganja i inovacije u novu i naprednu infrastrukturu, na način kojim se obezbeđuje da bilo koja obaveza pristupa obuhvata rizik ulaganja, kao i da se omogućavaju različiti sporazumi o saradnji između ulagača u infrastrukturu i tražioca pristupa kako bi se raspodelio rizik ulaganja, obezbeđujući pri tome zaštitu konkurencije i poštovanje načela nediskriminacije;
- 4) na odgovarajući način uzima u obzir različitosti uslova povezanih sa infrastrukturom, zaštitu konkurencije, krajnje korisnike, a posebno potrošače u različitim geografskim područjima, uključujući lokalnu infrastrukturu kojom upravljaju fizička lica na neprofitnoj osnovi;
- 5) određuje prethodne regulatorne obaveze samo u meri potrebnoj za obezbeđivanje efikasne i održive zaštite konkurencije u interesu krajnjih korisnika, kao i smanjivanjem ili ukidanjem tih obaveza čim se taj uslov ispuni.

Pravni položaj

Član 8.

Regulator, osnovan ovim zakonom, je nezavisna regulatorna organizacija koja vrši javna ovlašćenja u cilju efikasnog sprovođenja utvrđene politike u oblasti elektronskih komunikacija, obezbeđivanja konkurencije, razvoja tržišta elektronskih komunikacija i zaštite interesa krajnjih korisnika, u skladu sa odredbama ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega kao i javna ovlašćenja u cilju regulisanja tržišta poštanskih usluga u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuju poštanske usluge.

Regulator ima svojstvo pravnog lica, koje stiče upisom u sudski registar.

Prava, obaveze i rad Regulatora uređuju se ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje rad javnih agencija.

Regulator je u obavljanju svojih poslova nezavisan od organa izvršne vlasti, drugih državnih organa i organizacija, kao i od pravnih i fizičkih lica koja obavljaju delatnost elektronskih komunikacija i poštanskih usluga i samostalno raspolaže finansijskim sredstvima, u skladu sa odobrenim finansijskim planom.

Za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti Regulator obezbeđuje potrebne tehničke, finansijske i ljudske resurse.

U pogledu zakonitosti rada Regulatora, stručnosti, političke neutralnosti, nepristrasnosti, upotrebe službenog jezika i pisma, stručne spreme i osposobljenosti zaposlenih za obavljanje poverenih poslova, kao i kancelarijskog poslovanja, primenjuju se propisi vezani za državnu upravu.

Regulator može, u svrhu obavljanja pojedinih stručnih poslova iz svoje nadležnosti, angažovati druga domaća ili strana pravna i fizička lica.

Statut Regulatora donosi Savet Regulatora uz saglasnost Narodne skupštine, a po prethodno pribavljenom mišljenju Vlade.

Nadležnosti Regulatora

Član 9.

Regulator, u skladu sa zakonom:

- 1) donosi podzakonske akte;
- 2) odlučuje o pravima i obavezama privrednog subjekta i korisnika;

- 3) bliže propisuje način obavljanja delatnosti elektronskih komunikacija;
- 4) vrši procenu i prati stanje tržišta i konkurencije u vezi sa otvorenim pristupom internetu;
- 5) zahteva od privrednog subjekta i drugih lica podatke i informacije radi vršenja stručnog nadzora;
- 6) donosi odluku u vezi sa sprovođenjem prethodne regulacije tržišta, uključujući određivanje obaveze međupovezivanja i pristupa;
- 7) određuje jednog ili više privrednih subjekata sa obavezom pružanja pojedinih ili svih usluga univerzalnog servisa, na delu ili celoj teritoriji Republike Srbije, vodeći računa da usluge univerzalnog servisa budu dostupne svim krajnjim korisnicima na teritoriji Republike Srbije, nezavisno od geografske lokacije;
- 8) sprovodi postupak izrade geografskog pregleda rasprostranjenosti elektronskih komunikacionih mreža;
- 9) vrši obračun neto troška pružanja i definiše način nadoknade prekomernih troškova usluga univerzalnog servisa;
- 10) bliže propisuje uslove korišćenja radiofrekvencijskog spektra i priprema Predlog plana namene radiofrekvencijskih opsega i predloge planova raspodele radiofrekvencija;
- 11) upravlja radiofrekvencijskim spektrom i donosi odluke u vezi sa izdavanjem, izmenom, produženjem, prenosom, obnovom, ograničenjem i oduzimanjem pojedinačne dozvole za korišćenje radiofrekvencijskog spektra;
- 12) priprema i sprovodi postupak javnog nadmetanja za izdavanje pojedinačnih dozvola za korišćenje radiofrekvencijskog spektra;
- 13) koordinira korišćenje radiofrekvencijskog spektra;
- 14) donosi odluku u vezi sa obavezom prenosa određenog medijskog sadržaja, na zahtev tela nadležnog za elektronske medije;
- 15) donosi Plan numeracije;
- 16) upravlja numeracijom i donosi odluke u vezi sa izdavanjem, produženjem, prenosom i oduzimanjem dozvole za korišćenje numeracije;
- 17) propisuje uslove i način prenosa broja;
- 18) sprovodi vansudsko rešavanje sporova između pružaoca usluga i krajnjih korisnika;
- 19) formira i održava registre, evidencije i baze podataka propisane ovim zakonom i redovno objavljuje podatke iz oblasti elektronskih komunikacija;
- 20) određuje tržišta podložna prethodnoj regulaciji, sprovodi postupak analize tržišta i određuje privrednog subjekta sa značajnom tržišnom snagom, kome utvrđuje najmanje jednu regulatornu obavezu;
- 21) rešava sporove između privrednih subjekata;
- 22) rešava sporove u vezi sa međupovezivanjem, pristupom, kolokacijom i zajedničkim korišćenjem elemenata mreže i pripadajućih sredstava;
- 23) saraduje sa organima i organizacijama nadležnim za oblast elektronskih medija, zaštite konkurencije, zaštite potrošača, zaštite podataka o ličnosti, zaštite životne sredine, prostornog planiranja, poslova katastra, odbrane i bezbednosti i drugim organima i organizacijama po pitanjima značajnim za oblast elektronskih komunikacija;

24) suraduje sa nadležnim regulatornim i stručnim telima država članica Evropske unije i drugih država i Telom evropskih regulatora za elektronske komunikacije (BEREC) radi usaglašavanja prakse primene propisa iz oblasti elektronskih komunikacija i podsticanja razvoja prekograničnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga;

25) učestvuje u radu međunarodnih organizacija i institucija u oblasti elektronskih komunikacija i poštanskih usluga u svojstvu nacionalnog regulatornog tela u oblasti elektronskih komunikacija i poštanskih usluga;

26) reguliše cene usluga rominga, cene terminacije i druge elemente cena usluga rominga u javnim mobilnim komunikacionim mrežama i bliže propisuje uslove pružanja regulisanih usluga rominga, u skladu sa međunarodnim sporazumima;

27) kontroliše individualne tarife i cene usluga u slučaju njihovog vezivanja, u slučaju da je privredni subjekt određen kao onaj sa značajnom tržišnom snagom, u skladu sa odredbama ovog zakona;

28) inicira, prati preventivne aktivnosti i uređuje primenu mera za očuvanje bezbednosti i integriteta javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga, tajnosti komunikacija, kao i zaštite podataka o ličnosti, saobraćaju i lokaciji;

29) obavlja poslove stručnog nadzora u oblasti elektronskih komunikacija, u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu njega;

30) obavlja kontrolu radiofrekvencijskog spektra i poslove merenja, ispitivanja i utvrđivanja uzroka smetnji u radiofrekvencijskom spektru;

31) obavlja tehnički pregled;

32) obavlja regulatorne i druge poslove iz oblasti poštanskih usluga, u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuju poštanske usluge;

33) obavlja poslove iz oblasti informacione bezbednosti u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje informaciona bezbednost;

34) obavlja druge poslove u skladu sa zakonom.

Poslove iz stava 1. tač. 1)–3), 6)–13), 15)–21), 23), 24) i tač. 26)–29) ovog člana Regulator obavlja kao poverene poslove.

Podaci o ličnosti obrađuju se radi ostvarivanja javnog interesa omogućavanja delatnosti elektronskih komunikacija i u svrhu ostvarivanja prava i obaveza lica na koja se podaci odnose u vezi sa uslugama iz oblasti elektronskih komunikacija, kao i vođenja upravnih, sudskih i drugih postupaka. Obrada podataka o ličnosti predviđena ovim zakonom vrši se srazmerno u odnosu na ciljeve koji se ostvaruju, odnosno u meri neophodnoj za postizanje svrhe obrade.

Prilikom vršenja nadležnosti iz stava 1. ovog člana Regulator bliže uređuje vrstu podataka o ličnosti koji su predmet obrade, lica na koja se podaci o ličnosti odnose, lica kojima se podaci mogu otkriti i svrha njihovog otkrivanja, ograničenja koja se odnose na svrhu obrade, rok pohranjivanja i čuvanja podataka, kao i druge posebne radnje i postupak obrade u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

U vršenju nadležnosti iz stava 1. ovog člana Regulator vrši obradu sledećih podataka o ličnosti: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, datum rođenja, mesto i adresa prebivališta ili boravišta, broj lične isprave, kontakt telefon i adresa elektronske pošte.

Regulator je dužan da podatke iz stava 5. ovog člana čuva u rokovima određenim zakonom i podzakonskim aktima, odnosno onoliko koliko je neophodno u odnosu na konkretnu svrhu obrade.

Organi Regulatora

Član 10.

Organi Regulatora su Savet Regulatora i direktor.

Savet Regulatora

Član 11.

Savet Regulatora (u daljem tekstu: Savet) ima predsednika i četiri člana.

Predsednika i članove Saveta bira i razrešava Narodna skupština na osnovu sprovedenog javnog konkursa, u skladu sa odredbama ovog zakona, vodeći računa o rodnoj ravnopravnosti.

Član Saveta imenuje se na pet godina i isto lice može biti imenovano najviše dva puta.

Delokrug Saveta

Član 12.

Savet, u skladu sa zakonom:

1) donosi godišnji plan rada Regulatora, usklađen sa strateškim aktima i akcionim planovima iz oblasti elektronskih komunikacija, poštanskih usluga i informacione bezbednosti, najkasnije do 15. decembra tekuće godine za narednu godinu;

2) donosi Statut Regulatora;

3) donosi druga akta propisana ovim zakonom, odnosno posebnim zakonima kojima se uređuje oblast poštanskih usluga i informacione bezbednosti;

4) obavlja poslove utvrđene posebnim zakonom kojim se uređuju poštanske usluge;

5) obavlja poslove utvrđene posebnim zakonom kojim se uređuje informaciona bezbednost;

6) obavlja druge poslove koji zakonom ili statutom Regulatora nisu stavljeni u nadležnost direktora.

Način rada Saveta

Član 13.

Savet donosi sve odluke i akte o pitanjima iz nadležnosti Regulatora većinom glasova svih svojih članova.

Predsednik Saveta rukovodi radom Saveta i obavlja druge poslove utvrđene ovim zakonom i statutom Regulatora.

Savet ima i zamenika predsednika Saveta, koga Savet bira iz reda svojih članova.

Savet donosi poslovnik o svom radu.

Članovi Saveta imaju pravo na naknadu za rad u Savetu, koja se određuje u skladu sa statutom Regulatora, uz saglasnost Vlade.

Uslovi za izbor članova Saveta

Član 14.

Članovi Saveta moraju imati stečeno visoko obrazovanje iz oblasti elektrotehničkog, računarskog inženjerstva, saobraćajnog inženjerstva, ekonomskih

nauka i pravnih nauka na osnovnim akademskim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, kao i najmanje devet godina radnog iskustva na poslovima iz delokruga Regulatora.

Članovi Saveta se biraju iz reda uglednih stručnjaka koji su ostvarili značajne i priznate radove ili praksu iz oblasti značajnih za obavljanje poslova iz nadležnosti Regulatora, pri čemu najmanje dva člana Saveta moraju biti iz oblasti elektrotehničkog i računarskog inženjerstva, a jedan član Saveta mora biti iz oblasti saobraćajnog inženjerstva.

Član Saveta može biti samo lice koje je državljanin Republike Srbije i ima prebivalište na teritoriji Republike Srbije.

Postupak izbora članova Saveta

Član 15.

U skladu sa uslovima iz člana 14. ovog zakona Narodna skupština, bira i razrešava predsednika i članove Saveta, na predlog nadležnog odbora za poslove elektronskih komunikacija, vodeći računa o rodnoj ravnopravnosti.

Postupak izbora predsednika i članova Saveta vrši se po osnovu javnog konkursa koji oglašava predsednik Narodne skupštine, najkasnije šest meseci pre isteka mandata predsednika i članova Saveta, odnosno neposredno po prestanku mandata ili razrešenju predsednika ili člana Saveta, u smislu čl. 16. i 17. ovog zakona.

Izbor predsednika, odnosno članova Saveta vrši se sa dve odvojene liste kandidata koje sadrže najviše dvostruko veći broj kandidata od broja koji se bira.

Izabrani su kandidati koji dobiju najviše glasova na svakoj listi ako su dobili većinu glasova od ukupnog broja narodnih poslanika, pri čemu isto lice može biti kandidat na obe liste.

Ako Narodna skupština ne izabere sve članove Saveta, postupak se ponavlja za mesta koja su ostala upražnjena.

U slučaju da mandat predsednika ili člana Saveta istekne pre okončanja postupka izbora, predsednik, odnosno član Saveta nastavlja sa radom u skladu sa ovim zakonom do okončanja postupka izbora.

Prestanak mandata člana Saveta

Član 16.

Mandat predsednika i članova Saveta prestaje:

- 1) istekom vremena na koje su izabrani;
- 2) podnošenjem ostavke Narodnoj skupštini u pismenoj formi, u kom slučaju mandat predsednika ili člana Saveta prestaje danom dostavljanja ostavke;
- 3) razrešenjem, pre isteka vremena na koje je izabran, iz razloga utvrđenih ovim zakonom.

Razrešenje člana Saveta pre isteka mandata

Član 17.

Narodna skupština razrešava predsednika, odnosno člana Saveta, na predlog Saveta ili nadležnog skupštinskog odbora, ako:

- 1) više ne ispunjava uslove za imenovanje utvrđene članom 14. ovog zakona;
- 2) je svojim radom ili ponašanjem doveo u pitanje svoj ugled ili ugled Regulatora, odnosno svoju samostalnost i nezavisnost ili samostalnost i nezavisnost Regulatora;

3) se utvrdi da je u toku trajanja mandata povredio pravila o sukobu interesa i nespojivosti funkcija predviđenih zakonom kojim se uređuje sprečavanje sukoba interesa pri vršenju javnih funkcija;

4) usled bolesti ne može obavljati dužnosti propisane ovim zakonom duže od šest meseci neprekidno;

5) mu je oduzeta poslovna sposobnost;

6) je pravosnažno osuđen na kaznu zatvora ili ako je osuđen za krivično delo koje ga čini nedostojnim za obavljanje funkcije.

Odluka o razrešenju donosi se na osnovu obrazloženog predloga i nakon sprovedenog postupka u kome su utvrđeni razlozi za razrešenje i u kome je predsedniku Saveta, odnosno članu Saveta protiv koga je pokrenut postupak, omogućeno da se izjasni o svim okolnostima. Protiv odluke o razrešenju može se pokrenuti upravni spor.

Odluka o razrešenju objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije” i na veb prezentaciji Regulatora.

Direktor Regulatora

Član 18.

Direktor je odgovoran za zakonitost rada Regulatora, zastupa i predstavlja Regulatora, rukovodi radom i poslovanjem Regulatora, odlučuje o pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenih u Regulatoru, priprema i sprovodi odluke Saveta, stara se o obezbeđivanju javnosti rada Regulatora i vrši druge poslove određene zakonom i Statutom Regulatora.

Direktora imenuje Savet, na osnovu sprovedenog javnog konkursa, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Direktor se imenuje na pet godina i isto lice može biti imenovano najviše dva puta, u skladu sa stavom 2. ovog člana.

Direktor je za vreme trajanja mandata u radnom odnosu u Regulatory.

Prava i obaveze direktora nakon isteka mandata i u drugim slučajevima prestanka mandata, uređuju se Statutom.

Direktor za svoj rad odgovara Savetu, kome podnosi godišnji i periodične izveštaje o radu.

Direktor donosi opšti akt kojim se uređuje unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mesta u Regulatory, uz saglasnost Saveta.

Direktor donosi opšte akte kojima se, u skladu s opštim propisima o radu i odobrenim finansijskim planom iz člana 28. ovog zakona, detaljnije uređuju prava i obaveze zaposlenih u Regulatory, ostala pitanja iz oblasti radnih odnosa i pitanja iz oblasti uređivanja procedura i tehničkih pravila za postupanje zaposlenih prilikom obavljanja specifičnih procesa rada u Regulatoru, uz saglasnost Saveta.

Uslovi za izbor direktora

Član 19.

Za direktora se imenuje lice koje ispunjava uslove za izbor članova Saveta iz člana 14. stav 1. ovog zakona u pogledu stečenog obrazovanja i koje ima najmanje pet godina radnog iskustva u oblasti iz delokruga Regulatora.

Postupak izbora direktora

Član 20.

Javni konkurs iz člana 18. stav 2. ovog zakona, raspisuje se najmanje 180 dana pre isteka mandata direktora, odnosno neposredno po prestanku mandata u smislu člana 21. tač. 2) i 3) ovog zakona.

Oglas o javnom konkursu objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije” i na veb prezentaciji Regulatora.

Prijava na konkurs podnosi se Regulatoru u roku od 30 dana od dana objavljivanja konkursa u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Savet, u roku od 30 dana od dana isteka roka iz stava 3. ovog člana, sastavlja spisak kandidata koji ispunjavaju uslove za izbor i imenuje direktora.

Rešenje o imenovanju direktora Savet dostavlja svim kandidatima koji su se prijavili na javni konkurs.

Kandidat koji nije imenovan na mesto direktora, može protiv rešenja o imenovanju direktora, pokrenuti upravni spor.

Prestanak mandata direktora

Član 21.

Mandat direktora prestaje:

- 1) istekom vremena na koje je imenovan;
- 2) otkazom ugovora o radu, u skladu sa zakonom kojim se uređuju radni odnosi;
- 3) razrešenjem iz razloga predviđenih ovim zakonom.

Ako direktoru dužnost prestane pre vremena na koje je imenovan, shodno stavu 1. tač. 2) i 3) ovog člana, Savet, bez javnog konkursa, imenuje vršioca dužnosti direktora do imenovanja direktora na javnom konkursu u skladu sa ovim zakonom.

Vršilac dužnosti direktora mora da ispunjava uslove za imenovanje direktora, a javni konkurs za imenovanje direktora raspisuje se u roku od 30 dana od dana imenovanja vršioca dužnosti.

Razrešenje direktora pre isteka mandata

Član 22.

Savet može razrešiti direktora pre isteka mandata, ako:

- 1) se utvrdi da je u prijavi za konkurs kandidat o sebi izneo neistinite podatke ili propustio da iznese podatke o okolnostima bitnim za izbor;
- 2) se utvrdi da je u toku trajanja mandata povredio pravila o sukobu interesa i nespojivosti funkcija predviđena zakonom kojim se uređuje sprečavanje sukoba interesa pri vršenju javnih funkcija;
- 3) ne raspolaže sredstvima Regulatora u skladu sa donetim finansijskim planom;
- 4) nesavesnim ili nepravilnim radom onemogućiti ispunjenje ciljeva i zadataka utvrđenih godišnjim planom rada Regulatora, prouzrokuje veću štetu Regulatoru, postupa protivno zakonu i propisima donetim na osnovu njega ili tako zanemaruje ili nesavesno izvršava svoje obaveze da nastanu ili mogu nastati veće smetnje u radu Regulatora;
- 5) mu je oduzeta poslovna sposobnost;

6) je pravnosnažno osuđen na kaznu zatvora u trajanju dužem od šest meseci ili ako je osuđen za krivična dela protiv službene dužnosti, prevare, krađe, falsifikovanja isprave ili drugo slično krivično delo koje ga čini nedostojnim za obavljanje funkcije;

7) zbog bolesti ili drugog razloga duže od šest meseci neprekidno nije sposoban za obavljanje dužnosti utvrđene ovim zakonom;

8) direktor podnese zahtev za razrešenje.

Odluka o razrešenju donosi se na osnovu obrazloženog predloga i nakon sprovedenog postupka u kome su utvrđeni razlozi za razrešenje i u kome je direktoru omogućeno da se izjasni o svim okolnostima.

Savet može, do donošenja odluke o razrešenju, udaljiti sa dužnosti direktora protiv koga je pokrenut postupak za razrešenje, a njegova ovlašćenja preuzima predsednik Saveta.

Odluka Saveta o razrešenju direktora objavljuje se na veb prezentaciji Regulatora.

Odluka iz stava 2. ovog člana je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

Sukob interesa

Član 23.

Na članove Saveta i direktora, primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju pravila o sprečavanju sukoba interesa pri obavljanju javnih funkcija.

Članovi Saveta i direktor ne smeju, ni direktno ni preko trećeg fizičkog ili pravnog lica, imati učešća kao vlasnik udela u pravnom licu koje obavlja delatnost elektronskih komunikacija, poštanskih usluga ili informacione bezbednosti. Članovi Saveta i direktor ne smeju biti akcionari (izuzimajući akcije stečene na osnovu propisa o besplatnoj podeli akcija), zaposleni, lice pod ugovorom i sl. u pravnom licu koje obavlja delatnost elektronskih komunikacija, poštanskih usluga ili informacione bezbednosti.

Pisana izjava da ne postoje zakonske smetnje za izbor članova Saveta i direktora iz stava 2. ovog člana prilaže se kao dokaz uz prijavu na javni konkurs.

Odlučivanje Regulatora i pravna sredstva

Član 24.

Regulator, u skladu sa zakonom, na zahtev zainteresovane strane ili po službenoj dužnosti, o pravima i obavezama privrednih subjekata i korisnika iz ovog zakona, odlučuje rešenjem.

Na postupak odlučivanja o pravima i obavezama iz stava 1. ovog člana primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak.

Rešenje iz stava 1. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Rešavanje sporova između privrednih subjekata i drugih lica

Član 25.

U slučaju spora u vezi sa obavezama iz ovog zakona između privrednih subjekata ili spora između privrednih subjekata i drugih pravnih lica koja ostvaruju međupovezivanje i/ili pristup, kolokaciju ili zajedničko korišćenje na osnovu ovog zakona, Regulator na zahtev bilo koje od strana u sporu, odlučuje rešenjem u sporu u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u roku od četiri meseca od dana pokretanja postupka.

Samo u izuzetnim slučajevima koji se naročito odnose na obimnost i kompleksnost predmeta spora, rok se može produžiti do 30 dana.

Sve strane u sporu su u obavezi da u potpunosti sarađuju sa Regulatorom u cilju rešenja spora.

U postupku rešavanja spora, Regulator odlučuje u skladu sa ciljevima iz člana 7. stav 4. ovog zakona. Svaka obaveza, koju Regulator određuje privrednom subjektu u svrhu rešenja spora, mora biti zasnovana na odredbama ovog zakona.

Obrazložena odluka Regulatora o rešenju spora dostavlja se svim stranama u sporu i objavljuje u skladu sa odredbama člana 27. ovog zakona, vodeći računa o zaštiti poslovne tajne.

Postupak rešavanja spora iz ovoga člana ne isključuje pravo bilo koje strane u sporu na pokretanje sudskog postupka pred nadležnim sudom.

Pravilnici, odluke i drugi opšti akti

Član 26.

Savet donosi pravilnike, uputstva, odluke i druge akte kojima se na opšti način uređuju pitanja iz nadležnosti Regulatora.

U izvršavanju svojih nadležnosti Regulator postupa pravovremeno, transparentno, nezavisno, objektivno, proporcionalno i nediskriminatorno.

Javnost rada Regulatora

Član 27.

Rad Regulatora je javan.

Pored obaveze objavljivanja donetih akata u skladu sa zakonom kojim se uređuje državna uprava, Regulator je dužan da, u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita podataka o ličnosti, zaštita tajnosti podataka i poštujući poslovnu tajnu, na svojoj veb prezentaciji, bez naknade i bez odlaganja, učini javno dostupnim donete akte, kao i druge potpune i ažurne podatke i informacije iz svog delokruga, u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska uprava, a naročito:

- 1) propise za primenu ovog zakona, odnosno zakona kojima se uređuje oblast poštanskih usluga i informacione bezbednosti, kao i druge opšte akte;
- 2) zapisnike sa sednica i odluke Saveta;
- 3) registre, evidencije i baze podataka;
- 4) uporedne preglede kvaliteta i cena javno ponuđenih usluga i druge podatke od interesa za zaštitu i unapređenje interesa potrošača, odnosno krajnjih korisnika;
- 5) stručna mišljenja, studije i analize naručene za potrebe Regulatora;
- 6) statističke podatke i druge pokazatelje razvoja tržišta elektronskih komunikacija i tržišta poštanskih usluga;
- 7) godišnji izveštaj o obračunu prekomernih neto troškova pružanja usluga univerzalnog servisa, uključujući doprinose svih operatora univerzalnog servisa i sve tržišne pogodnosti koje su operatori mogli da ostvare na osnovu utvrđenih obaveza pružanja usluga univerzalnog servisa;
- 8) druge podatke i informacije u vezi sa radom Regulatora, u skladu sa ovim zakonom i propisima donetim na osnovu njega.

Podatke iz stava 2. tačka 6) ovog člana Regulator ažurira i objavljuje na svojoj veb prezentaciji na svaka tri meseca, i to u roku od mesec dana od isteka perioda od tri

meseca, a podatke iz stava 2. tačka 7) Regulator objavljuje na kraju prvog tromesečja tekuće godine za prethodnu godinu.

Finansijski plan Regulatora

Član 28.

Finansiranje Regulatora vrši se u skladu sa finansijskim planom.

Finansijskim planom utvrđuju se ukupni prihodi i rashodi Regulatora, uključujući izdvajanja za sredstva rezervi, kao i elementi za određivanje troškova zarada.

Ukupni rashodi Regulatora obuhvaćeni finansijskim planom ne mogu biti veći od troškova potrebnih za uspešno ostvarivanje nadležnosti Regulatora, dok nepredviđeni izdaci ne mogu biti veći od 2% planiranih rashoda.

Finansijski plan donosi Savet, najkasnije do 15. novembra tekuće godine za narednu godinu.

Na finansijski plan saglasnost daje Vlada.

Finansijski plan objavljuje se na veb prezentaciji Regulatora.

Ako Vlada ne da saglasnost na finansijski plan Regulatora pre početka godine za koju se donosi, rashodi Regulatora za svako naredno tromesečje, do davanja saglasnosti iz stava 5. ovog člana, neće premašiti jednu četvrtinu iznosa ukupno korišćenih sredstava prema finansijskom planu iz prethodne godine.

Sredstva za rad Regulatora

Član 29.

Sredstva za rad Regulatora obezbeđuju se iz prihoda koje Regulator ostvari od:

- 1) obavljanja poslova upravljanja numeracijom;
- 2) obavljanja poslova upravljanja radiofrekvencijskim spektrom;
- 3) takse za pružanje usluga iz svoje nadležnosti, koja se plaća u skladu sa ovim zakonom;
- 4) sredstava koje privredni subjekti plaćaju Regulatoru u iznosu koji ne može biti veći od 0,5% od ukupnog prihoda ostvarenog od obavljanja delatnosti elektronskih komunikacija u prethodnoj kalendarskoj godini i kojima se pokrivaju samo administrativni troškovi nastali prilikom upravljanja, kontrole i sprovođenja režima opšteg ovlašćenja;
- 5) sredstava utvrđenih u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast poštanskih usluga.

Obračun, visina kao i pripadnost prihoda iz stava 1. tač. 1) i 2) ovog člana utvrđuje se zakonom kojim se uređuju naknade za korišćenje javnih dobara.

Visinu i način plaćanja takse iz stava 1. tačka 3) ovog člana Regulator utvrđuje prema vrsti usluge koju pruža, u skladu sa ovim zakonom, uz pribavljanje saglasnosti ministarstva nadležnog za poslove finansija.

Visinu i način plaćanja sredstava iz stava 1. tačka 4) ovog člana Regulator utvrđuje, u skladu sa ovim zakonom, uz pribavljanje saglasnosti Vlade.

Regulator vrši godišnju analizu administrativnih troškova iz stava 1. tačka 4) ovog člana i po potrebi vrši prilagođavanje visine sredstava utvrđene u skladu sa stavom 4. ovog člana, pri čemu nadoknada ne može preći vrednost iz stava 1. tačka 4) ovog člana.

Utvrđivanje iznosa sredstva iz stava 1. ovog člana vrši se na objektivnan, transparentan i srazmeran način.

Utvrđivanje iznosa sredstva iz stava 1. ovog člana zasniva se na principu utvrđivanja stvarnih troškova nastalih za pruženu javnu uslugu, u skladu sa nadležnostima Regulatora utvrđenim članom 9. ovog zakona.

Finansijski izveštaji i revizija

Član 30.

Savet donosi godišnji finansijski izveštaj Regulatora.

Godišnji finansijski izveštaj Regulatora podleže reviziji od strane nezavisnog ovlašćenog revizora.

Godišnji finansijski izveštaj Regulatora sa izveštajem ovlašćenog revizora dostavlja se Vladi.

Finansijski izveštaji objavljuju se u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast računovodstva, kao i na veb prezentaciji Regulatora.

Finansijsko poslovanje Regulatora podleže kontroli od strane Državne revizorske institucije u skladu sa zakonom.

Godišnji i periodični izveštaji koje Regulator podnosi Narodnoj skupštini

Član 31.

Savet podnosi Narodnoj skupštini godišnji izveštaj o radu Regulatora, koji naročito sadrži:

- 1) podatke o stanju tržišta elektronskih komunikacija u Republici Srbiji;
- 2) podatke o ispunjavanju ciljeva i zadataka utvrđenih godišnjim planom rada Regulatora i donetim odlukama;
- 3) doneti finansijski plan, finansijske izveštaje i izveštaje revizora;
- 4) podatke o obezbeđenim i planiranim ljudskim resursima;
- 5) druge podatke od značaja za sprovođenje ovog zakona.

Godišnji izveštaj o radu Regulatora za prethodnu kalendarsku godinu, podnosi se najkasnije do kraja drugog tromesečja tekuće godine, a podaci iz stava 1. tačka 1) ovog člana se istovremeno objavljuju i na veb prezentaciji Regulatora.

Naknade

Član 32.

Naknada se plaća za:

- 1) korišćenje numeracije;
- 2) korišćenje radiofrekvencijskog spektra.

Obveznika plaćanja naknada iz stava 1. ovog člana, osnovicu, visinu, način utvrđivanja i plaćanja, kao i druga pitanja od značaja za utvrđivanje i plaćanje ovih naknada, propisuje zakon kojim se uređuju naknade za korišćenje javnih dobara, na osnovu predloga Ministarstva, a na inicijativu Regulatora.

Kako bi se postigla efikasna dodela i optimalno korišćenje numeracije i radiofrekvencijskog spektra Regulator, u postupku pripreme predloga iz stava 2. ovog člana, obezbeđuje da se utvrđivanje naknada vrši u skladu s načelima objektivnosti,

transparentnosti, proporcionalnosti i nediskriminacije, uzimajući u obzir ciljeve iz člana 7. stav 4. ovog zakona.

Utvrđivanje naknada iz stava 1. ovog člana vrši Regulator rešenjem za kalendarsku godinu.

Naknade iz stava 1. tač. 1) i 2) ovog člana uplaćuju se na poseban podračun Regulatora otvoren kod Uprave za trezor.

Saradnja sa drugim organima i organizacijama

Član 33.

U sprovođenju odredaba ovog zakona Regulator saraduje sa:

1) telom nadležnim za elektronske medije, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje oblast elektronskih medija;

2) organom nadležnim za zaštitu konkurencije, na način da zahteva mišljenje tog organa ili predlaže pokretanje postupka pred tim organom u svim slučajevima sprečavanja, ograničavanja ili narušavanja konkurencije u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita konkurencije;

3) organizacijama za zaštitu potrošača, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača;

4) Poverenikom za zaštitu podataka o ličnosti, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti;

5) organom nadležnim za poslove državnog premera i katastra, u skladu sa ovim zakonom i zakonom i podzakonskim aktima kojima se uređuje oblast nacionalne infrastrukture geoprostornih podataka, metapodataka, interoperabilnost, mrežni servisi, pristup skupovima i servisima podataka;

6) organima odbrane i bezbednosti, u skladu sa zakonima kojima se uređuje oblast odbrane i bezbednosti i drugim nadležnim organima i organizacijama.

Regulator pruža organima i organizacijama iz stava 1. ovog člana odgovarajuću stručnu i tehničku pomoć, a prema potrebi može da sklapa odgovarajuće sporazume o međusobnoj saradnji.

Prilikom razmene podataka sa nadležnim organima i organizacijama iz stava 1. ovog člana primenjuju se propisi kojima se uređuje oblast zaštite podataka o ličnosti i obezbeđuje isti stepen poverljivosti i zaštite tih podataka.

IV. PRIBAVLJANJE PODATAKA I POSTUPAK DONOŠENJA ODLUKA I DRUGIH AKATA

Dostavljanje podataka

Član 34.

Privredni subjekt, odnosno druga pravna lica koja posluju u oblasti elektronskih komunikacija ili u blisko povezanim delatnostima, su dužni da na zahtev Regulatora dostave sve potrebne podatke i informacije, uključujući i finansijske informacije, koje su neophodne radi obavljanja poslova iz nadležnosti Regulatora, a naročito podatke i informacije od značaja za:

1) obavljanje poslova stručnog nadzora;

2) postupanje po zahtevima za zajedničko korišćenje, međupovezivanje i pristup, kao i vođenje baze podataka o kapacitetima elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava;

3) analiziranje tržišta u skladu sa odredbama ovog zakona, uključujući i podatke sa povezanih maloprodajnih tržišta;

4) procenjivanje uticaja budućeg razvoja novih mreža i usluga na zaštitu konkurencije u oblasti elektronskih komunikacija, povezivanje krajnjih korisnika ili određivanje geografskog područja elektronskih komunikacionih mreža koje omogućavaju širokopojasni pristup;

5) izradu geografskog pregleda rasprostranjenosti širokopojasnih mreža;

6) obezbeđivanje efikasnog upravljanja i racionalnog korišćenja numeracije i radiofrekvencijskog spektra, kao i vođenje baza podataka o korišćenju numeracije i radiofrekvencijskog spektra;

7) objavljivanje uporednih pregleda i vođenje baze podataka o cenama i kvalitetu elektronskih komunikacionih usluga u interesu potrošača;

8) rešavanje prigovora krajnjih korisnika i vansudsko rešavanje sporova između krajnjih korisnika i privrednih subjekata;

9) rešavanje sporova u oblasti usluga pristupa i/ili međupovezivanja na osnovu ovog zakona;

10) procenjivanje bezbednosti i integriteta elektronskih komunikacionih mreža i usluga, uključujući politike bezbednosti, obezbeđivanja kontinuiteta rada i zaštite podataka;

11) prikupljanje i objavljivanje statističkih podataka;

12) sprovođenje procedure za ocenu zahteva za dodelu prava korišćenja radiofrekvencijskog spektra ili korišćenja numeracije i sprovođenja samog ocenjivanja zahteva.

Zahtev Regulatora iz stava 1. ovog člana sadrži pravni osnov, predmet i cilj zahteva, nivo detaljnosti zatraženih podataka i rok primeren za postupanje po zahtevu. Zahtevani podaci moraju biti srazmerni svrsi zbog koje ih Regulator traži prilikom obavljanja poslova iz svoje nadležnosti.

Rok iz stava 2. ovog člana ne može biti kraći od 15 dana od dana prijema zahteva od strane operatora, osim ako drugačije nije propisano zakonom.

Izuzetno od stava 1. ovog člana Regulator po službenoj dužnosti pribavlja podatke i informacije o kojima drugi imaoci javnih ovlašćenja vode službenu evidenciju.

Podaci iz stava 1. tačka 8) ovog člana obuhvataju: ime i prezime, adresu krajnjeg korisnika, korisnički broj i podatke o ostvarenom saobraćaju, kao i druge podatke koji su neophodni za rešavanje prigovora.

Regulator ne sme od privrednih subjekata zahtevati dostavljanje podataka pre pristupa ili kao uslov pristupa tržištu, izuzev informacija iz stava 1. tačka 12) ovog člana.

Tajnost podataka

Član 35.

Članovi Saveta, zaposleni u Regulatoru, kao i druga pravna i fizička lica koje Regulator angažuje za obavljanje određenih poslova, dužni su da čuvaju tajnost prikupljenih podataka i informacija, koji su označeni određenim stepenom tajnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka, odnosno koji su označeni kao poslovna tajna aktom vlasnika podatka ili ugovorom, u skladu sa zakonom.

Lica iz stava 1. ovog člana dužna su da čuvaju tajnost prikupljenih podataka i informacija, bez obzira na način na koji su ih saznali, za vreme i nakon prestanka

obavljanja funkcije, radnog ili ugovornog odnosa, do isteka roka na koji su prikupljeni podaci i informacije označeni određenim stepenom tajnosti ili dok se odlukom vlasnika podatka ne oslobode obaveze čuvanja tajnosti.

Javne konsultacije

Član 36.

Regulator sprovodi javne konsultacije u postupku donošenja akta iz svoje nadležnosti, radi pribavljanja mišljenja stručne i šire javnosti o uticaju predloženih mera na tržište elektronskih komunikacija, tržišta poštanskih usluga i informacione bezbednosti.

Ministarstvo sprovodi javne konsultacije u postupku donošenja akta iz svoje nadležnosti, u skladu sa propisima kojim se bliže uređuje rad državne uprave.

Javne konsultacije iz stava 1. ovog člana ne sprovode se u postupku rešavanja sporova i donošenja akta privremenog karaktera, kojima se određuju hitne mere u cilju zaštite konkurencije i interesa korisnika.

Javne konsultacije iz st. 1. i 2. ovog člana sprovode se pre donošenja akta i ne traju kraće od 30 dana.

Član 37.

Regulator utvrđuje program javne konsultacije, koji sadrži podatke o predmetu i trajanju konsultacije, kao i načinu za davanje mišljenja.

Program javne konsultacije objavljuje se na veb prezentaciji Regulatora namenjenoj za postupak javne konsultacije, zajedno sa kontakt podacima osobe zadužene za davanje informacija o predmetu i toku javne konsultacije. Javna konsultacija se objavljuje na jedinstvenom portalu za javne konsultacije.

Mišljenja o predmetu javne konsultacije podnose se u pisanom ili elektronskom obliku i obavezno sadrže ime, odnosno naziv i kontakt podatke podnosioca.

Svi poverljivi podaci koji se odnose na mišljenje dato u okviru javne konsultacije, izdvajaju se u poseban dokument (aneks).

Mišljenja podneta u okviru javne konsultacije i stavovi Regulatora u vezi sa svim podnetim mišljenjima objavljuju se na veb prezentaciji Regulatora i na jedinstvenom portalu za javne konsultacije, izuzev aneksa sa poverljivim podacima.

U postupku javne konsultacije Regulator će uzeti u obzir mišljenja krajnjih korisnika, naročito potrošača i krajnjih korisnika sa invaliditetom, proizvođača i operatora ili pružaoca usluga u vezi sa pitanjima koja se odnose na sva prava krajnjih korisnika i potrošača, uključujući jednak pristup i mogućnost izbora za krajnje korisnike sa invaliditetom u vezi sa javno dostupnim elektronskim komunikacionim uslugama, naročito u slučajevima kada postoji značajan uticaj na tržište.

Regulator će uspostaviti postupak javne konsultacije koji je prilagođen krajnjim korisnicima sa invaliditetom u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska uprava.

V. OPŠTE OVLAŠĆENJE

Opšte ovlašćenje za javne elektronske komunikacione mreže i usluge

Član 38.

Svako fizičko ili pravno lice može slobodno da pruža javne elektronske komunikacione mreže i usluge na teritoriji Republike Srbije pod uslovima utvrđenim ovim zakonom i podzakonskim aktima donetim na osnovu njega.

Pružanje javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga, izuzev komunikacione usluge između lica koje nisu zasnovane na korišćenju numeracije, obavlja se po režimu opšteg ovlašćenja i ne utiče na posebne obaveze privrednog subjekta iz člana 40. stav 7. ovog zakona ili na pravo korišćenja radiofrekvencijskog spektra ili numeracije.

Regulator bliže propisuje način obavljanja delatnosti elektronskih komunikacija po režimu opšteg ovlašćenja.

Obaveštenje o pružanju javnih elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga

Član 39.

Privredni subjekt, koji ostvaruje prava i ima obaveze po režimu opšteg ovlašćenja iz člana 38. stav 2. ovog zakona, dužan je da pre otpočinjanja, odnosno nakon promene ili završetka pružanja javnih elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga o tome, u pisanom obliku, obavesti Regulatora.

Obaveštenje iz stava 1. ovog člana podnosi se na obrascu, čiji sadržaj i izgled propisuje Regulator uzimajući u obzir relevantne smernice Tela evropskih regulatora za elektronske komunikacije (BEREC) i objavljuje ga na svojoj veb prezentaciji.

Obaveštenje iz stava 1. ovog člana mora najmanje da sadrži izjavu privrednog subjekta o nameri započinjanja pružanja javnih elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga, kao i sledeće podatke:

- 1) naziv privrednog subjekta, matični broj i poreski identifikacioni broj (PIB), adresu odnosno sedište, adresu elektronske pošte, kao i kontakt podatke odgovornog lica;
- 2) adresu veb prezentacije privrednog subjekta koja je povezana sa pružanjem javnih elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga, ako postoji;
- 3) o licu za kontakt;
- 4) kratak opis javne elektronske komunikacione mreže i/ili usluge na koje se obaveštenje odnosi;
- 5) predviđeni datum početka ili datum završetka pružanja javne elektronske komunikacione mreže i/ili usluge.

Nakon dostavljanja obaveštenja iz stava 1. ovog člana privredni subjekt može da započne sa pružanjem javne elektronske komunikacione mreže i/ili usluge.

Regulator, u roku od sedam dana od dana prijema potpunog obaveštenja, podnetog na obrascu iz stava 2. ovog člana, na zahtev privrednog subjekta, izdaje odgovarajuću potvrdu.

Potvrda iz stava 5. ovoga člana izdaje se u svrhu upućivanja na prava i obaveze privrednog subjekta po režimu opšteg ovlašćenja.

Regulator vodi, objavljuje i redovno ažurira evidenciju privrednih subjekata koji su dostavili obaveštenje iz stava 1. ovog člana.

Privredni subjekt dužan je da obavesti Regulatora o promeni podataka iz stava 3. tač. 1) – 4) ovog člana, najkasnije u roku od 15 dana od dana nastanka promene.

Privredni subjekt dužan je da obavesti Regulatora o promeni predviđenog datuma početka pružanja javne elektronske komunikacione mreže i/ili usluge iz stava 3. tačka 5) ovog člana, najkasnije 15 dana pre navedenog datuma.

O datumu završetka pružanja javne elektronske komunikacione mreže i/ili usluge privredni subjekt je dužan da obavesti Regulatora najkasnije 15 dana od nastupanja tog datuma.

Regulator briše privredni subjekt iz evidencije:

- 1) kada privredni subjekt u pisanom obliku obavesti Regulatora o prestanku pružanja javne elektronske komunikacione mreže i/ili usluge, danom prestanka koji je naznačen u obaveštenju;
- 2) ako privredni subjekt ne pruža javnu elektronsku komunikacionu mrežu i/ili uslugu duže od šest meseci neprekidno;
- 3) ako je privredni subjekt brisan iz registra privrednih društava ili drugog odgovarajućeg registra;
- 4) ako je privrednom subjektu pravnosnažnom sudskom presudom zabranjeno pružanje javne elektronske komunikacione mreže i/ili usluge.

Sadržaj obrasca iz stava 2. ovog člana i potvrde iz stava 5. ovog člana propisuje Regulator aktom iz člana 38. stav 3. ovog zakona.

**Uslovi u vezi sa režimom opšteg ovlašćenja, pravom korišćenja
radiofrekvencijskog spektra i numeracije i druge posebne
obaveze**

Član 40.

Na režim opšteg ovlašćenja za pružanje javnih elektronskih komunikacionih mreža i/ili usluga, za pravo korišćenja radiofrekvencijskog spektra i numeracije primenjuju se isključivo uslovi iz st. 2–6. ovog člana, a koji moraju da budu nediskriminatorni, srazmerni i transparentni.

Opšti uslovi za pružanje javne elektronske komunikacione mreže i/ili usluge po režimu opšteg ovlašćenja, izuzev komunikacione usluge između lica koje nisu zasnovane na korišćenju numeracije, odnose se na:

- 1) plaćanje sredstava i naknada u skladu sa ovim zakonom;
- 2) zaštitu podataka o ličnosti u oblasti elektronskih komunikacija u skladu sa ovim zakonom;
- 3) dostavljanje podataka u postupcima iz čl. 34. i 39. ovog zakona;
- 4) omogućavanje zakonitog presretanja elektronskih komunikacija i pristupa zadržanim podacima u skladu sa posebnim zakonom;
- 5) obezbeđivanje obaveštavanja javnosti u skladu sa odredbama člana 96. ovog zakona;
- 6) obaveze pristupa, osim obaveza iz stava 7. ovog člana, koje se primenjuju na privredni subjekt;
- 7) mere predviđene za obezbeđivanje usklađenosti sa srpskim standardima i/ili tehničkim specifikacijama, iz člana 43. ovog zakona;
- 8) obaveze transparentnosti od strane operatora koji pružaju javno dostupne elektronske komunikacione usluge u vezi sa obezbeđivanjem povezanosti sa kraja na kraj, u skladu sa ciljevima iz člana 7. stav 4. ovog zakona i dostavljanje Regulatoru informacija neophodnih za proveru ispunjenosti ovih obaveza, kada je to neophodno i srazmerno.

Posebni uslovi za pružanje javnih elektronskih komunikacionih mreža po režimu opšteg ovlašćenja odnose se na:

- 1) međupovezivanje mreža u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 2) obaveze prenosa određenog medijskog sadržaja, u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 3) mere za zaštitu zdravlja ljudi od delovanja nejonizujućeg zračenja, koje je uređeno posebnim propisima;
- 4) održavanje integriteta javnih elektronskih komunikacionih mreža u skladu sa odredbama ovog zakona, uključujući uslove za sprečavanje elektromagnetskih smetnji između elektronskih komunikacionih mreža ili usluga, u skladu sa posebnim propisom o elektromagnetskoj kompatibilnosti;
- 5) zaštitu javnih elektronskih komunikacionih mreža od neovlašćenog pristupa u skladu sa članom 159. ovog zakona;
- 6) uslove korišćenja radiofrekvencijskog spektra, u pogledu puštanja u rad i stavljanja u upotrebu radio-opreme, u skladu sa propisom kojim se uređuju tehnički zahtevi za radio-opremu iz člana 47. ovog zakona, u slučaju da takvo korišćenje nije uslovljeno pribavljanjem pojedinačne dozvole u skladu sa članom 102. ovog zakona.

Posebni uslovi za pružanje javnih elektronskih komunikacionih usluga po režimu opšteg ovlašćenja, izuzev komunikacione usluge između lica koje nisu zasnovane na korišćenju numeracije, odnose se na:

- 1) interoperabilnost usluga u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 2) dostupnost brojeva iz Plana numeracije krajnjim korisnicima, i univerzalnim međunarodnim besplatnim brojevima, kao i uslovi u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 3) pravila o zaštiti krajnjih korisnika u oblasti elektronskih komunikacija.

Uslovi koji se odnose na pravo korišćenja radiofrekvencijskog spektra su:

- 1) obaveza pružanja usluge ili korišćenja vrste tehnologije u okviru ograničenja iz člana 102. ovog zakona, uključujući, ako je to primenjivo, zahteve u vezi sa pokrivenošću i kvalitetom usluge;
- 2) efektivno i efikasno korišćenje radiofrekvencijskog spektra u skladu sa ovim zakonom;
- 3) tehnički i operativni uslovi potrebni za izbegavanje štetnih smetnji i za zaštitu zdravlja ljudi od delovanja nejonizujućeg zračenja, koje je uređeno posebnim propisima, ako se ti uslovi razlikuju od uslova po režimu opšteg ovlašćenja;
- 4) maksimalni period trajanja pojedinačne dozvole u skladu sa članom 103. ovog zakona, uzimajući u obzir izmene Plana namene;
- 5) prenos ili iznajmljivanje pojedinačnog prava korišćenja radiofrekvencijskog spektra na zahtev imaoaca pojedinačne dozvole i uslovi za takav prenos, u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 6) naknade koje se plaćaju za korišćenje radiofrekvencijskog spektra, u skladu sa članom 32. ovog zakona;
- 7) sve obaveze koje je privredni subjekt, koji stiče pravo korišćenja radiofrekvencijskog spektra, preuzeo u okviru postupka izdavanja i obnove pojedinačne dozvole;
- 8) obaveze udruživanja ili zajedničkog korišćenja radiofrekvencijskog spektra ili omogućavanje pristupa radiofrekvencijskom spektru za druge korisnike u određenim oblastima ili na nacionalnom nivou;
- 9) obaveze na osnovu relevantnih međunarodnih sporazuma u vezi sa korišćenjem radiofrekvencijskih opsega;

10) posebne obaveze za eksperimentalno korišćenje radiofrekvencijskih opsega.

Uslovi koji se odnose na pravo korišćenja numeracije su:

1) korišćenje numeracije za uslugu za koju numeracija može da se koristi, uključujući sve zahteve koji se odnose na pružanje te usluge, tarifne principe i maksimalne cene koje mogu da se primene u određenom opsegu brojeva u cilju zaštite krajnjih korisnika u skladu sa članom 7. stav 4. tačka 4) ovog zakona;

2) obezbeđivanje efektivnog i efikasnog korišćenja numeracije;

3) omogućavanje prenosivosti broja u skladu sa članom 93. ovog zakona;

4) obaveza pružanja informacija o krajnjim korisnicima iz javno dostupnih telefonskih imenika u skladu sa članom 150. ovog zakona;

5) maksimalni period trajanja dozvole za korišćenje numeracije u skladu sa članom 85. ovog zakona, uzimajući u obzir izmene Plana numeracije;

6) prenos prava na korišćenje numeracije na zahtev imaoca dozvole za korišćenje numeracije i uslove prenosa u skladu sa članom 90. ovog zakona, uključujući uslov da pravo korišćenja numeracije bude obavezujuće za sva lica na koje se prenosi pravo;

7) plaćanja naknade za korišćenje numeracije u skladu sa članom 32. ovog zakona;

8) sve obaveze preuzete u postupku javnog nadmetanja iz člana 89. ovog zakona;

9) obaveze iz odgovarajućih međunarodnih propisa, ugovora ili sporazuma koji se odnose na korišćenje numeracije.

Posebne obaveze pristupa i međupovezivanja iz člana 58. ovog zakona, sistema uslovnog pristupa iz člana 122. ovog zakona, poštovanje regulatornih obaveza utvrđenih privrednom subjektu sa značajnom tržišnom snagom iz člana 69. ovog zakona, obaveza pružanja maloprodajnih usluga pod određenim uslovima iz člana 83. ovog zakona ili obaveze privrednog subjekta koji pruža univerzalni servis iz člana 61. ovog zakona određuju se u skladu sa postupcima propisanim ovim zakonom i na njih se ne primenjuju prava i obaveze po režimu opšteg ovlašćenja.

Prava koja proizlaze iz režima opšteg ovlašćenja

Član 41.

Po režimu opšteg ovlašćenja privredni subjekt ima pravo:

1) da pruža javne elektronske komunikacione mreže i usluge;

2) na ostvarivanje prava službenosti u skladu sa čl. 53. i 54. ovog zakona;

3) na korišćenje radiofrekvencijskog spektra za elektronske komunikacione mreže i usluge, u skladu sa čl. 40, 102. i 108. ovog zakona;

4) na podnošenje zahteva za dodelu numeracije u skladu s članom 86. ovog zakona;

5) da pregovara o međupovezivanju sa drugim operatorom i, ako je to primenjivo, ostvari međupovezivanje ili pristup drugom operatoru ili pružaocu javne elektronske komunikacione usluge u skladu s odredbama ovog zakona;

6) da bude određen za pružaoca jedne ili više usluga univerzalnog servisa u skladu s članom 61. ovog zakona.

Obavljanje delatnosti preko povezanog privrednog društva ili ogranka

Član 42.

Privredni subjekti, kojima su dodeljena posebna ili isključiva prava za pružanje usluga u drugim oblastima privrede u Republici Srbiji dužni su da, za pružanje javnih elektronskih komunikacionih mreža ili usluga:

- 1) vode odvojeno računovodstvo u meri u kojoj bi to bilo potrebno kada bi se poslovne aktivnosti obavljale preko nezavisnog pravnog lica ili
- 2) strukturno razdvoje poslovanje.

Stav 1. ovog člana ne primenjuje se na privredne subjekte kojima ukupan prihod od obavljanja delatnosti elektronskih komunikacija u Republici Srbiji, ostvaren u prethodnoj poslovnoj godini ne prelazi 50 miliona evra.

Za preračunavanje deviznog iznosa iz stava 2. ovog člana u dinarsku protivvrednost primenjuje se zvaničan srednji kurs dinara, koji utvrđuje Narodna banka Srbije, a koji važi poslednjeg dana poslovne godine za koju se sastavlja finansijski izveštaj.

Privredni subjekti, pružaoci javnih elektronskih komunikacionih mreža i/ili javnih elektronskih komunikacionih usluga koji, u skladu sa propisima o reviziji, nisu obveznici revizije, dužni su da sačine i objave finansijske izveštaje koji su predmet nezavisne revizije.

Obaveza iz stava 4. ovoga člana primenjuje se i na privredne subjekte koji su u obavezi da vode odvojeno računovodstvo u skladu sa stavom 1. tačka 1) ovog člana.

Regulator bliže uređuje pravila i zahteve koji se odnose na računovodstveno i strukturno razdvajanje.

VI. ELEKTRONSKE KOMUNIKACIONE MREŽE, PRIPADAJUĆA SREDSTVA, ELEKTRONSKA KOMUNIKACIONA OPREMA I RADIO-OPREMA

Planiranje, projektovanje, izgradnja ili postavljanje, korišćenje i održavanje elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava

Član 43.

Elektronske komunikacione mreže i pripadajuća sredstva moraju se planirati, projektovati, proizvoditi, graditi ili postavljati, koristiti i održavati:

- 1) u skladu sa srpskim standardima i/ili tehničkim specifikacijama čijom primenom se podstiče usklađeno pružanje elektronskih komunikacionih mreža, elektronskih komunikacionih usluga, pripadajućih sredstava i povezanih usluga;
- 2) u skladu sa zakonom kojim se uređuje prostorno planiranje i izgradnja, propisima kojima se uređuje oblast zaštite životne sredine, kao i oblast zaštite kulturnih dobara;
- 3) tako da se ne izazivaju smetnje u radu drugih elektronskih komunikacionih mreža, pripadajućih sredstava i elektronske komunikacione opreme.

Srpski standardi i/ili tehničke specifikacije iz stava 1. tačka 1) ovog člana primenjuju se za pružanje usluga, tehničkih interfejsa ili mrežnih funkcija, samo u onoj meri koja je neophodna za obezbeđivanje interoperabilnosti usluga, povezanosti sa kraja na kraj, omogućavanja promene operatora elektronske komunikacione

usluge i prenosivosti brojeva i identifikacije, kao i povećanja slobode izbora za korisnike.

Ako ne postoje srpski standardi i/ili tehničke specifikacije iz stava 1. tačka 1) ovog člana, primenjuju se odgovarajući standardi i/ili tehničke specifikacije koje su doneli Evropski institut za standarde iz oblasti telekomunikacija (ETSI), Evropski komitet za standardizaciju (CEN) i Evropski komitet za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC).

Ako ne postoje odgovarajući standardi i/ili tehničke specifikacije iz stava 3. ovog člana primenjuju se standardi, tehničke specifikacije, preporuke i propisi Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU), Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO), Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC) i Evropske konferencije poštanskih i telekomunikacionih administracija (CEPT), kao i drugih relevantnih organizacija za standardizaciju.

Ako ne postoje odgovarajući standardi, tehničke specifikacije, preporuke i propisi iz stava 4. ovoga člana, na odgovarajući način se primenjuju izvorni srpski standardi.

Ako se standardi, tehničke specifikacije, preporuke i propisi iz stava 1. tačka 1) i st. 3–5. ovog člana pravilno ne sprovode tako da interoperabilnost usluga ne može da se obezbedi, primena tih standarda, tehničkih specifikacija, preporuka i propisa može da postane obavezujuća, u onoj meri koja je neophodna za obezbeđivanje interoperabilnosti i povećanja slobode izbora za korisnike, donošenjem tehničkog propisa iz člana 45. ovog zakona.

Geografski pregled rasprostranjenosti širokopojasne mreže

Član 44.

Regulator prikuplja informacije o geografskoj rasprostranjenosti širokopojasnih mreža i najmanje jednom u tri godine izrađuje geografski pregled oblasti u kojima širokopojasna mreža nije dostupna i nije planirana njena izgradnja, uključujući i mreže vrlo visokog kapaciteta.

Informacije iz geografskog pregleda iz stava 1. ovog člana uzimaju se u obzir prilikom:

- 1) odlučivanja o nameni javnih sredstava za izgradnju elektronskih komunikacionih mreža;
- 2) izrade nacionalnih planova za razvoj širokopojasne mreže, posebno za područja u kojima širokopojasna mreža nije dostupna;
- 3) definisanja obaveza pokrivanja povezanih sa pravima korišćenja radiofrekvencijskog spektra;
- 4) provere dostupnosti usluga obuhvaćenih obavezom pružanja usluga univerzalnog servisa;
- 5) analize tržišta.

Geografski pregled obuhvata trenutnu geografsku rasprostranjenost širokopojasnih mreža kao i planove budućeg razvoja, unapređenja ili proširenja širokopojasnih mreža, uključujući i mreže vrlo visokog kapaciteta, u skladu sa nacionalnim planovima i programima za razvoj širokopojasnih mreža.

Regulator prikuplja od privrednih subjekata, organa javne vlasti i privrednih društava informacije o trenutnoj geografskoj rasprostranjenosti širokopojasne mreže i planovima budućeg razvoja za period koji utvrdi Regulator, a koji ne može biti duži od tri godine.

Regulator utvrđuje geografsko područje na kome širokopojasna mreža nije dostupna niti se planira njena izgradnja, unapređenje ili proširenje i informacije o utvrđenim geografskim područjima objavljuje na svojoj veb prezentaciji.

Na osnovu informacija iz stava 4. ovog člana Regulator poziva privredne subjekte i organe javne vlasti da se izjasne o nameri izgradnje, unapređenja ili proširenja širokopojasne mreže, uključujući i mreže vrlo visokog kapaciteta u tom području.

Nakon prikupljanja izjava o nameri iz stava 5. ovog člana Regulator je dužan da informiše sve zainteresovane privredne subjekte, organe javne vlasti i privredna društva da li je na utvrđenom geografskom području dostupna širokopojasna mreža i da li se planira njena izgradnja, unapređenje ili proširenje.

Regulator bliže propisuje način prikupljanja informacija, postupak izrade i sadržinu geografskog pregleda rasprostranjenosti širokopojasne mreže, način prikupljanja izjava o nameri iz stava 5. ovog člana, kao i način pristupa geografskom pregledu.

Regulator na svojoj veb prezentaciji objavljuje podatke iz geografskog pregleda, koji nisu označeni kao tajni i/ili kao poslovna tajna, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima kojima se uređuje oblast nacionalne infrastrukture geoprostornih podataka, metapodataka, interoperabilnost, mrežni servisi, pristup skupovima i servisima podataka.

U postupku prikupljanja informacija iz stava 1. ovog člana Regulator saraduje sa organom nadležnim za poslove državnog premera i katastra koji je dužan da na zahtev Regulatora dostavi tražene informacije.

Tehnički zahtevi za elektronske komunikacione mreže, pripadajuća sredstva i elektronsku komunikacionu opremu

Član 45.

Regulator bliže propisuje tehničke zahteve i uputstva za pojedine vrste elektronskih komunikacionih mreža, pripadajućih sredstava i elektronske komunikacione opreme, odnosno uslove za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija, osim tehničkih zahteva iz čl. 46–48. ovog zakona.

Tehnički zahtevi za izgradnju poslovnih i stambenih zgrada

Član 46.

Prilikom izgradnje ili rekonstrukcije poslovnih i stambenih zgrada, investitori su dužni da izgrade kablovsku kanalizaciju do granice građevinske parcele, kao i prateću fizičku infrastrukturu unutar zgrade potrebnu za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža visokog kapaciteta, uključujući i mreže vrlo visokog kapaciteta, pripadajućih sredstava i elektronske komunikacione opreme do prostorija krajnjeg korisnika, u skladu sa propisanim tehničkim i drugim zahtevima.

Prilikom izgradnje ili rekonstrukcije zgrada sa više poslovnih ili stambenih jedinica investitori su dužni da izgrade prvu sabirnu ili razdelnu tačku mreže unutar zgrade ili izvan nje kako bi se omogućio pristup infrastrukturi unutar objekta.

Osim fizičke infrastrukture iz st. 1. i 2. ovog člana investitor zgrade je u obavezi da izgradi zajednički antenski sistem za prijem medijskih sadržaja (radija i televizije), izvede vertikalno i horizontalno kabliranje od pristupne tačke do svake pojedinačne stambene ili poslovne jedinice, kao i da postavi svu drugu potrebnu opremu za priključenje svih stambenih ili poslovnih jedinica koje se nalaze u zgradi, na pristupnu elektronsku komunikacionu mrežu.

Investitor je dužan da radove izvede u skladu sa aktom kojim su utvrđeni tehnički i drugi zahtevi iz stava 7. ovog člana.

Investitor, odnosno projektant koji je izradio i potpisao tehničku dokumentaciju i vršilac tehničke kontrole zajednički snose odgovornost za štetu nastalu usled nepridržavanja propisa iz stava 7. ovog člana.

Obaveze iz st. 1–3. ovog člana ne odnose se na zgrade u kojima je ispunjavanje tih obaveza nesrazmerno u smislu troškova individualnih ili etažnih vlasnika, kao i na objekte sa jedinstvenim stambenim prostorom, vikendice, zgrade koje predstavljaju kulturno dobro, vojne zgrade i druge zgrade koje se koriste za potrebe državne bezbednosti.

Ministarstvo, na predlog Regulatora, uz prethodno pribavljeno mišljenje ministarstva nadležnog za poslove prostornog planiranja, građevinarstva i infrastrukture, bliže propisuje tehničke i druge zahteve iz st. 1–3. ovog člana, kao i izuzeća za određene kategorije zgrada iz stava 6. ovog člana.

Tehnički zahtevi za radio-opremu i telekomunikacionu terminalnu opremu

Član 47.

Ministarstvo, na predlog Regulatora, bliže propisuje zahteve koji se odnose na radio-opremu, a naročito kategorije ili klase radio-opreme, usaglašenost kombinacija radio-opreme i softvera, registraciju radio-opreme, ocenjivanje usaglašenosti radio-opreme, kao i druge zahteve i uslove u vezi sa isporukom na tržištu i stavljanjem u upotrebu radio-opreme u skladu sa zakonom kojim se uređuju tehnički zahtevi za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti.

Ako je propisom iz stava 1. ovog člana, utvrđeno da ocenjivanje usaglašenosti sprovodi telo za ocenjivanje usaglašenosti, Ministarstvo imenuje to telo u skladu sa zakonom kojim se uređuju tehnički zahtevi za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti.

Regulator može biti imenovan kao telo za ocenjivanje usaglašenosti u skladu sa zakonom.

Operatori pružaoci elektronskih komunikacionih mreža dužni su da objavljuju tačne i odgovarajuće tehničke specifikacije interfejsa svojih elektronskih komunikacionih mreža i to pre nego što elektronske komunikacione usluge, koje se pružaju putem tih interfejsa, postanu javno dostupne i da redovno objavljuju izmene tih tehničkih specifikacija interfejsa.

Regulator bliže propisuje način objavljivanja podataka o interfejsima elektronskih komunikacionih mreža. Podaci o interfejsima elektronskih komunikacionih mreža su dostupni i na veb prezentaciji Regulatora i redovno se ažuriraju.

Zaštitne zone i radio-koridori

Član 48.

U zaštitnoj zoni elektronskih komunikacionih mreža i pripadajućih sredstava, određenih radio-centara i radio-stanica, kao i duž trase radio-koridora, nije dozvoljena izgradnja ili postavljanje objekata, izvođenje radova, sadnja sadnica, kao ni postavljanje prepreka koje mogu da ugroze funkcionisanje elektronskih komunikacija, umanje kvalitet rada, ometaju i prekidaju rad radio-centra, odnosno radio-stanice ili stvaraju štetne smetnje.

Planskim dokumentom utvrđuju se zaštitne zone i slobodni pravci za ulaz i izlaz radiorelejnih veza (radio-koridori).

Ako je izmenom planskog dokumenta ugroženo funkcionisanje elektronskih komunikacija u zaštitnim zonama i radio-koridorima iz stava 1. ovog člana, tim izmenama utvrđuju se nove zaštitne zone i trase radio-koridora koje će omogućiti nesmetano odvijanje elektronskih komunikacija.

Ministarstvo, na predlog Regulatora, uz prethodno pribavljeno mišljenje ministarstava nadležnih za poslove prostornog planiranja i zaštite životne sredine i odbranu i bezbednost, bliže propisuje zahteve koji se odnose na utvrđivanje zaštitnih zona i radio-koridora iz stava 1. ovog člana, kao i obaveze investitora radova pri izgradnji ili rekonstrukciji objekata.

Zaštita i izmeštanje elektronskih komunikacionih mreža, pripadajućih sredstava i radio-koridora

Član 49.

Kada je radi izgradnje novog objekta i izvođenja drugih radova potrebna zaštita, odnosno izmeštanje elektronske komunikacione mreže, pripadajućih sredstava ili radio-koridora investitor je dužan da:

1) u skladu sa planskim dokumentom izradi projekat zaštite, odnosno izmeštanja elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava, kao i da za projekat pribavi saglasnost vlasnika, odnosno korisnika radio-koridora;

2) najmanje 60 dana pre roka predviđenog za početak radova obavesti vlasnika elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava, odnosno korisnika radio-koridora, kao i da im obezbedi pristup radi nadzora nad izvođenjem radova;

3) o svom trošku obezbedi zaštitu, odnosno izmeštanje elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava, odnosno radio-koridora u skladu sa propisima o planiranju i izgradnji i propisima o postupku upisa u katastar.

Elektromagnetska kompatibilnost

Član 50.

Elektronska komunikaciona mreža, pripadajuća sredstva, elektronska komunikaciona oprema, radio-oprema i terminalna oprema ne smeju prouzrokovati nedozvoljene elektromagnetske smetnje, koje mogu štetno uticati na rad drugih elektronskih i ostalih uređaja i postrojenja u njihovoj blizini, u skladu sa zahtevima utvrđenim posebnim propisom.

Elektronska komunikaciona mreža, pripadajuća sredstva, elektronska komunikaciona oprema, radio-oprema i terminalna oprema moraju imati odgovarajuću imunost na elektromagnetske smetnje, kako bi u njihovom prisustvu i dalje funkcionisali bez nedozvoljenih degradacija svojih karakteristika, u skladu sa zahtevima utvrđenim posebnim propisom.

Merenje nivoa elektromagnetskog polja

Član 51.

U svrhu obavljanja kontrole radiofrekvencijskog spektra, Regulator meri nivo elektromagnetskog polja za elektronske komunikacione mreže, pripadajuća sredstva, elektronsku komunikacionu opremu, radio-opremu i terminalnu opremu.

Ukoliko se prilikom merenja iz stava 1. ovog člana utvrdi da postoji prekoračenje graničnih nivoa utvrđenih posebnim propisima, Regulator je dužan da to prijavi nadležnoj inspekciji.

VII. PRAVO SLUŽBENOSTI I ZAJEDNIČKO KORIŠĆENJE

Javni interes za eksproprijaciju

Član 52.

Radi izgradnje i postavljanja elektronskih komunikacionih mreža i pripadajućih sredstava može se utvrditi javni interes za eksproprijaciju nepokretnosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuje eksproprijacija.

Pravo službenosti

Član 53.

Operator kao i lice koje isključivo za sopstvene potrebe gradi ili postavlja elektronsku komunikacionu mrežu i pripadajuća sredstva, ima pravo da zahteva pravo prolaza preko tuđe nepokretnosti ili pravo korišćenja tuđe nepokretnosti (službenosti), kada je to neophodno radi izgradnje, postavljanja i korišćenja elektronskih komunikacionih mreža i pripadajućih sredstava.

Operator, kao i lice koje isključivo za sopstvene potrebe gradi ili postavlja elektronsku komunikacionu mrežu i pripadajuća sredstva, i vlasnik nepokretnosti, zaključuju ugovor kojim se bliže uređuje način vršenja službenosti, kao i postojanje i visina naknade za zasnivanje prava službenosti.

Ugovorom iz stava 2. ovog člana mora se obezbediti mogućnost zajedničkog korišćenja nepokretnosti na kojoj je ustanovljeno pravo službenosti, u skladu sa zakonom.

Ako lica iz stava 2. ovog člana ne postignu sporazum o pravu službenosti, ustanovljavanje prava službenosti reguliše se u skladu sa zakonom.

Zasnivanje prava službenosti na nepokretnosti u javnoj svojini

Član 54.

Kada se službenost zasniva na nepokretnosti u javnoj svojini, ako zakonom kojim se uređuje javna svojina nije drugačije uređeno, organ javne vlasti koji odlučuje o zaključivanju ugovora, dužan je da uslove za sticanje prava službenosti odredi na nediskriminatoran način i javno ih objavi, kao i da odluku o zaključenju ugovora donese bez odlaganja, a najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva za zaključenje ugovora.

Organ javne vlasti koji odlučuje o zaključivanju ugovora, u obavezi je da aktivnosti koje se odnose na odlučivanje o zaključivanju ugovora funkcionalno razdvoji od aktivnosti koje se odnose na vršenje vlasničkih i upravljačkih prava u privrednom društvu koje obavlja delatnost elektronskih komunikacija.

Organ javne vlasti koji odlučuje o zaključivanju ugovora, prilikom određivanja uslova za sticanje prava službenosti iz stava 1. ovog člana, određuje godišnji iznos naknade, u skladu sa aktom Vlade kojim se propisuju maksimalni iznosi visine naknade za zasnivanje prava službenosti na nepokretnostima u javnoj svojini.

Sredstva od godišnjeg iznosa naknade za zasnivanje prava službenosti na nepokretnostima u javnoj svojini pripadaju budžetu određenog nivoa vlasti, u zavisnosti od toga ko je nosilac prava svojine.

Vlada donosi akt iz stava 3. ovog člana na osnovu predloga koji utvrđuje Ministarstvo.

Maksimalni iznosi naknade iz stava 3. ovog člana određuju se jednoobrazno za celu teritoriju Republike Srbije, po dužnom metru odnosno po kvadratnom metru zemljišta koje se koristi za izgradnju elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava, naročito uzimajući u obzir različite kategorije zemljišta.

Visina maksimalnih iznosa naknade iz stava 3. ovog člana se određuje tako da osigura optimalnu upotrebu resursa u skladu sa načelima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije, pri čemu naročito treba voditi računa o ciljevima iz člana 7. stav 4. ovog zakona, a naročito uzimajući u obzir interese vlasnika, imaoca prava raspolaganja odnosno korišćenja nepokretnosti i interese operatora, kao i javni interes za razvoj tržišta elektronskih komunikacija.

Zajedničko korišćenje i kolokacija

Član 55.

Operator ima pravo da zahteva zajedničko korišćenje (uključujući i fizičku kolokaciju) elemenata mreže i pripadajućih sredstava drugog operatora, ili trećeg lica, kao i nepokretnosti za čije korišćenje je drugi operator ili treće lice zasnovao pravo službenosti ili nepokretnosti koja je pribavljena u postupku eksproprijacije, odnosno kada novu elektronsku komunikacionu mrežu i pripadajuća sredstva nije moguće izgraditi ili postaviti bez štetnih posledica po životnu sredinu, javnu bezbednost, realizaciju prostornih planova ili očuvanje kulturnih dobara.

Regulator bliže propisuje način i uslove zajedničkog korišćenja elektronske komunikacione mreže, pripadajućih sredstava i nepokretnosti iz stava 1. ovog člana, stepen raspoloživosti slobodnog prostora i osnovne elemente ugovora o zajedničkom korišćenju.

Operator ili treće lice, na zahtev drugog operatora i ukoliko su ispunjeni uslovi propisani u aktu iz stava 2. ovog člana, u roku od 60 dana od prijema zahteva, zaključuje ugovor kojim se bliže uređuju međusobna prava i obaveze u pogledu zajedničkog korišćenja, uključujući i raspodelu troškova, uzimajući u obzir prethodna ulaganja, podsticanje daljih ulaganja i mogućnost povraćaja ulaganja po razumnoj stopi s obzirom na povezane rizike.

Ako operator ili treće lice u roku iz stava 3. ovog člana odbije zahtev drugog operatora ili ne odgovori na taj zahtev, ili ako u tom roku nije zaključen ugovor, operator može da podnese zahtev Regulatoru za odlučivanje u roku od 30 dana.

Regulator je ovlašćen da, kada su ispunjeni uslovi iz akta iz stava 2. ovog člana, na zahtev zainteresovane strane donese rešenje kojim se utvrđuje obaveza zajedničkog korišćenja, uključujući i raspodelu troškova, uzimajući u obzir prethodna ulaganja, podsticanje daljih ulaganja i mogućnost povraćaja ulaganja po razumnoj stopi s obzirom na povezane rizike.

Regulator donosi rešenje iz stava 5. ovog člana u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u roku od četiri meseca od dana prijema urednog zahteva, osim u izuzetnim slučajevima koji se odnose na obimnost i kompleksnost predmeta odlučivanja, ovaj rok se može produžiti do 30 dana.

Obaveza zajedničkog korišćenja iz stava 5. ovog člana utvrđuje se nakon sprovođenja postupka javnih konsultacija iz čl. 36. i 37. ovog zakona.

Regulator vrši ovlašćenje iz stava 5. ovog člana u skladu sa načelima objektivnosti, transparentnosti, srazmernosti i nediskriminacije.

Podaci o elektronskoj komunikacionoj mreži i pripadajućim sredstvima

Član 56.

Regulator vodi ažurnu bazu podataka o vrsti, geografskoj lokaciji i raspoloživosti svih kapaciteta elektronske komunikacione mreže i pripadajućih sredstava u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima kojima se uređuje oblast nacionalne infrastrukture

geoprostornih podataka, metapodataka, interoperabilnost, mrežni servisi, pristup skupovima i servisima podataka.

U postupku iz stava 1. ovog člana Regulator sarađuje sa organom nadležnim za poslove državnog premera i katastra, shodno propisima iz stava 1. ovog člana, koji je dužan da na zahtev Regulatora dostavi tražene podatke kojima raspolaže.

Regulator je dužan da bazu podataka iz stava 1. ovog člana učini dostupnom na veb prezentaciji, vodeći računa o poverljivosti podataka.

Regulator, u saradnji sa organom nadležnim za poslove državnog premera i katastra, bliže uređuje način prikupljanja podataka, održavanja, pristupa, pristupa podacima koja mogu biti predmet zajedničkog korišćenja i korišćenja baze podataka iz stava 1. ovog člana.

VIII. MEĐUPOVEZIVANJE I PRISTUP

Opšti okvir za pristup i međupovezivanje

Član 57.

Privredni subjekti imaju pravo da pregovaraju i zaključuju ugovore o tehničkim i komercijalnim uslovima pristupa ili međupovezivanja.

Operator ima pravo i obavezu, da na zahtev drugih operatora, koji na osnovu člana 41. stav 1. tačka 5) ovog zakona na to imaju pravo, pregovara o međupovezivanju u svrhu pružanja javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga, kako bi se obezbedilo pružanje i interoperabilnost tih usluga na teritoriji Republike Srbije.

Operator nudi pristup i međupovezivanje drugim privrednim subjektima pod uslovima i obavezama iz čl. 58. i 59. ovog zakona.

Privredni subjekti su dužni da čuvaju poverljivost informacija pribavljenih pre, tokom ili nakon pregovora o pristupu, odnosno međupovezivanju, ili nakon zaključenja ugovora o pristupu ili međupovezivanju u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita poslovne tajne i tajnost podataka, kao i da ih koriste samo u svrhu radi koje su pribavljene. Dostavljeni podaci ne mogu se deliti trećim licima, naročito ne svojim drugim organizacionim jedinicama, povezanim pravnim licima ili partnerima kojima navedeni podaci nisu neophodni za sprovođenje međupovezivanja odnosno pristupa i kojima bi takve informacije omogućile prednost na tržištu.

Operatori su dužni da u roku od 30 dana od dana zaključenja ugovora prijave Regulatoru ugovor o međupovezivanju na nacionalnom i međunarodnom nivou iz stava 1. ovog člana.

Regulator vodi evidenciju ugovora o međupovezivanju na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Regulator bliže uređuje sadržinu i način prijave ugovora o međupovezivanju na međunarodnom nivou.

Ovlašćenja i obaveze Regulatora u vezi sa pristupom i međupovezivanjem

Član 58.

Regulator, radi realizacije ciljeva iz člana 7. stav 4. ovog zakona, podstiče i, kada je potrebno, osigurava obezbeđivanje odgovarajućeg pristupa i interoperabilnosti usluga u skladu sa ovim zakonom, promovišući efikasnost, održivu konkurenciju, postavljanje mreža vrlo visokog kapaciteta, ekonomsku efikasnost investicija i inovacija, kao i najveću moguću korist za krajnje korisnike.

Regulator daje uputstva i objavljuje procedure koje se primenjuju na omogućavanje pristupa i međupovezivanja kako bi se obezbedilo da se mala i srednja

privredna društva i operatori sa ograničenom geografskom pokrivenošću mogu izvršiti međupovezivanje pod razumnim uslovima.

Regulator ima pravo da, nezavisno od obaveza koje može da odredi privrednim subjektima sa značajnom tržišnom snagom u skladu sa članom 69. ovog zakona, odredi:

1) obaveze privrednom subjektu koji podleže opštem ovlašćenju i koji kontroliše pristup krajnjim korisnicima, u meri u kojoj je to potrebno, kako bi se obezbedilo povezivanje sa kraja na kraj, uključujući u opravdanim slučajevima i obavezu međupovezivanja sa drugim mrežama;

2) obaveze uspostavljanja interoperabilnosti usluga operatora koji podležu opštem ovlašćenju i koji kontrolišu pristup krajnjim korisnicima, u opravdanim slučajevima i u meri u kojoj je to potrebno;

3) obavezu uspostavljanja interoperabilnosti usluga pružaocu komunikacionih usluga između lica koje nisu zasnovane na korišćenju numeracije koji ima značajan udeo na tržištu u pogledu teritorijalne pokrivenosti i broja korisnika, u opravdanim slučajevima kada je povezanost sa kraja na kraj između krajnjih korisnika ugrožena zbog nedovoljne interoperabilnosti usluga, u meri u kojoj je to potrebno kako bi se obezbedila povezanost sa kraja na kraj između krajnjih korisnika. Regulator može utvrditi srazmerne obaveze pružaocima tih usluga, da objavljuju sve relevantne informacije i omogućavaju drugim nadležnim organima i pružaocima usluga njihovo korišćenje, izmenu i razmenu ili da uključi obavezu korišćenja ili sprovođenja (primene) standarda ili tehničkih specifikacija iz člana 43. stav 6. ovog zakona.

Kako bi se osigurali ciljevi politike iz člana 7. stav 4. ovog zakona i realizacija st. 1-3. ovog člana, Regulator po službenoj dužnosti preuzima mere, u skladu sa postupkom utvrđenim čl. 36. i 37. ovog zakona.

Privredni subjekt može da zahteva pristup kablovima i kablovskoj instalaciji, kao i pripadajućim sredstvima unutar zgrada ili do prve sabirne ili razdelne tačke, kada je ta tačka smeštena izvan zgrade, ukoliko je dupliranje takve infrastrukture ekonomski neefikasno ili tehnički neizvodljivo.

Operator ili vlasnik instalacija i kablova, odnosno pripadajućih sredstava u zgradi, koji nije pružalac elektronskih komunikacionih mreža dužan je da, na razuman zahtev privrednog subjekta, zaključi ugovor o pristupu iz stava 5. ovog člana, pod pravednim i nediskriminatornim uslovima.

Ako ugovor o pristupu nije zaključen u roku od dva meseca od prijema zahteva za pristup, svaka strana može podneti zahtev Regulatoru za odlučivanje.

Regulator, na opravdan zahtev, može da odredi obavezu omogućavanja pristupa instalacijama i kablovima, kao i odgovarajućim pripadajućim sredstvima unutar zgrada, ili do prve sabirne ili razdelne tačke, kada je ta tačka smeštena van zgrade.

Obavezu iz stava 8. ovog člana Regulator može da odredi operatorima ili vlasnicima instalacija i kablova i pripadajućih sredstava koji nisu operatori, kada je postavljanje novih mrežnih elemenata ekonomski neefikasno ili fizički neizvodljivo.

Uslovi pristupa, koji se utvrđuju obavezama iz stava 8. ovoga člana, mogu da uključe posebna pravila o pristupu mrežnim elementima kao i odgovarajućim pripadajućim sredstvima i povezanim uslugama, o transparentnosti i nediskriminaciji, kao i o raspodeli troškova pristupa, koji se po potrebi prilagođavaju kako bi se u obzir uzeli povezani rizici.

Regulator može da, uzimajući u obzir, pravedne i razumne uslove, proširi određivanje takvih obaveza pristupa iza prve sabirne ili razdelne tačke, i to sve do tačke za koju utvrdi da je najbliža krajnjim korisnicima i pogodna da u nju može da se smesti dovoljan broj priključaka krajnjih korisnika kako bi to bilo komercijalno održivo za

privredne subjekte koji podnose zahtev za pristup. Prilikom proširivanja uslova Regulator uzima u obzir, ako je primenjivo, obaveze koje proizlaze iz analize bilo kog relevantnog tržišta i procenjuje da li obaveze utvrđene u skladu sa stavom 5. ovog člana u dovoljnoj meri rešavaju velike i trajne ekonomske ili fizičke barijere za postavljanje novih elemenata mreža, koje su uzrok postojećih ili novonastajućih ograničenja konkurencije na tržištu.

Regulator, prilikom donošenja odluke o proširenju određivanja obaveze pristupa u skladu sa stavom 11. ovoga člana, u najvećoj meri uzima u obzir relevantne smernice BEREC-a kojima se utvrđuju kriterijumi za određivanje prve sabirne ili razdelne tačke; tačke, nakon prve sabirne ili razdelne tačke, na kojoj se može smestiti dovoljan broj priključaka krajnjih korisnika kako bi se privrednom subjektu omogućilo da savlada utvrđene prepreke koje značajno utiču na mogućnost postavljanja novih elemenata mreža; koja se mreža može smatrati novom; koji projekat se može smatrati malim; koje su ekonomske ili fizičke prepreke postavljanja novih elemenata mreža visoke i trajne.

Regulator može odrediti i obaveze pristupa aktivnim ili virtuelnim elementima mreže, ukoliko je pristup pasivnim elementima mreže fizički neizvodljiv ili ekonomski neefikasan.

Regulator ne može da odredi obaveze u skladu sa st. 11. i 13. ovog člana operatorima ako utvrdi da:

1) ispunjavaju uslove iz člana 81. ovog zakona i omogućavaju pristup mreži vrlo visokog kapaciteta bilo kom privrednom subjektu, čime se omogućava održiv i sličan alternativni način pristupa do krajnjih korisnika pod poštenim, nediskriminatornim i razumnim uslovima, pri čemu Regulator može da primeni ovaj izuzetak i na druge operatore koji nude pristup mreži vrlo visokog kapaciteta pod pravednim, nediskriminatornim i razumnim uslovima poslovanja;

2) bi propisivanje takvih obaveza ugrozilo ekonomsku ili finansijsku održivost postavljanja nove mreže, posebno u slučaju manjih lokalnih projekata.

Izuzetno od odredbe stava 14. tačke 1) ovog člana, Regulator može da odredi obaveze iz st. 11. i 13. ovog člana operatorima koji uspostavljaju mrežu javnim sredstvima.

Regulator bliže propisuje uslove pristupa do prve ili nakon prve razdelne tačke i način raspodele troškova.

Regulator može odrediti operatorima obavezu zajedničkog korišćenja pasivne infrastrukture ili obavezu zaključenja ugovora o nacionalnom romingu na određenom geografskom području (predmetnoj oblasti) pod pravednim i razumnim uslovima kada je ispunjeno sledeće:

1) kada je to neophodno za pružanje usluga u predmetnoj oblasti zasnovanih na korišćenju radiofrekvencijskog spektra i pod uslovom da drugi privredni subjekt nema na raspolaganju održiva i slična alternativna sredstva pristupa krajnjim korisnicima;

2) kada u predmetnoj oblasti postoje nepremostive ekonomske ili fizičke prepreke za tržišno uspostavljanje infrastrukture za pružanje mreža ili usluga uz korišćenje radiofrekvencijskog spektra, zbog čega je pristup krajnjih korisnika mrežama ili uslugama ozbiljno narušen ili uopšte ne postoji;

3) kada je mogućnost određivanja tih obaveza jasno navedena u postupku dodele radiofrekvencijskog spektra.

Regulator može da odredi i obavezu zajedničkog korišćenja aktivne elektronske komunikacione opreme ako obavezom pristupa i zajedničkog korišćenja pasivne

infrastrukture, određenom u skladu sa stavom 16. ovog člana, krajnjim korisnicima nije omogućen pristup mrežama ili uslugama.

Regulator je dužan da odabere najprikladniju obavezu zajedničkog korišćenja ili pristupa i da obaveze iz st. 16. i 17. ovog člana odredi u skladu sa načelima objektivnosti, transparentnosti, srazmernosti i nediskriminacije, uzimajući u obzir:

- 1) potrebu za povećanjem povezanosti u Republici Srbiji, na glavnim putnim pravcima i u posebnim geografskim područjima, kao i mogućnost značajnog povećanja izbora i kvaliteta usluge za krajnje korisnike;
- 2) delotvorno korišćenje radiofrekvencijskog spektra;
- 3) mogućnost tehničkog izvođenja i uslove zajedničkog korišćenja;
- 4) stanje konkurencije u pogledu infrastrukture i usluga;
- 5) tehnološke inovacije;
- 6) potrebu za merama kojima se podstiču operatori na ulaganja u postavljanje infrastrukture.

Regulator može, prilikom rešavanja sporova iz člana 25. ovog zakona, operatoru-korisniku prava zajedničkog korišćenja ili pristupa da odredi i obavezu zajedničkog korišćenja radiofrekvencijskog spektra sa operatorom koji upravlja infrastrukturom koja je predmet obaveze zajedničkog korišćenja u predmetnoj oblasti.

Obaveze i uslovi utvrđeni u skladu sa ovim članom moraju biti objektivni, transparentni, srazmerni i nediskriminatorni, pri čemu je Regulator u obavezi da o predlozima obaveza iz ovog člana sprovede postupak javnih konsultacija u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona.

Regulator je u obavezi da u roku od pet godina od dana određivanja obaveza iz ovog člana izvrši procenu efekata tih obaveza, kao i potrebu njihove izmene ili ukidanja i, u vezi sa izvršenom procenom, sprovede postupak javnih konsultacija u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona.

Prilikom određivanja terminalnih tačaka mreže, u najvećoj mogućoj meri, Regulator uzima u obzir smernice BEREC-a o zajedničkom pristupu za utvrđivanje terminalne tačke mreže u različitim topologijama mreže.

Posebni slučajevi međupovezivanja elektronskih komunikacionih mreža za posebne namene i javnih komunikacionih mreža

Član 59.

Regulator, na zahtev organa odbrane, bezbednosti i službi za hitne intervencije, u skladu sa posebnim propisima, može rešenjem obavezati operatora da, u okvirima postojećih tehničkih mogućnosti, prioritarno obezbedi međupovezivanje sa elektronskom komunikacionom mrežom za posebne namene na period ne duži od 14 dana, bez naknade, u slučaju kada na određenom području ne postoje odgovarajući kapaciteti elektronske komunikacione mreže za posebne namene, odnosno kada ih zbog razloga hitnosti ili nepredvidivosti nije bilo moguće blagovremeno predvideti i realizovati, a međupovezivanje je neophodno radi vršenja zakonom propisanih poslova organa odbrane, bezbednosti i službi za hitne intervencije.

Rešenjem iz stava 1. ovog člana utvrđuju se tehnički uslovi za međupovezivanje.

Izuzetno, rok iz stava 1. ovog člana, može se produžiti na period od tri meseca u slučajevima kada nadležni organ Republike Srbije angažuje organe odbrane, bezbednosti i službe za hitne intervencije radi vršenja zakonom propisanih poslova ovih organa.

IX. UNIVERZALNI SERVIS

Usluge univerzalnog servisa

Član 60.

Usluge univerzalnog servisa su:

- 1) odgovarajući širokopojasni pristup internetu i pristup govornoj komunikacionoj usluzi po pristupačnim cenama, na fiksnoj lokaciji;
- 2) besplatno upućivanje poziva službama za hitne intervencije;
- 3) posebne mere koje osobama sa invaliditetom i socijalno ugroženim potrošačima osiguravaju jednake mogućnosti za pristup uslugama univerzalnog servisa.

Usluge univerzalnog servisa pružaju se na tehnološki neutralnoj osnovi, sa odgovarajućim protokom i kvalitetom, po pristupačnim cenama i na način da socijalno ugroženi potrošači i osobe sa invaliditetom nisu sprečeni da koriste te usluge.

Obim usluga univerzalnog servisa može se proširiti kako bi se omogućio, po pristupačnim cenama, širokopojasni pristup internetu i pristup govornoj komunikacionoj usluzi koji se ne pružaju na fiksnoj lokaciji.

Na zahtev potrošača, usluga univerzalnog servisa može obuhvatiti samo pristup govornoj komunikacionoj usluzi. Potrošač nije u obavezi da plaća za dodatne mogućnosti ili usluge koje nisu potrebne ili se ne zahtevaju.

Ministarstvo, na predlog Regulatora, bliže propisuje minimalni skup usluga koji odgovarajući širokopojasni pristup internetu treba da omogućiti, kao i protok neophodan za pružanje minimalnog skupa usluga, geografsku pokrivenost i kvalitet pružanja usluga univerzalnog servisa, kao i zahteve u pogledu obezbeđivanja jednakih mogućnosti za korišćenje usluga osobama sa invaliditetom, uzimajući u obzir stepen razvijenosti javnih komunikacionih mreža i raspoloživost javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga u Republici Srbiji.

Odredbe ovog člana odnose se i na krajnje korisnike – mikro, mala i srednja pravna lica i neprofitne organizacije.

Određivanje pružalaca usluga univerzalnog servisa

Član 61.

Obaveza pružanja usluga univerzalnog servisa propisuje se kada se na osnovu rezultata geografskog pregleda rasprostranjenosti širokopojasnih mreža, ukoliko su dostupni, i drugih dokaza utvrdi da se dostupnost usluga univerzalnog servisa ne može omogućiti u uobičajenim komercijalnim okolnostima ili putem drugih instrumenata javne politike.

Regulator određuje jednog ili više privrednih subjekata sa obavezom pružanja usluga univerzalnog servisa, na delu ili celoj teritoriji Republike Srbije, vodeći računa da usluge univerzalnog servisa budu dostupne svim krajnjim korisnicima na teritoriji Republike Srbije, nezavisno od geografske lokacije.

Privredni subjekt iz stava 2. ovog člana određuje se na objektivna, javna, nediskriminatorna i proporcionalna način, uz što manje narušavanje konkurentnosti na tržištu, tako da se zaštiti javni interes, obezbedi efikasnost i ekonomičnost u pružanju usluga univerzalnog servisa, odnosno tako da obim utvrđenih obaveza ne predstavlja prekomerno opterećenje za operatore.

Privredni subjekt iz stava 2. ovog člana dužan je da učini javno dostupnim ažurne podatke o svojoj ponudi usluga univerzalnog servisa, uključujući naročito podatke o geografskoj dostupnosti, cenama, uslovima pristupa i korišćenja (uključujući ograničenja) i o kvalitetu.

Regulator bliže uređuje način određivanja obaveze pružanja usluga univerzalnog servisa, nivo detaljnosti i način objavljivanja podataka iz stava 4. ovog člana.

Regulator proverava postupanje privrednog subjekta iz stava 2. ovog člana u vezi sa propisanim obavezama i analizira pružanje usluga univerzalnog servisa u Republici Srbiji, uključujući kvalitet i cene pružanja tih usluga.

Regulator vrši analizu iz stava 6. ovog člana najmanje jednom tokom perioda od tri godine počev od dana donošenja akta iz stava 2. ovog člana, te shodno utvrđenom stanju odlučuje u vezi sa obavezama privrednih subjekata iz stava 2. ovog člana i predlaže izmene akta iz člana 60. stav 5. ovog zakona. Izvršena analiza iz stava 6. ovog člana objavljuje se na veb prezentaciji Regulatora.

Pristupačnost usluga univerzalnog servisa

Član 62.

Regulator analizira maloprodajne cene usluga univerzalnog servisa koje se pružaju na komercijalnoj osnovi, naročito uzimajući u obzir cene na domaćem tržištu i prosečne prihode stanovnika Republike Srbije i može da naloži privrednom subjektu da prilagodi cene usluga univerzalnog servisa na fiksnoj lokaciji, kao i da učini dostupnim ažurne podatke o svojim ponudama, kako bi se obezbedila njihova cenovna pristupačnost za socijalno ugrožene kategorije potrošača.

Izuzetno, ukoliko mere iz stava 1. ovog člana predstavljaju značajno opterećenje privrednim subjektima, Regulator je ovlašćen da privrednom subjektu iz člana 61. stav 2. ovog zakona naloži prilagođavanje ponuđenih cena usluga univerzalnog servisa, na način koji je javan i nediskriminatoran, ako proceni da je to u interesu obezbeđivanja pristupačnosti za socijalno ugrožene potrošače.

Primena ovog člana vrši se na način kojim se najmanje narušavaju odnosi na tržištu.

Otuđenje mreže za pristup

Član 63.

Privredni subjekt iz člana 61. stav 2. ima obavezu da 60 dana pre otuđenja svoje mreže za pristup, u celini ili značajnom delu, obavesti Regulatora o nameri otuđenja radi procene efekata otuđenja na pružanje usluga univerzalnog servisa.

Regulator će privrednom subjektu u slučaju iz stava 1. ovog člana nakon izvršene procene, odrediti, izmeniti ili ukinuti određene obaveze koje proizlaze iz obaveze pružanja usluga univerzalnog servisa.

Utvrđivanje prekomernih troškova pružanja usluga univerzalnog servisa

Član 64.

Privredni subjekti koji su određeni za pružaoce usluga univerzalnog servisa dužni su da Regulatoru dostave izveštaj o pružanju usluga univerzalnog servisa, najkasnije do kraja drugog tromesečja tekuće godine za prethodnu godinu.

Izveštaj iz stava 1. ovog člana može da sadrži zahtev za nadoknadu prekomernih troškova pružanja usluga univerzalnog servisa (u daljem tekstu: prekomerni neto troškovi), uz dokumentovanje troškova koji predstavljaju prekomerno opterećenje, uzimajući u obzir svaku tržišnu pogodnost koju ostvaruje operator univerzalnog servisa.

Regulator bliže uređuje način dokumentovanja prekomernih neto troškova za pružanje usluga univerzalnog servisa, način dokumentovanja prekomernih neto troškova, merila koja se primenjuju za ostvarivanje prava na nadoknadu prekomernih neto troškova i metodologiju kojom utvrđuje visinu sredstava za svakog privrednog

subjekta koja se plaćaju na ime finansiranja prekomernih neto troškova pružanja usluga univerzalnog servisa u prethodnom obračunskom periodu.

Regulator može da angažuje nezavisnog revizora radi provere usklađenosti obračuna prekomernih neto troškova iz stava 2. ovog člana sa propisanim načinom obračuna tih troškova.

Regulator u godišnjem izveštaju iz člana 27. stav 2. tačka 7) ovog zakona, vodeći računa o obavezi čuvanja tajnih podataka i poslovne tajne u skladu sa članom 35. ovog zakona, objavljuje podatke o izračunatom neto trošku obaveze pružanja univerzalnog servisa, uključujući doprinose svih privrednih subjekata iz stava 1. ovog člana, kao i sve tržišne pogodnosti koje su privredni subjekti iz stava 1. ovog člana mogli da ostvare na osnovu utvrđenih obaveza pružanja univerzalnog servisa. Sastavni deo godišnjeg izveštaja čini i izveštaj nezavisnog revizora, u skladu sa stavom 4. ovog člana.

Regulator, u roku od tri meseca od dana prijema zahteva operatora iz stava 2. ovog člana i dokumentacije u skladu sa aktom iz stava 3. ovog člana, donosi rešenje kojim utvrđuje iznos prekomernih neto troškova.

Način obezbeđivanja sredstava za nadoknadu prekomernih troškova

Član 65.

Sredstva za nadoknadu prekomernih troškova obezbeđuju se iz sredstava koja privredni subjekti uplaćuju na ime finansiranja univerzalnog servisa, na poseban račun koji se vodi kod Regulatora.

Regulator rešenjem utvrđuje visinu sredstava za svakog privrednog subjekta koja se plaćaju na ime finansiranja prekomernih neto troškova pružanja usluga univerzalnog servisa u prethodnom obračunskom periodu, srazmerno udelu privrednog subjekta prema ostvarenim prihodima na tržištu, u skladu sa metodologijom utvrđenom aktom iz člana 64. stav 3. ovog zakona.

Utvrđivanje visine sredstava iz stava 2. ovog člana vrši se uz uvažavanje principa transparentnosti, nediskriminacije i proporcionalnosti i vodeći računa da se najmanje narušavaju odnosi na tržištu.

X. TRŽIŠTA PODLOŽNA PRETHODNOJ REGULACIJI I OBAVEZE PRIVREDNOG SUBJEKTA SA ZNAČAJNOM TRŽIŠNOM SNAGOM

Određivanje tržišta podložnih prethodnoj regulaciji

Član 66.

Prethodnoj regulaciji, u skladu sa odredbama ovog zakona, podleže tržište na kome postoje visoke strukturne, regulatorne i druge trajnije prepreke koje onemogućavaju ulazak novih konkurenata, na kome nije moguće obezbediti razvoj delotvorne konkurencije, uključujući i konkurenciju u pogledu infrastrukture, bez prethodne regulacije i na kome se uočeni nedostaci ne mogu otkloniti samo primenom propisa o zaštiti konkurencije (u daljem tekstu: relevantno tržište).

Regulator određuje relevantna tržišta uz primenu odgovarajućih preporuka Evropske unije o tržištima podložnim prethodnoj regulaciji, imajući u vidu nacionalne specifičnosti i uzimajući u obzir, između ostalog, stepen konkurencije u pogledu infrastrukture na njima i, gde je relevantno, rezultate geografskog pregleda rasprostranjenosti širokopoljnih mreža, u meri u kojoj su dostupni.

Analiza relevantnih tržišta

Član 67.

Regulator najmanje jednom u pet godina vrši analizu postojećih relevantnih tržišta (u daljem tekstu: analiza tržišta), odnosno najmanje jednom u tri godine analizu novih tržišta koja nisu predmet regulacije, uzimajući, u najvećoj mogućoj meri, u obzir odgovarajuće preporuke Evropske unije o analizi tržišta i utvrđivanju značajne tržišne snage.

Prilikom sprovođenja analize tržišta, Regulator uzima u obzir sledeće okolnosti:

- 1) razvoj tržišta u narednom periodu i verovatnoću da će se relevantno tržište kretati u pravcu razvoja delotvorne konkurencije;
- 2) sva značajna ograničenja konkurencije na veleprodajnom i maloprodajnom nivou bez obzira da li su razlozi za takva ograničenja elektronske komunikacione mreže, elektronske komunikacione usluge ili druge vrste usluga koje su za krajnjeg korisnika uporedive, bez obzira da li su takva ograničenja deo relevantnog tržišta;
- 3) regulatorne mere koje utiču na relevantno tržište ili povezano maloprodajno tržište, uključujući i obaveze iz čl. 55. i 58. ovog zakona;
- 4) regulaciju ostalih relevantnih tržišta u skladu sa ovim zakonom.

U postupku analize tržišta, pre sprovođenja javnih konsultacija, Regulator sarađuje sa organom nadležnim za zaštitu konkurencije.

Regulator sprovodi javne konsultacije u postupku donošenja izveštaja o analizi tržišta u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona.

Izveštaj o analizi tržišta Regulator objavljuje na svojoj veb prezentaciji.

Kriterijumi za određivanje privrednog subjekta sa značajnom tržišnom snagom

Član 68.

Privredni subjekt ima značajnu tržišnu snagu na relevantnom tržištu, ako sam ili zajedno sa drugim privrednim subjektima ima dominantan položaj, odnosno položaj koji mu omogućava da se u značajnoj meri ponaša nezavisno od konkurenata, svojih korisnika i, konačno, potrošača.

Prilikom utvrđivanja značajne tržišne snage, Regulator u najvećoj mogućoj meri uzima u obzir odgovarajuće smernice Evropske unije o analizi tržišta i utvrđivanju značajne tržišne snage.

Prilikom utvrđivanja pojedinačne značajne tržišne snage naročito se uzimaju u obzir:

- 1) tržišno učešće privrednog subjekta;
- 2) prepreke za ulazak na tržište;
- 3) postojanje prepreka za širenje;
- 4) apsolutna i relativna veličina privrednog subjekta;
- 5) kontrola nad infrastrukturom čiji se obim ne može lako replicirati;
- 6) tehnološke i komercijalne prednosti operatora koje mu omogućavaju nadmoćan položaj na tržištu;
- 7) nedostatak ili nizak nivo pregovaračke moći kupaca;
- 8) lak ili povlašćen pristup tržištima kapitala, odnosno finansijskim resursima;

- 9) stepen diversifikacije proizvoda ili usluga (npr. povezani proizvodi ili usluge);
- 10) ekonomija obima;
- 11) ekonomija opsega;
- 12) direktni efekti mrežnih eksternalija koje se odnose na korisnost proizvoda ili usluge koja raste sa povećanjem broja korisnika i indirektni efekti mrežnih eksternalija koji se odnose na korisnost proizvoda ili usluga koje rastu sa kreiranjem komplementarnih proizvoda ili usluga;
- 13) stepen vertikalne integracije;
- 14) visoki stepen razvoja distributivne i prodajne mreže;
- 15) zaključivanje dugoročnih i održivih ugovora o pristupu;
- 16) učestvovanje u ugovornim odnosima sa drugim učesnicima na tržištu koji bi mogli dovesti do sprečavanja ulaska na tržište;
- 17) nedostatak potencijalne konkurencije.

Zajedničku značajnu tržišnu snagu imaju dva ili više privredna subjekta, koji su pravno nezavisni, ako su povezani ekonomskim vezama, imaju zajednički poslovni interes, odnosno zajednički nastupaju ili deluju kao jedan učesnik na relevantnom tržištu.

Zajednička značajna tržišna snaga se, osim na izričitim ili prećutnim sporazumima, usaglašenom delovanju ili drugim pravnim, strukturnim ili ekonomskim vezama, može zasnivati i na drugim oblicima povezivanja i zavisi od ekonomske procene, a naročito procene strukture relevantnog tržišta.

Prilikom utvrđivanja zajedničke tržišne snage naročito se uzima u obzir:

- 1) transparentnost tržišta kojom se omogućava usklađeno zajedničko delovanje;
- 2) postojanje prećutnog usklađenog zajedničkog delovanja;
- 3) mogućnost predvidive reakcije sadašnjih i budućih konkurenata i potrošača koja može da utiče na rezultate koji se očekuju od zajedničkog delovanja;
- 4) stepen koncentracije tržišta;
- 5) sličnost tržišnih udela;
- 6) niska elastičnost tražnje;
- 7) stagnacija ili umereni rast tražnje;
- 8) homogenost proizvoda;
- 9) sličnost strukture troškova i komercijalnih ponuda;
- 10) vertikalna integracija uz udruženo uskraćivanje pristupa;
- 11) rasprostranjenost infrastrukture;
- 12) visoke pravne ili ekonomske prepreke za ulazak na tržište;
- 13) nedostatak pregovaračke moći kupaca;
- 14) nepostojanje potencijalne konkurencije;
- 15) postojanje ostalih različitih neformalnih i drugih veza između operatora.

Prilikom utvrđivanja značajne tržišne snage privrednog subjekta na određenom tržištu može se utvrditi njegova značajna tržišna snaga i na usko povezanom tržištu, ako su veze između ovih tržišta takve da se snaga sa jednog tržišta može preneti na usko povezano tržište na način koji učvršćuje tržišnu snagu privrednog subjekta.

Odredbe stava 7. ovog člana shodno se primenjuju i kod utvrđivanja zajedničke značajne tržišne snage privrednog subjekta.

Određivanje privrednog subjekta sa značajnom tržišnom snagom

Član 69.

Kada Regulator, na osnovu prethodno sprovedene analize tržišta, utvrdi nepostojanje delotvorne konkurencije na relevantnom tržištu (kao i na usko povezanom tržištu), rešenjem određuje privrednog subjekta koji, pojedinačno ili zajedno sa drugim privrednim subjektima, na tom tržištu ima značajnu tržišnu snagu (u daljem tekstu: privredni subjekt sa ZTS).

Rešenjem iz stava 1. ovog člana Regulator određuje privrednom subjektu sa ZTS najmanje jednu obavezu iz člana 70. ovog zakona i obaveze iz čl. 77–82. ovog zakona.

U postupku donošenja rešenja iz stava 1. ovog člana Regulator poziva sve zainteresovane strane da daju mišljenja od značaja za određivanje obaveza privrednih subjekata sa ZTS u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona i po potrebi traži mišljenje organa nadležnog za zaštitu konkurencije.

Regulator prati primenu obaveza određenih privrednom subjektu sa ZTS i po službenoj dužnosti preispituje doneto rešenje najmanje jednom tokom perioda za sprovođenje postupka analize tržišta iz člana 67. stav 1. ovog zakona, te shodno utvrđenom stanju odlučuje u vezi sa obavezama privrednih subjekata sa ZTS.

Kada Regulator, na osnovu prethodno sprovedene analize tržišta, utvrdi da postoji delotvorna konkurencija na relevantnom tržištu i donese akt o određivanju relevantnih tržišta u kome nije određeno da prethodnoj regulaciji podleže tržište na kome je privredni subjekt proglašen za operatora sa ZTS, dužan je da ukine rešenje iz stava 1. ovog člana, i da o tome obavesti privrednog subjekta.

Regulator treba da omogući odgovarajući rok za obaveštavanje svih strana na koje se ukidanje regulatornih obaveza odnosi i kojim se obezbeđuje održiv prelazak za korisnike tih obaveza i krajnje korisnike, mogućnost izbora za krajnje korisnike, vodeći računa da se regulatorne obaveze ne zadržavaju duže nego što je potrebno. Regulator može utvrditi posebne uslove i rokove za obaveštavanje u vezi sa postojećim ugovorima o pristupu i međupovezivanju.

Obaveze privrednih subjekata sa značajnom tržišnom snagom

Član 70.

Rešenjem kojim se određuje privredni subjekat sa ZTS, mogu se odrediti obaveze:

- 1) objavljivanja određenih podataka;
- 2) nediskriminatornog postupanja;
- 3) računovodstvenog razdvajanja;
- 4) pristupa građevinskoj infrastrukturi;
- 5) pristupa i korišćenja elemenata mreže i pripadajućih sredstava;
- 6) kontrole cena i primene troškovnog računovodstva;
- 7) pružanja maloprodajnih usluga pod određenim uslovima.

Obaveze iz stava 1. ovog člana treba da budu srazmerne vodeći računa o prethodnim ulaganjima, podsticanju daljih ulaganja i mogućnosti za povraćaj ulaganja po razumnoj stopi s obzirom na povezane rizike, opravdane uzimajući u obzir ciljeve iz

člana 7. stav 4. ovog zakona i zasnovane na analizi tržišta i prirodi utvrđenih nedostataka na tržištu.

Regulator prati stanje i promene na tržištu, naročito u vezi sa komercijalnim ugovorima između privrednih subjekata, uključujući i ugovore o zajedničkom ulaganju koji utiču na stanje konkurencije na tržištu.

Ukoliko promene iz stava 3. ovog člana ne zahtevaju novi postupak analize tržišta, Regulator bez odlaganja procenjuje da li je potrebno preispitati obaveze koje su određene privrednom subjektu sa ZTS.

U postupku ukidanja ili utvrđivanja novih obaveza iz stava 4. ovog člana, Regulator postupa u skladu sa odredbama Zakona o opštem upravnom postupku.

Obaveza objavljivanja određenih podataka

Član 71.

Obaveza objavljivanja određenih podataka odnosi se posebno na računovodstvene podatke, tehničke specifikacije, karakteristike mreže i očekivani razvoj, uslove ponude i korišćenja (uključujući ograničenja, koja se naročito odnose na zamenu tradicionalne infrastrukture), rokove važenja ponude i cene, u vezi sa uslugama međupovezivanja i pristupa.

Privredni subjekt sa ZTS kome je određena obaveza nediskriminatornog postupanja iz člana 72. ovog zakona, dužan je da, na zahtev Regulatora, u roku od 60 dana od dana prijema zahteva, sačini i objavi standardnu ponudu za međupovezivanje i pristup.

Privredni subjekt sa ZTS kome je određena obaveza omogućavanja pristupa i korišćenja elemenata mreže i pripadajućih sredstava iz člana 75. ovog zakona, dužan je da, na zahtev Regulatora, u roku od 60 dana od dana prijema zahteva, sačini i objavi standardnu ponudu za pristup.

Standardna ponuda iz st. 2. i 3. ovog člana sačinjava se u skladu sa potrebama tržišta i sadrži opis, tehničke i komercijalne uslove za međupovezivanje (interkonekciju), pristup elementima mreže i pripadajućim sredstvima i raščlanjeni pristup lokalnoj petlji.

Standardna ponuda mora biti raščlanjena na pojedinačne komponente u meri koja omogućava zainteresovanom operatoru izbor određene komponente ponude, bez obaveze da prihvati druge komponente ponude, koje mu nisu potrebne radi pružanja usluge koja je predmet međupovezivanja, odnosno pristupa.

Regulator bliže propisuje minimalni sadržaj, nivo detaljnosti i način objavljivanja standardne ponude iz st. 2. i 3. ovog člana.

Ako privredni subjekt sa ZTS ne postupi po zahtevu Regulatora iz st. 2. i 3. ovog člana ili ako Regulator utvrdi da standardna ponuda nije sačinjena u skladu sa aktom iz stava 6. ovog člana, Regulator donosi rešenje kojim propisuje sadržaj standardne ponude.

Obaveza nediskriminatornog postupanja

Član 72.

Obaveza nediskriminatornog postupanja odnosi se na jednako postupanje privrednog subjekta sa ZTS prema drugim privrednim subjektima prilikom pružanja usluga međupovezivanja i pristupa u uporedivim okolnostima.

Privredni subjekt sa ZTS je dužan da, u skladu sa obavezom iz stava 1. ovog člana, drugim privrednim subjektima obezbedi pristup i informacije pod jednakim uslovima i rokovima, uključujući i uslove u pogledu cena i nivoa kvaliteta usluga i

koristeći iste sisteme i procese kao što to čini za sopstvene potrebe, odnosno za potrebe povezanih lica ili partnera kako bi se obezbedila jednakost pristupa.

Obaveza računovodstvenog razdvajanja

Član 73.

Obaveza računovodstvenog razdvajanja odnosi se na odvojeno računovodstveno praćenje poslovnih aktivnosti operatora sa ZTS u vezi sa pružanjem usluga međupovezivanja i pristupa, odnosno uslugama na regulisanim tržištima na kojima operator ima značajnu tržišnu snagu.

Način primene odvojenog računovodstva bliže se određuje rešenjem o određivanju operatora sa ZTS.

Regulator je ovlašćen da od privrednog subjekta sa ZTS, kao i njegovih povezanih lica, zahteva da objave svoje veleprodajne i interne transferne cene, naročito radi ispunjavanja obaveze nediskriminatornog postupanja i sprečavanja neopravdanog unakrsnog subvencionisanja.

Regulator je ovlašćen da, naročito radi provere ispunjavanja obaveza objavljivanja određenih podataka i nediskriminatornog postupanja, traži od privrednog subjekta uvid u zaključene ugovore, računovodstvene podatke, uključujući podatke o prihodima ostvarenim na tržištu, kao i da te podatke objavi, ako bi se time doprinelo razvoju delotvorne konkurencije, vodeći računa da bitno ne ugrozi poslovanje operatora.

Regulator bliže uređuje primenu odvojenih računa i izveštavanje od strane operatora sa ZTS.

Obaveza pristupa građevinskoj infrastrukturi

Član 74.

Obaveza pristupa građevinskoj infrastrukturi privrednog subjekta sa ZTS odnosi se na omogućavanje drugim operatorima da, na opravdan zahtev, ostvare pristup i koriste građevinsku infrastrukturu, uključujući, ali ne ograničavajući se na, zgrade ili ulaze u zgrade, kablovsku kanalizaciju, vodove u zgradama, antene, tornjeve i druge potporne objekte, stubove, provodne cevi i kanale, okna i razvodne ormare.

Obaveza pristupa građevinskoj infrastrukturi se određuje samo u situacijama kada Regulator na osnovu prethodno sprovedene analize tržišta zaključi da bi uskraćivanje pristupa, ili pristup omogućen pod neracionalnim uslovima, usporili razvoj konkurencije i da ne bi bili u interesu krajnjih korisnika.

Regulator može odrediti obavezu pristupa građevinskoj infrastrukturi nezavisno od toga da li građevinska infrastruktura iz stava 1. ovog člana pripada relevantnom tržištu koje je predmet analize tržišta, pod uslovom da je ova obaveza srazmerna i neophodna za ostvarivanje ciljeva definisanih u članu 7. stav 4. ovog zakona.

Obaveza pristupa i korišćenja elemenata mreže i pripadajućih sredstava

Član 75.

Obaveza pristupa i korišćenja elemenata mreže i pripadajućih sredstava odnosi se na omogućavanje drugim privrednim subjektima da, na opravdan zahtev, ostvare pristup i korišćenje određenih elemenata mreže i pripadajućih sredstava operatora sa ZTS.

Obaveza iz stava 1. ovog člana određuje se naročito ako se utvrdi da bi uskraćivanje pristupa, neopravdano uslovljavanje ili slično ograničavanje od strane

privrednog subjekta sa ZTS, sprečilo razvoj konkurencije na maloprodajnom nivou ili ugrozilo interese krajnjih korisnika.

Prilikom određivanja obaveze iz stava 1. ovog člana, privrednom subjektu sa ZTS se može naložiti da:

- 1) omogući privrednom subjektu pristup određenim elementima mreže i pripadajućim sredstvima, uključujući pristup pasivnim mrežnim elementima i raščlanjeni pristup lokalnoj petlji i potpetlji;
- 2) omogući privrednom subjektu pristup određenim aktivnim ili virtuelnim mrežnim elementima i uslugama;
- 3) pregovara u dobroj veri sa privrednim subjektom koji zahteva pristup;
- 4) ne ukida privrednom subjektu već odobreni pristup elementima mreže i pripadajućoj infrastrukturi;
- 5) pruži određene usluge drugim privrednim subjektima pod veleprodajnim uslovima;
- 6) omogući privrednom subjektu slobodan pristup tehničkim interfejsima ili drugim ključnim tehnologijama neophodnim za obezbeđivanje interoperabilnosti usluga ili virtuelnih mrežnih usluga;
- 7) omogući privrednom subjektu kolokaciju, odnosno drugi oblik zajedničkog korišćenja pripadajućih sredstava;
- 8) pruži privrednom subjektu usluge potrebne za obezbeđivanje interoperabilnih usluga za povezivanje krajnjih korisnika, uključujući usluge inteligentnih mreža ili rominga u mobilnim mrežama;
- 9) omogući privrednom subjektu pristup sistemima operativne podrške ili sličnim softverskim sistemima, radi obezbeđivanja lojalne konkurencije u pružanju usluga elektronskih komunikacija;
- 10) obezbedi privrednom subjektu međupovezivanje mreža i pripadajućih sredstava;
- 11) obezbedi privrednom subjektu pristup povezanim uslugama, poput usluga baziranih na podacima o identitetu, lokaciji i dostupnosti korisnika.

Mere iz stava 3. ovog člana mogu se upotpuniti dodatnim zahtevima u pogledu savesnosti i poštenja, pravičnosti i blagovremenosti.

Prilikom određivanja mera iz stava 3. ovog člana, posebno se vodi računa o srazmernosti obaveza i uzima se u obzir:

- 1) tehnička i ekonomska održivost korišćenja ili instaliranja sredstava drugog privrednog subjekta, sa stanovišta razvijenosti tržišta i prirode međupovezivanja, odnosno pristupa, uključujući održivost drugih načina za obezbeđivanje pristupa, poput korišćenja kablovskih cevi i kablovske kanalizacije;
- 2) očekivani tehnološki razvoj koji utiče na projektovanje i upravljanje mrežom;
- 3) potreba da se obezbedi tehnološka neutralnost;
- 4) izvodljivost omogućavanja predloženog pristupa, u odnosu na raspoložive kapacitete;
- 5) početna ulaganja vlasnika sredstava, imajući u vidu ulaganja iz budžetskih sredstava i povezane rizike, naročito uzimajući u obzir ulaganja u mreže vrlo visokog kapaciteta i povezane rizike;

6) potreba da se dugoročno zaštiti konkurencija, a naročito ekonomski delotvorna konkurencija na nivou infrastrukture;

7) zaštita prava intelektualne svojine;

8) obaveze koje proističu iz odgovarajućih međunarodnih ugovora.

Pre određivanja obaveza iz ovog člana, Regulator će ispitati da li bi određivanje obaveza na osnovu člana 74. ovog zakona bilo dovoljno za podsticanje konkurencije i obezbeđivanje zaštite interesa krajnjih korisnika.

Prilikom određivanja obaveza iz ovog člana, Regulator može propisati tehničke i organizacione uslove koje moraju ispuniti privredni subjekti sa ZTS i privredni subjekti koji od njega traže pristup i korišćenje elemenata mreže i pripadajućih sredstava, kada je to neophodno radi obezbeđivanja nesmetanog funkcionisanja mreže.

Obaveza kontrole cena i primene troškovnog računovodstva

Član 76.

Obaveza kontrole cena i primene troškovnog računovodstva odnosi se na primenu propisanog mehanizma za naknadu troškova i kontrolu cena privrednog subjekta sa ZTS, uključujući obavezu troškovne zasnovanosti cena i primene troškovnog računovodstva, u vezi sa uslugama međupovezivanja i pristupa.

Obaveza iz stava 1. ovog člana određuje se naročito ako se utvrdi da nepostojanje delotvorne konkurencije omogućava privrednom subjektu sa ZTS da održava neopravdano visoke cene ili niskim cenama istiskuje konkurente na štetu krajnjih korisnika.

Primena određenog mehanizma za naknadu troškova i kontrolu cena vrši se na način kojim se podstiče razvoj novih i unapređenih mreža, obezbeđuje efikasnost, održiva konkurencija i dobrobit krajnjih korisnika, pri čemu se u obzir mogu uzeti cene na uporedivim tržištima, kao i maloprodajne cene privrednog subjekta sa ZTS.

Utvrđeni mehanizam kontrole cena i primene troškovnog računovodstva treba da bude usmeren na promovisanje konkurencije i dugoročnog interesa krajnjih korisnika u vezi sa razvojem i povezivanjem na mreže nove generacije, naročito mreže vrlo visokog kapaciteta i da u svrhu podsticanja daljih ulaganja, uključujući i ulaganja u mreže nove generacije, uzme u obzir prethodna ulaganja privrednog subjekta sa ZTS.

Ako Regulator oceni da je određivanje obaveza iz stava 1. ovog člana opravdano, omogućiće privrednom subjektu sa ZTS razumnu stopu povraćaja ulaganja, vodeći računa o svim rizicima vezanim za ulaganja u razvoj mrežne infrastrukture.

Obaveze iz stava 1. ovog člana ne moraju biti određene privrednom subjektu sa ZTS, ukoliko se ustanovi da je prisutno značajno ograničenje maloprodajnih cena koje proizilazi iz konkurencije na maloprodajnom tržištu, i da obaveze iz čl. 71-75. ovog zakona, uključujući i test makaza cena, omogućavaju delotvoran i nediskriminatorski pristup.

Ako Regulator oceni da je određivanje obaveza iz stava 1. ovog člana opravdano za usluge pristupa postojećim elementima mreže, uzeće u obzir prednosti predvidivih i postojanih veleprodajnih cena u svrhu omogućavanja efikasnog ulaska na tržište i obezbeđivanja dovoljnog podsticaja za razvoj novih i unapređenih mreža.

Privredni subjekt sa ZTS snosi teret dokazivanja da cene njegovih usluga proizlaze iz troškova, uključujući povraćaj ulaganja po razumnoj stopi, i dužan je da na zahtev Regulatora dostavi detaljno opravdanje svojih cena.

Prilikom utvrđivanja troškova delotvornog pružanja usluga, Regulator može da primeni drugačiju metodologiju troškovnog računovodstva od one koju primenjuje

privredni subjekt sa ZTS i može tražiti detaljno obrazloženje cena privrednog subjekta sa ZTS, a po potrebi, može naložiti i prilagođavanje cena.

Ako se privrednom subjektu sa ZTS odredi obaveza primene troškovnog računovodstva u cilju kontrole cena, Regulator utvrđuje i objavljuje način primene troškovnog računovodstva, koji najmanje sadrži osnovne grupe troškova i pravila raspodele tih troškova, te angažuje nezavisnog revizora radi godišnje provere usklađenosti troškovnog računovodstva privrednog subjekta sa ZTS sa propisanim načinom primene troškovnog računovodstva.

Izveštaj revizora iz stava 10. ovog člana objavljuje se na veb prezentaciji Regulatora.

Regulator bliže uređuje primenu troškovnog principa i izveštavanje od strane privrednog subjekta sa ZTS.

Zajednička ulaganja u mreže vrlo visokog kapaciteta

Član 77.

U skladu sa postupkom koji je utvrđen u članu 80. ovog zakona, privredni subjekt sa ZTS može dati ponudu za zajedničko ulaganje za izgradnju nove mreže vrlo visokog kapaciteta, kroz suvlasništvo ili dugoročnu podelu rizika putem zajedničkog finansiranja ili ugovora o kupovini čime drugi privredni subjekti stiču posebna prava.

Regulator vrši ocenu ponude iz stava 1. ovog člana i utvrđuje da li ponuda ispunjava uslove naročito u pogledu:

1) da li je ponuda tokom upotrebnog veka mreže otvorena za bilo kog privrednog subjekta, pri čemu može sadržati razumne uslove u pogledu finansijske sposobnosti privrednog subjekta;

2) da li je ponuda transparentna, što naročito podrazumeva:

(1) da je ponuda dostupna i lako se pronalazi na veb prezentaciji privrednog subjekta sa ZTS,

(2) da se potpuni i detaljni uslovi stavljaju na raspolaganje bez odlaganja zainteresovanom privrednom subjektu, uključujući pravni oblik ugovora o zajedničkom ulaganju, kao i, ako je to relevantno, glavne tačke pravila upravljanja instrumentom zajedničkog ulaganja,

(3) da su proces, kao i plan za uspostavljanje i razvoj projekta zajedničkog ulaganja utvrđeni unapred, te da su jasno i u pisanom obliku pojašnjeni svakom potencijalnom koinvestitoru, pri čemu se svi ključni ishodi predočavaju svim učesnicima bez diskriminacije;

3) da li omogućava drugim privrednim subjektima koinvestitorima efikasnu i dugoročno održivu tržišnu konkurenciju na maloprodajnim tržištima na kojima je privredni subjekt sa ZTS prisutan pod uslovima koji uključuju:

(1) pravedne, razumne i nediskriminatorne uslove kojima se omogućava pristup punom kapacitetu mreže u meri u kojoj je ona predmet zajedničkog ulaganja, između ostalog, u smislu finansijskog doprinosa potrebnog za sticanje određenih prava, zaštite obezbeđene koinvestitorima na osnovu tih prava tokom faze izgradnje i faze korišćenja, kao i u smislu uslova za pristupanje ugovoru o zajedničkom ulaganju, odnosno za potencijalno raskidanje tog ugovora, pri čemu nediskriminatorni uslovi ne podrazumevaju da se svim potencijalnim koinvestitorima moraju ponuditi jednaki uslovi, uključujući finansijske uslove, već da razlike u tim uslovima treba da se zasnivaju na istim objektivnim, transparentnim, nediskriminatornim

i predvidljivim kriterijumima,

- (2) fleksibilnost u pogledu iznosa i vremenskog rasporeda učešća svakog koinvestitora, uključujući i mogućnost povećanja učešća u budućnosti, pri čemu utvrđivanje finansijskog doprinosa, koji treba da obezbedi svaki koinvestitor, treba da odražava činjenicu da raniji koinvestitori prihvataju veće rizike i ranije angažuju kapital,
- (3) premiju koja se povećava tokom vremena i smatra opravdanom za obaveze preuzete u kasnijim fazama i nove koinvestitore koji pristupaju zajedničkom ulaganju nakon početka projekta, odražavajući smanjivanje rizika i neutralisanje pokušaja zadržavanja kapitala u ranijim fazama,
- (4) ugovor o zajedničkom ulaganju kojim se omogućava prenos stečenih prava koinvestitora na druge koinvestitore ili treća lica koji žele da pristupe ugovoru o zajedničkom ulaganju, uz uslov da ispune sve izvorne obaveze koinvestitora koji prenosi obaveze na osnovu ugovora o zajedničkom ulaganju;

4) recipročnih prava na pravedne i razumne uslove pristupa infrastrukturi koja je predmet zajedničkog ulaganja, koja je koinvestitorima omogućena nakon izgradnje te infrastrukture, u skladu sa transparentnim uslovima koji kao takvi treba da budu u ponudi i ugovoru o zajedničkom ulaganju, naročito ako su koinvestitori pojedinačno i zasebno odgovorni za izgradnju određenih delova mreže, a ako se uspostavi instrument zajedničkog ulaganja, potrebno je omogućiti, direktno ili indirektno, pristup mreži svim koinvestitorima na osnovu jednakosti doprinosa i u skladu sa pravednim i razumnim uslovima, uključujući finansijske uslove koji odražavaju različite stepene rizika koje su prihvatili pojedinačni koinvestitori;

5) da li je blagovremeno objavljena, najmanje šest meseci pre početka izgradnje nove mreže, ukoliko privredni subjekt sa ZTS nije privredni subjekt koji pruža samo veleprodajne usluge, ili duže u zavisnosti od nacionalnih okolnosti;

6) da li privredni subjekti koji zahtevaju pristup elementima mreže vrlo visokog kapaciteta i koji ne učestvuju u zajedničkom ulaganju mogu iskoristiti isti kvalitet, brzinu, uslove i pristup krajnjim korisnicima koji su bili raspoloživi pre izgradnje nove mreže vrlo visokog kapaciteta, uz mehanizam postupnog prilagođavanja koji je odobrio Regulator imajući u vidu kretanja na povezanim maloprodajnim tržištima, kojim se održava podsticanje za učestvovanje u zajedničkom ulaganju, te se takvim mehanizmom obezbeđuje da privredni subjekti koji traže pristup imaju pristup elementima vrlo visokog kapaciteta u toj mreži u istom trenutku i na osnovu transparentnih i nediskriminatornih uslova, koji odražavaju stepen rizika pojedinačnih koinvestitora u različitim fazama izgradnje, te uzima u obzir stepen konkurencije na maloprodajnim tržištima.

Ako Regulator oceni da ponuda ispunjava uslove iz stava 2. ovog člana, rešenjem određuje sve ili pojedine ponuđene obaveze privrednog subjekta sa ZTS kao obavezujuće u skladu sa članom 80. stav 6. ovog zakona i ne može utvrditi dodatne obaveze iz člana 70. ovog zakona u pogledu elemenata nove mreže vrlo visokog kapaciteta koji su predmet ponude, ako je najmanje jedan potencijalni koinvestitor zaključio ugovor o zajedničkom ulaganju sa privrednim subjektom sa ZTS.

Regulator, u izuzetnim okolnostima, može propisati i obaveze iz člana 70. ovog zakona u pogledu nove mreže vrlo visokog kapaciteta koja je predmet ponude, kada utvrdi da se nedostaci u pogledu efikasnosti konkurencije na određenom tržištu ne mogu otkloniti bez regulatorne intervencije.

Regulator redovno prati usklađenost sa uslovima iz stava 2. ovog člana i od privrednog subjekta sa ZTS može tražiti dostavljanje godišnje izjave o usklađenosti.

Regulator, u skladu sa članom 25. ovog zakona, odlučuje o pravima i obavezama između privrednih subjekata u vezi sa ugovorom o zajedničkom ulaganju koji ispunjava uslove iz stava 2. ovog člana.

Zajedničko ulaganje, iz stav 1. ovog člana, izvršeno od strane dva ili više učesnika na tržištu, može biti predmet ocene i u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu konkurencije.

Funkcionalno razdvajanje vertikalno integrisanog privrednog subjekta

Član 78.

Ako Regulator oceni da, i uz primenu obaveza određenih čl. 71–76. ovog zakona, nije postignuta delotvorna konkurencija na tržištu i da postoje značajne i trajne prepreke u pogledu konkurencije ili nedostaci u vezi sa pružanjem određenih veleprodajnih usluga pristupa na relevantnom tržištu, Regulator može, kao izuzetnu meru, odrediti vertikalno integrisanom privrednom subjektu obavezu razdvajanja delatnosti u vezi sa pružanjem određenih veleprodajnih usluga pristupa u posebnu poslovnu jedinicu, koja ima pravni položaj povezanog privrednog društva ili ogranka, u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava.

Posebna poslovna jedinica iz stava 1. ovog člana pruža proizvode i usluge pristupa svim privrednim subjektima, kao i drugim privrednim društvima u okviru matičnog društva, putem istih sistema i procedura i pod istim rokovima i uslovima, uključujući i uslove u pogledu cena i nivoa kvaliteta usluga.

Na obavezu funkcionalnog razdvajanja iz stava 1. ovog člana Regulator pribavlja prethodnu saglasnost Vlade. Regulator, u cilju dobijanja saglasnosti, Vladi dostavlja predlog koji obuhvata:

- 1) dokaze koji opravdavaju ocenu Regulatora iz stava 1. ovog člana;
- 2) obrazloženu procenu da su, u razumnom vremenskom okviru, mogućnosti za delotvornu i održivu konkurenciju u pogledu infrastrukture malo verovatne ili da ne postoje;
- 3) analizu očekivanog uticaja odluke o funkcionalnom razdvajanju privrednog subjekta sa ZTS na:
  - regulaciju tržišta,
  - privrednog subjekta iz stava 1. ovog člana, a posebno na zaposlene u posebnoj poslovnoj jedinici,
  - podsticaje za ulaganje na tržištu elektronskih komunikacija, kao i na to tržište u celini, posebno u pogledu potrebe da se obezbedi društvena i teritorijalna kohezija,
  - druge učesnike na tržištu, a naročito očekivani uticaj na konkurenciju i sve potencijalne propratne efekte na potrošače;
- 4) analizu razloga kojima se opravdava određivanje obaveze iz stava 1. ovog člana kao najefikasnijeg sredstva za rešavanje utvrđenih problema u vezi sa konkurencijom ili nedostacima na relevantnom tržištu.

Rešenje Regulatora kojim se određuje obaveza iz stava 1. ovog člana sadrži:

- 1) jasno opisanu prirodu i nivo razdvajanja, a naročito pravni status posebne poslovne jedinice;

- 2) utvrđena sredstva posebne poslovne jedinice i proizvode i usluge koje će pružati;
- 3) odredbe o načinu upravljanja kojim se obezbeđuje nezavisnost zaposlenih u posebnoj poslovnoj jedinici, i sistemu nagrađivanja zaposlenih;
- 4) pravila kojima se obezbeđuje izvršavanje propisanih obaveza;
- 5) pravila kojima se obezbeđuje transparentnost operativnih postupaka, posebno prema drugim učesnicima na tržištu;
- 6) pravila i program nadzora kojima se obezbeđuje postupanje u skladu sa propisanim obavezama, uključujući objavljivanje godišnjeg izveštaja.

Regulator će sprovesti uporednu analizu i drugih relevantnih tržišta povezanih sa mrežom za pristup i nakon sprovedenog postupka javnih konsultacija iz čl. 36. i 37. ovog zakona će odrediti, zadržati, izmeniti ili ukinuti obaveze iz čl. 71–76. ovog zakona.

Privrednom subjektu kojem je određena obaveza funkcionalnog razdvajanja iz stava 1. ovog člana, može se odrediti i neka od obaveza iz čl. 71–76. ovog zakona na tržištu na kome je određen za privrednog subjekta sa ZTS.

Dobrovoljno razdvajanje vertikalno integrisanog privrednog subjekta

Član 79.

Privredni subjekt sa ZTS na jednom ili više relevantnih tržišta, dužan je da najmanje tri meseca unapred obavesti Regulatora o nameri otuđenja svoje mreže za pristup ili njenog značajnog dela, ili o nameri osnivanja posebne poslovne jedinice, preko koje bi pod jednakim uslovima pružao veleprodajne usluge pristupa svim privrednim subjektima koji pružaju usluge na maloprodajnom tržištu, uključujući i sopstvene maloprodajne poslovne jedinice. Privredni subjekt sa ZTS je dužan da obaveštava Regulatora o svim promenama u vezi sa namerom prenosa iz ovog stava, kao i o konačnom ishodu postupka razdvajanja.

Posebna poslovna jedinica iz stava 1. ovog člana može imati pravni položaj povezanog privrednog društva ili ogranka, u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava.

Privredni subjekt sa ZTS se može obavezati da ponudi uslove za pristup svojoj mreži tokom i nakon sprovođenja razdvajanja kako bi omogućio efikasan i nediskriminatorni pristup trećim licima. Ponuda mora biti dovoljno detaljna, uključujući rokove za sprovođenje kako bi Regulator mogao da izvrši procenu iz stava 4. ovog člana.

Regulator procenjuje efekte planiranog razdvajanja zajedno sa obavezama iz stava 3. ovog člana, ukoliko postoje, na postojeće obaveze privrednog subjekta sa ZTS i u tu svrhu, sprovodi uporednu analizu drugih relevantnih tržišta koja su povezana sa mrežom za pristup.

Regulator uzima u obzir sve obaveze koje privredni subjekt preuzima, uvažavajući ciljeve navedene u članu 7. stav 4. ovog zakona i o predloženim obavezama u izveštaju o analizi iz stava 4. ovog člana, Regulator sprovodi javne konsultacije u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona.

Na osnovu sprovedene analize Regulator rešenjem određuje sve ili pojedine ponuđene obaveze kao obavezujuće i utvrđuje period njihovog trajanja, koji može biti isti kao i period naznačen u ponudi iz stava 3. ovog člana.

Regulator može odrediti izdvojenoj posebnoj poslovnoj jedinici koja je proglašena za privrednog subjekta sa ZTS bilo koju obavezu iz čl. 71–76. i člana 81.

ovog zakona ako je primenljivo.

Regulator prati sprovođenje obaveza privrednog subjekta sa ZTS na koje se obavezao u stavu 3. ovog člana i razmatra njihovo produženje kada istekne period na koji su prvobitno ponuđene.

Postupak preuzimanja obaveza

Član 80.

Privredni subjekt sa ZTS može dati ponudu koja uključuje obaveze u vezi sa uslovima za pristup svojoj mreži i/ili uslovima za zajedničko ulaganje, koja se naročito odnosi na:

- 1) komercijalne ugovore, relevantne za procenu primerenih i proporcionalnih obaveza u skladu sa članom 70. ovog zakona;
- 2) zajedničko ulaganje u mreže vrlo visokog kapaciteta u skladu sa članom 77. ovog zakona ili
- 3) efikasan i nediskriminatorni pristup prilikom dobrovoljnog razdvajanja vertikalno integrisanog privrednog subjekta, kao i nakon razdvajanja u skladu sa članom 79. ovog zakona.

Ponuda mora biti dovoljno detaljna, uključujući trajanje i obim primene kako bi Regulator mogao da izvrši procenu iz stava 3. ovog člana. Ponuda može trajati duže od perioda za sprovođenje postupka analize relevantnih tržišta na osnovu člana 67. stav 1. ovog zakona.

Kako bi izvršio procenu ponude iz stava 1. ovog člana Regulator sprovodi javne konsultacije i poziva sve zainteresovane strane da daju mišljenja u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona. Javne konsultacije se ne sprovode ukoliko je jasno da ponuda ne sadrži sve neophodne elemente i uslove iz st. 2. i 4. ovog člana.

Prilikom procene ponude iz stava 1. ovog člana. Regulator naročito vodi računa o tome da su:

- 1) obaveze ponuđene pod poštenim i razumnim uslovima;
- 2) ponuđene obaveze dostupne za sve učesnike na tržištu;
- 3) ponuđene obaveze pristupa, između ostalog i mrežama vrlo visokog kapaciteta, blagovremeno raspoložive i pod poštenim, razumnim i nediskriminatornim uslovima, pre otpočinjanja pružanja povezanih maloprodajnih usluga i
- 4) ponuđene obaveze primerene i omogućavaju održivu tržišnu konkurenciju na povezanim tržištima i olakšavaju zajedničku izgradnju i upotrebu mreža vrlo visokog kapaciteta u interesu krajnjih korisnika.

Nakon sprovedenih javnih konsultacija, Regulator obaveštava privrednog subjekta sa ZTS o ispunjenosti uslova iz ovog člana i, ukoliko je primenljivo, iz čl. 70, 77. i 79. ovog zakona. Nakon prijema obaveštenja o neispunjenosti uslova, privredni subjekt sa ZTS preispituje ponudu kako bi ispunio uslove iz ovog člana i, ukoliko je primenljivo, iz čl. 70, 77. i 79. ovog zakona.

Regulator rešenjem određuje sve ili pojedine ponuđene obaveze privrednog subjekta sa ZTS kao obavezujuće i utvrđuje period njihovog trajanja, koji u slučaju zajedničkog ulaganja iz člana 77. ovog zakona ne može biti kraći od sedam godina.

U vezi sa članom 77. ovog zakona, ovim članom se ne dovodi u pitanje primena postupka analize relevantnih tržišta iz člana 67. ovog zakona, kao ni određivanje regulatornih obaveza iz člana 70. ovog zakona i obaveza iz čl. 77–82. ovog zakona.

Regulator u postupku analize relevantnih tržišta procenjuje efekte utvrđenih obaveza iz stava 6. ovog člana na razvoj tržišta i primerenost obaveza koje su određene privrednom subjektu sa ZTS ili bi bile razmatrane u postupku analize tržišta.

Regulator prati ispunjenost obaveza iz stava 6. ovog člana i razmatra njihovo produženje nakon isteka perioda za koji su određene.

Privredni subjekti koji pružaju samo veleprodajne usluge

Član 81.

Privredni subjekt koji pruža samo veleprodajne usluge na tržištu elektronskih komunikacija je privredni subjekt koji je određen za privrednog subjekta sa ZTS na jednom ili više veleprodajnih tržišta, koji ne pruža maloprodajne usluge elektronskih komunikacija krajnjim korisnicima i koji ispunjava sledeće uslove:

1) sva privredna društva i poslovne jedinice privrednog subjekta, kao i sva privredna društva koja su pod kontrolom istog vlasnika, iako nisu u njegovom potpunom vlasništvu, obavljaju aktivnosti samo na veleprodajnom tržištu elektronskih komunikacija i ne pružaju maloprodajne usluge elektronskih komunikacija krajnjim korisnicima;

2) privredni subjekt nema ugovornu obavezu da sarađuje sa privrednim subjektom koji posluje na maloprodajnom tržištu elektronskih komunikacija i pruža usluge krajnjim korisnicima na osnovu ekskluzivnog prava utvrđenog ugovorom ili ugovora za koji se smatra da sadrži ekskluzivno pravo.

Ako su ispunjeni uslovi iz stava 1. ovog člana, Regulator može propisati samo obaveze koje se odnose na obavezu nediskriminatornog postupanja u skladu sa članom 72. ovog zakona i obavezu pristupa elementima mreže i pripadajućim sredstvima u skladu sa članom 75. ovog zakona, ili koje se odnose na pošteno i razumno određivanje cena u skladu sa članom 76. stav 6. ovog zakona, ako je to opravdano na osnovu analize tržišta, uključujući buduću procenu očekivanog ponašanja privrednog subjekta sa ZTS.

Regulator preispituje utvrđene obaveze u bilo kom trenutku ako zaključi da uslovi iz stava 1. ovog člana više nisu ispunjeni i, ako je primereno, određuje obaveze u skladu sa čl. 71–76. ovog zakona. Privredni subjekt je dužan da bez odlaganja obavesti Regulatora o svakoj promeni uslova iz stava 1. ovog člana.

Regulator preispituje obaveze utvrđene u ovom članu ako, na osnovu dokaza koji se odnose na uslove koje privredni subjekt nudi na povezanim tržištima, zaključi da je konkurencija na tržištu narušena, ili će biti u budućnosti, na štetu krajnjih korisnika i tada ima pravo da odredi jednu ili više obaveza koje se odnose na obavezu objavljivanja određenih podataka, obavezu računovodstvenog razdvajanja, obavezu pristupa građevinskoj infrastrukturi ili obavezu kontrole cena i primene troškovnog računovodstva ili da izmeni obaveze propisane u stavu 2. ovog člana.

Prilikom utvrđivanja obaveza i njihovog preispitivanja Regulator u pogledu izveštaja, odnosno izmenjenog izveštaja o analizi tržišta sprovodi javne konsultacije u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona.

Zamena tradicionalne infrastrukture

Član 82.

Privredni subjekti sa ZTS na jednom ili više relevantnih tržišta dužni su da unapred i blagovremeno obaveste Regulatora kada planiraju da prestanu da koriste ili da zamene novom infrastrukturom delove mreže, uključujući i tradicionalnu infrastrukturu potrebnu za rad mreže zasnovane na bakarnim paricama, na koju se odnose obaveze koje su određene na osnovu čl. 70–81. ovog zakona.

Regulator je dužan da obezbedi da prestanak korišćenja ili zamene bude transparentan i da obuhvati, između ostalog, i odgovarajući rok za prelazni period i da omogući pristup unapređenoj mrežnoj infrastrukturi koja se koristi umesto zamenjenih elemenata, ukoliko je to potrebno za zaštitu konkurencije i prava krajnjih korisnika.

U pogledu infrastrukture koja prestaje da se koristi ili se zamenjuje, Regulator može ukinuti određene obaveze iz čl. 70–81. ovog zakona ukoliko se utvrdi:

1) da je privredni subjekt pružalac usluge pristupa utvrdio odgovarajuće uslove za zamenu, uključujući stavljanje na raspolaganje pristupa uporedivog kvaliteta kao pristup koji je bio dostupan korišćenjem tradicionalne infrastrukture i pri tome omogućio operatorima pristup do istih krajnjih korisnika i

2) da se privredni subjekt, pružalac usluge pristupa, pridržava uslova i postupka o kojima je obavestio Regulatora, u skladu sa ovim članom.

Prilikom ukidanja određenih obaveza iz čl. 70–81. ovog zakona Regulator, u pogledu izmenjenog izveštaja o analizi tržišta, sprovodi javne konsultacije u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona.

Obaveza pružanja maloprodajnih usluga pod određenim uslovima

Član 83.

Obaveza pružanja maloprodajnih usluga pod određenim uslovima odnosi se na dužnost privrednog subjekta sa ZTS na relevantnom maloprodajnom tržištu, da pruža maloprodajne usluge pod propisanim uslovima.

Obaveza iz stava 1. ovog člana određuje se kada se, na osnovu prethodno sprovedene analize tržišta, utvrdi da ne postoji delotvorna konkurencija na relevantnom maloprodajnom tržištu i kada se oceni da određivanje drugih obaveza iz člana 70. ovog zakona ne bi bilo delotvorno.

Prilikom određivanja obaveze iz stava 1. ovog člana, imajući u obzir prirodu utvrđenog nedostatka na relevantnom tržištu, kao i srazmernost i opravdanost obaveza u odnosu na ciljeve iz člana 7. stav 4. ovog zakona, privrednom subjektu sa ZTS može se naložiti:

1) zabrana obračunavanja prekomernih cena, zabrana ometanja ulaska na tržište ili ograničavanja konkurencije previsokim ili preniskim cenama, zabrana davanja neopravdane prednosti određenim krajnjim korisnicima, zabrana neosnovanog vezivanja određenih usluga i/ili pribavljanje formalne saglasnosti Regulatora za način formiranja i promenu cena usluga u slučaju njihovog vezivanja u pakete;

2) ograničavanje visine maloprodajnih cena, određivanje mera kontrole individualnih tarifa, kao i obaveza zasnivanja cena na troškovima pružanja usluga ili cenama na uporedivim tržištima.

Ako se privrednom subjektu sa ZTS odredi neka od obaveza kontrole maloprodajnih cena, Regulator utvrđuje i obavezu primene troškovnog računovodstva u cilju kontrole cena, pri čemu utvrđuje i objavljuje način primene troškovnog računovodstva, te angažuje nezavisnog revizora radi godišnje provere usklađenosti troškovnog računovodstva privrednog subjekta sa ZTS sa propisanim načinom primene troškovnog računovodstva.

Izveštaj revizora iz stava 4. ovog člana objavljuje se na veb prezentaciji Regulatora.

Regulacija usluga rominga u javnim mobilnim komunikacionim mrežama

Član 84.

Regulator može privrednom društvu, bez sprovođenja postupka analize tržišta, rešenjem odrediti cene usluga rominga, cene međunarodne terminacije i druge elemente cena usluga rominga u javnim mobilnim komunikacionim mrežama, u skladu sa međunarodnim sporazumima.

Regulator bliže propisuje uslove pružanja regulisanih usluga rominga u javnim mobilnim komunikacionim mrežama, uključujući pravila o primeni politike primerenog korišćenja i metodologiju za procenu održivosti ukidanja maloprodajnih cena rominga, kao i zahteve transparentnosti u vezi sa pružanjem regulisanih usluga rominga, u skladu sa međunarodnim sporazumima.

XI. NUMERACIJA

Upravljanje numeracijom i Plan numeracije

Član 85.

Regulator upravlja i vrši dodelu adresa i brojeva (u daljem tekstu: numeracija) kao ograničenog dobra, na način kojim se obezbeđuje njihovo racionalno, ravnomerno i delotvorno korišćenje, poštujući načela objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije.

Regulator upravlja i vrši dodelu numeracije iz stava 1. ovog člana u skladu sa Planom numeracije.

Planom numeracije utvrđuje se namena numeracije, obezbeđuje jednaka dostupnost numeracije za sve elektronske komunikacione usluge, odnosno za sve privredne subjekte koji pružaju te usluge, obezbeđuje dostupnost numeracije pod određenim uslovima za pružanje posebnih usluga od strane lica koje nije operator i/ili nije pružalac elektronske komunikacione usluge, obezbeđuju uslovi za prenosivost broja, uvođenje novih elektronskih komunikacionih usluga, kao i ispunjavanje obaveza koje proizlaze iz odgovarajućih međunarodnih propisa, ugovora i sporazuma.

Regulator donosi Plan numeracije, kao i izmene tog plana, nakon sprovedenog postupka javnih konsultacija u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona, vodeći računa da potrebe privrednih subjekata i lica, koji nisu operator i/ili nisu pružalac elektronske komunikacione usluge u vezi sa dodelom numeracije budu zadovoljene na transparentan, objektivan, ravnomeran i nepristrasan način.

Regulator objavljuje Plan numeracije na svojoj veb prezentaciji.

Regulator redovno razmatra Plan numeracije i predlaže njegove izmene radi ispunjavanja obaveza na osnovu međunarodnih propisa, ugovora ili sporazuma, radi usklađivanja sa propisima Evropske unije, smernicama BEREC-a ili radi zaštite dostupnosti numeracije, vodeći računa o delotvornosti tih izmena, a posebno o direktnim i indirektnim troškovima prilagođavanja koje u tom slučaju mogu da imaju operatori ili korisnici.

Regulator neće ograničavati broj pojedinačnih prava korišćenja koja se dodeljuju, osim kada je to neophodno da bi se obezbedilo efikasno korišćenje resursa numeracije.

Dozvola za korišćenje numeracije

Član 86.

Pravo na korišćenje numeracije stiče se na osnovu dozvole za korišćenje numeracije, koja se izdaje rešenjem.

Rešenje iz stava 1. ovog člana donosi Regulator, na zahtev privrednog subjekta ili lica koje nije operator i/ili nije pružalac elektronske komunikacione usluge, naročito uzimajući u obzir njegovu sposobnost da koristi dodeljenu numeraciju u skladu sa Planom numeracije i raspoloživost numeracije.

Lica iz stava 2. ovog člana moraju da dokažu sposobnost upravljanja brojevima.

Regulator može odlukom da obustavi dodelu prava korišćenja brojeva licima iz stava 2. ovog člana, ako utvrdi postojanje rizika iscrpljivanja brojeva.

U postupku ocenjivanja sposobnosti lica iz stava 2. ovog člana da koristi dodeljenu numeraciju i procene rizika iscrpljivanja brojeva Regulator uzima u obzir smernice BEREC-a o zajedničkim kriterijumima za ocenjivanje sposobnosti upravljanja brojevnim resursima i procene rizika iscrpljivanja brojeva.

Lice iz stava 2. ovog člana kojem je dodeljeno pravo korišćenja numeracije ne sme da postupa diskriminatorno prema drugim operatorima i/ili pružaocima usluga u pogledu numeracije koja se koristi za pristup njegovim uslugama.

Zahtev iz stava 2. ovog člana sadrži podatke o:

- 1) identitetu podnosioca i adresi;
- 2) vrsti elektronske komunikacione mreže ili elektronske komunikacione usluge za koju se zahteva dodela numeracije;
- 3) numeraciji čija se dodela zahteva;
- 4) potrebi i svrsi korišćenja numeracije;
- 5) planiranom roku početka korišćenja numeracije;
- 6) periodu na koji se zahteva dodela numeracije.

Zahtev iz stava 2. ovog člana podnosi se na obrascu koji propisuje Regulator.

Regulator može, po potrebi, od podnosioca zahteva iz stava 2. ovog člana da traži i dodatne podatke koje smatra bitnim u postupku rešavanja tog zahteva.

Odlučivanje po zahtevima iz stava 2. ovog člana vrši se prema redosledu podnošenja, u najkraćem roku od dana podnošenja urednog zahteva, koji ne može biti duži od 21 dan.

Regulator može da ograniči broj dozvola za korišćenje numeracije koje dodeljuje, samo ako je to neophodno radi obezbeđivanja efikasnog korišćenja resursa numeracije.

Zahtev iz stava 2. ovog člana može biti odbijen, ako nije u skladu sa Planom numeracije, ako zatražena numeracija nije raspoloživa ili ako se numeracija ne koristi efikasno.

Sadržaj dozvole za korišćenje numeracije

Član 87.

Rešenje kojim se izdaje dozvola za korišćenje numeracije sadrži podatke o:

- 1) imaocu dozvole za korišćenje numeracije;
- 2) dodeljenoj numeraciji;
- 3) periodu na koji je dodeljena numeracija;
- 4) roku u kome imalac dozvole za korišćenje numeracije mora da započne korišćenje dodeljene numeracije;
- 5) nameni za koju je dato pravo na korišćenje numeracije;

6) načinu obezbeđivanja efikasnog i racionalnog korišćenja numeracije, uključujući način vođenja evidencije o upotrebljenoj numeraciji i obaveštavanju Regulatora o stepenu iskorišćenosti;

7) prenosivosti brojeva u skladu sa ovim zakonom;

8) obavezi pružanja informacija o krajnjim korisnicima iz javnih imenika u skladu sa članom 151. ovog zakona;

9) obavezama u vezi sa korišćenjem dodeljene numeracije, koje proističu iz odgovarajućih međunarodnih propisa, ugovora i sporazuma, kao i propisa Evropske unije;

10) prenosu prava na korišćenje numeracije.

Rešenje iz stava 1. ovog člana može da sadrži i druge podatke, ako su ti podaci u vezi sa propisanim uslovima za izdavanje dozvole za korišćenje numeracije ili proističu iz odgovarajućih međunarodnih propisa, ugovora i sporazuma, kao i propisa Evropske unije.

Rešenje iz stava 1. ovog člana objavljuje se na veb prezentaciji Regulatora.

Imalac dozvole za korišćenje numeracije dužan je da obavesti Regulatora o promeni podataka iz stava 1. tačka 1) ovog člana u roku od 30 dana od nastanka promene.

Trajanje i produženje važenja dozvole za korišćenje numeracije

Član 88.

Dozvola za korišćenje numeracije izdaje se na period koji ne može biti kraći od godinu dana, osim u posebnim slučajevima od javnog interesa, i koji ne može biti duži od deset godina.

Dozvola za korišćenje numeracije može da se produži pod uslovima koji važe za izdavanje nove dozvole i na period koji ne može biti duži od perioda na koji se može izdati nova dozvola.

Imalac dozvole za korišćenje numeracije podnosi Regulatoru zahtev za produženje trajanja dozvole u roku koji nije kraći od 30 dana, niti duži od 90 dana, pre isteka važnosti te dozvole.

Dodela numeracije od izuzetne ekonomske vrednosti

Član 89.

Regulator može, nakon sprovedenog postupka javnih konsultacija u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona, odlukom da utvrdi deo brojevnog prostora od izuzetne ekonomske vrednosti.

Pravo korišćenja brojevnog prostora iz stava 1. ovog člana Regulator dodeljuje na osnovu prethodno sprovedenog postupka javnog nadmetanja. Sadržaj, postupak, uslovi i rokovi za sprovođenje javnog nadmetanja, kao i kriterijumi za izbor iz stava 3. ovog člana bliže se uređuju odlukom Regulatora.

Kriterijumi za izbor, na osnovu kojih Regulator bira jednog ili više podnosioca ponuda u postupku javnog nadmetanja iz stava 2. ovog člana, moraju da se zasnivaju na načelima objektivnosti, transparentnosti, srazmernosti i nediskriminacije, pri čemu posebno treba uzeti u obzir ciljeve iz člana 7. stav 4. ovog zakona.

Na osnovu kriterijuma za izbor iz stava 3. ovog člana, a nakon ocene svih ponuda primljenih u postupku javnog nadmetanja iz stava 2. ovog člana, Regulator donosi obrazloženu odluku o:

1) izboru jednog ili više najpovoljnijih ponuda, zavisno od raspoloživog brojevnog prostora za koji je raspisano javno nadmetanje, pri čemu se tom odlukom dodeljuje brojevni prostor odabranom podnosiocu ponude, ili

2) poništavanju javnog nadmetanja, ako ni jedna ponuda primljena u postupku javnog nadmetanja iz stava 2. ovog člana ne ispunjava kriterijume za izbor iz stava 3. ovog člana.

Odluku o dodeli brojevnog prostora iz stava 4. ovog člana Regulator donosi u roku koji ne može biti duži od 21 dan od dana raspisivanja javnog nadmetanja, a koji može da se produži za najviše 21 dan.

Prenos prava na korišćenje numeracije

Član 90.

Imalac dozvole za korišćenje numeracije može da prenese pravo na korišćenje numeracije trećem licu, koje ispunjava uslove iz člana 86. stav 2. ovog zakona, samo uz prethodno pribavljenu saglasnost Regulatora.

Prilikom odlučivanja o zahtevu za prenos prava na korišćenje numeracije trećem licu, Regulator donosi novo rešenje kojim se izdaje dozvola za korišćenje numeracije.

Prenosom prava na korišćenje numeracije ne može se promeniti namena adresa i brojeva.

U slučaju statusne promene imaoaca dozvole za korišćenje numeracije, koja nastane u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava, prenos prava na korišćenje dodeljene numeracije može se obaviti samo na osnovu akta sačinjenog u pisanoj formi, na koji je prethodno Regulator dao saglasnost.

Podatke o datim saglasnostima iz st. 1. i 4. ovog člana Regulator objavljuje na svojoj veb prezentaciji.

Oduzimanje dozvole za korišćenje numeracije

Član 91.

Regulator rešenjem odlučuje o oduzimanju dozvole za korišćenje numeracije ako utvrdi da:

1) je dozvola za korišćenje numeracije izdata na osnovu netačnih podataka, odnosno neispravne dokumentacije od značaja za odlučivanje;

2) se dodeljena numeracija ne koristi u skladu sa Planom numeracije ili izdatom dozvolom za korišćenje numeracije;

3) operator nije započeo sa upotrebom dodeljene numeracije u roku propisanom u rešenju o dodeli numeracije;

4) imalac dozvole za korišćenje numeracije, ni nakon prijema opomene, nije u određenom roku uplatio naknadu za korišćenje numeracije;

5) je imaoocu dozvole za korišćenje numeracije zabranjeno obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija u skladu sa ovim zakonom ili pravnosnažnom sudskom presudom;

6) se imalac dozvole za korišćenje numeracije u pisanom obliku odrekao prava na korišćenje dodeljene numeracije;

7) je imalac dozvole za korišćenje numeracije prestao da postoji, bez pravnog sledbenika;

8) imalac dozvole za korišćenje numeracije nije otklonio nepravilnosti utvrđene u postupku inspekcije;

9) je oduzimanje dodeljene numeracije neophodno radi usklađivanja sa izmenama Plana numeracije, napravljenim u cilju primene odgovarajućih međunarodnih propisa, ugovora ili sporazuma, propisa Evropske unije ili ostvarivanja javnog interesa koji se nije mogao zadovoljiti na drugi način.

Dodeljivanje i oduzimanje numeracije se vrši pojedinačno ili u blokovima.

Imalac dozvole za korišćenje numeracije, kome je numeracija oduzeta iz razloga navedenih u stavu 1. tačka 9) ovog člana, ima pravo na zamenu numeracije.

Regulator izdaje novu dozvolu za korišćenje numeracije na zahtev lica iz stava 3. ovog člana, vodeći računa o srazmernosti, zaštiti javnog interesa i ekonomskim posledicama zamene numeracije.

Odluka iz stava 1. ovog člana mora da sadrži primereni rok u kojem je imalac dozvole za korišćenje numeracije u obavezi da prestane sa korišćenjem numeracije koja mu se tom odlukom oduzima.

U slučaju oduzimanja dozvole za korišćenje numeracije koja je izdata u postupku iz člana 90. ovog zakona, iz razloga propisanih stavom 1. tačka 9) ovog člana, Regulator sprovodi javne konsultacije u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona.

Izuzetno od odredbe stava 6. ovog člana, javne konsultacije se ne sprovode ako je imalac dozvole za korišćenje numeracije saglasan sa predloženim oduzimanjem te dozvole.

Baza podataka o korišćenju numeracije

Član 92.

Regulator vodi ažurnu bazu podataka o korišćenju numeracije koja naročito sadrži podatke o dodeljenoj numeraciji, sa odgovarajućim podacima o uslovima dodele i korišćenja, geografskoj oblasti njihove upotrebe, kao i licima iz člana 86. stav 2. ovog zakona kojima je numeracija dodeljena.

Baza iz stava 1. ovog člana sadrži podatke o licima kojima su dodeljeni brojevi i kodovi za pristup uslugama sa dodatom vrednošću, kao i podatke o krajnjim korisnicima ovih brojeva i kodova.

Regulator objavljuje i ažurira podatke iz stava 1. ovog člana na svojoj veb prezentaciji sa mogućnošću sveobuhvatnog pretraživanja.

Prenosivost broja

Član 93.

Pružalac komunikacionih usluga između lica, koje su zasnovane na korišćenju numeracije (davalac broja), dužan je da omogući svom krajnjem korisniku, na njegov zahtev, da prilikom promene pružaoca usluge (primaoc broja) zadrži dodeljeni broj iz Plana numeracije na određenoj lokaciji, na koju se odnosi geografski pristupni kod, odnosno na bilo kojoj lokaciji, ako pristupni kod nije geografski.

Zahtev za prenos broja krajnji korisnik podnosi primaocu broja.

Zahtev iz stava 2. ovog člana ujedno se smatra zahtevom za raskid ugovora između krajnjeg korisnika i davaoca broja o korišćenju usluga u vezi sa brojem koji je predmet zahteva za prenos, a ugovor se smatra raskinutim danom uspešnog završetka postupka prenosa broja.

U slučaju kada krajnji korisnik raskine ugovor, može da prenese broj kod novog primaoca broja u roku od 30 dana od datuma raskida ugovora sa davaocem broja, osim ako se krajnji korisnik ne odrekne tog prava.

Krajnji korisnik je dužan da, prilikom podnošenja zahteva iz stava 2. ovog člana, primaocu broja dostavi naročito podatke o svom identitetu, broju koji se prenosi i izjavu kojom se obavezuje da davaocu broja izmiri sve obaveze po osnovu ugovora iz stava 3. ovog člana nastale do trenutka isključenja broja iz mreže davaoca broja, pod pretnjom delimičnog ili potpunog obustavljanja pružanja usluga od strane primaoca broja.

Podaci o identitetu krajnjeg korisnika iz stava 5. ovog člana obuhvataju: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana i adresu prebivališta, odnosno boravišta fizičkog lica, broj pasoša i državu izdavanja za strano fizičko lice, odnosno podatke od značaja za identifikaciju pravnog lica kao podnosioca zahteva.

Primalac broja plaća naknadu za prenos broja davaocu broja, a krajnji korisnici ne plaćaju naknadu za prenos broja.

Regulator upravlja informacionim sistemom za prenos broja i održava bazu podataka prenetih brojeva, vodeći računa o zaštiti podataka o ličnosti i može za obavljanje navedenih poslova angažovati drugo pravno lice.

Regulator bliže propisuje uslove i način prenosa broja, uključujući i prenos broja na daljinu u skladu sa tehničkim mogućnostima, rokove i visinu naknada za prenos broja, kao i visinu naknada u slučaju prekoračenja rokova za prenos broja.

Davalac broja i primalac broja su dužni da u najkraćem mogućem roku sprovedu prenos broja i njegovo uključanje u mrežu primaoca broja na datum dogovoren sa krajnjim korisnikom. Davalac broja nastavlja da pruža uslugu pod istim uslovima do aktivacije usluge od strane primaoca broja. Krajnjem korisniku, koji je podneo zahtev iz stava 2. ovog člana, korisnički broj mora biti aktiviran, nakon potpunog ispunjenja svih administrativnih i tehničkih preduslova za prenos broja od strane krajnjeg korisnika i oba pružaoca usluga iz stava 1. ovog člana, pri čemu trajanje postupka isključenja i uključanja broja ne može biti duže od jednog radnog dana. U slučaju da postupak prenosa broja nije uspešan, davalac broja ponovo aktivira broj i povezane usluge krajnjeg korisnika do uspešnog završetka postupka prenosa broja.

Davalac broja na zahtev krajnjeg korisnika vrši povraćaj celokupnog preostalog iznosa unapred plaćenih usluga na koji se može obračunati naknada koja obuhvata stvarne troškove koji nastaju za davaoca broja samo ukoliko je to predviđeno korisničkim ugovorom.

Krajnji korisnici imaju pravo na naknadu u slučaju kada davalac odnosno primalac broja ne ispuni rokove utvrđene aktom iz stava 9. ovog člana, kao i u slučaju prekoračenja trajanja postupka isključenja i uključanja broja iz stava 10. ovog člana.

Davalac broja i operator primalac broja dužni su da ostvare međusobnu saradnju, kao i saradnju sa Regulatorom, u postupku prenosa broja, kao i da se uzdrže od postupanja usmerenog na otežavanje ili sprečavanje prenosa broja.

Baza prenetih brojeva iz stava 8. ovog člana vodi se u svrhu omogućavanja uspostavljanja poziva ka brojevima prenetim u mrežu drugog pružaoca usluga iz stava 1. ovog člana, kao i obaveštavanja krajnjih korisnika da li je broj prenet u mrežu pružaoca usluga iz stava 1. ovog člana.

Baza prenetih brojeva iz stava 8. ovog člana sadrži podatke o ličnosti krajnjih korisnika i to: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, adresu prebivališta, broj telefona.

Jedinstveni broj za hitne službe

Član 94.

Pružalac komunikacionih usluga između osoba zasnovanih na korišćenju numeracije dužan je da omogući svim krajnjim korisnicima pristup hitnim službama

korišćenjem hitne komunikacije, bez naknade, pomoću jedinstvenog broja za hitne službe 112, kao i drugih brojeva za pristup hitnim službama u Republici Srbiji, u skladu sa Planom numeracije, sa bilo kog telefonskog uređaja, uključujući i javne telefonske govornice.

Pružalac komunikacionih usluga iz stava 1. ovog člana dužan je da osobama sa invaliditetom omogući pristup jedinstvenom broju za hitne službe 112, kao i drugim brojevima za pristup hitnim službama u Republici Srbiji, u skladu sa Planom numeracije, jednak pristupu drugih krajnjih korisnika.

Regulator, u saradnji sa hitnim službama, osigurava da pružalac usluga iz stava 1. ovog člana omogućava pristup hitnim službama korišćenjem hitne komunikacije preko najprimerenije prijemne tačke hitne komunikacije.

Pružalac komunikacionih usluga iz stava 1. ovog člana dužan je da, bez naknade, obezbedi da podaci o lokaciji pozivaoca, uključujući podatke iz mrežne infrastrukture i ako je moguće iz mobilnih uređaja, budu dostupni najprimerenijoj prijemnoj tački hitne komunikacije, i to bez odlaganja nakon uspostavljanja hitne komunikacije.

Ministarstvo na predlog Regulatora, uz saglasnost ministarstva nadležnog za unutrašnje poslove, donosi akt kojim se bliže uređuje pristup hitnim službama, koji naročito sadrži: komunikacione usluge između osoba zasnovanih na korišćenju numeracije koje su odgovarajuće za pristup hitnim službama, u skladu sa mogućnostima i tehničkim karakteristikama opreme prijemnih tačaka hitne komunikacije, parametre kvaliteta navedenih usluga za pristup hitnim službama, kao i duge uslove od značaja za pristup hitnim službama.

Pružalac komunikacionih usluga iz stava 1. ovog člana dužan je da na odgovarajući i javno dostupan način obaveštava krajnje korisnike o postojanju i korišćenju broja 112 i drugih brojeva za pristup hitnim službama.

Evropski brojevi za usluge od posebnog socijalnog značaja

Član 95.

Svi privredni subjekti su u obavezi da omoguće svim krajnjim korisnicima uslugu besplatnog poziva prema brojevima iz opsega koji počinje brojem 116 i namenjen je uslugama od posebnog socijalnog značaja, a naročito prema brojevima „116000” – pozivni centar za nestalu decu i „116111” - pozivni centar za pomoć deci.

Privredni subjekti dužni su da u najvećoj mogućoj meri omoguće pozive prema brojevima iz opsega koji počinje brojem 116 i osobama sa invaliditetom, u skladu sa standardima i/ili tehničkim specifikacijama iz člana 43. stav 1. tačka 1) ovog zakona.

Pozivni centar za nestalu decu, kojem je dodeljen broj 116000, mora da obezbedi potrebna sredstva za upravljanje stalnom komunikacionom vezom za prijavu slučajeva nestanka dece.

Regulator na odgovarajući i javno dostupan način, obaveštava i informiše korisnike usluga o svrsi i načinu korišćenja brojeva iz opsega koji počinje brojem 116 kao i o uslugama koje se pružaju na broju 116000, a ako je primereno, i o uslugama koje se pružaju na broju 116111.

Ministarstvo, na predlog Regulatora, uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove koji se odnose na zaštitu života i pružanje pomoći u slučaju opasnosti bliže uređuje način i uslove dodele i korišćenja brojeva iz raspona koji počinje brojem 116 kao i kvalitet usluge iz stava 1. ovog člana.

Upozoravanje javnosti

Član 96.

Pružaoци komunikacione usluge između lica zasnovane na korišćenju numeracije u mobilnoj elektronskoj komunikacionoj mreži su dužni da krajnjim korisnicima omoguće besplatno prenošenje javnih upozorenja od interesa za zaštitu i spasavanje u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast smanjenja rizika od katastrofa i upravljanja vanrednim situacijama.

Javna upozorenja mogu se prenositi i putem javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga, koje nisu usluge iz stava 1. ovog člana, niti su usluge radio difuzije, ili pomoću mobilne aplikacije koja se zasniva na usluzi pristupa internetu, uz uslov da je ovakav sistem upozoravanja javnosti jednako efikasan u smislu pokrivenosti određenog dela teritorije ili stanovništva i uz uslov da krajnji korisnici na jednostavan način primaju javna upozorenja.

Pružaoци usluge iz stava 1. ovog člana su dužni da krajnjim korisnicima omoguće besplatno prenošenje obaveštenja od interesa za očuvanje i unapređenje zdravlja stanovništva u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita stanovništva od zaraznih bolesti.

Pružaoци usluge iz stava 1. ovog člana su dužni da krajnjim korisnicima omoguće i besplatno prenošenje drugih javnih obaveštenja od značaja za ostvarivanje javnog interesa, koji utvrđuje Vlada.

Pristup brojevima i uslugama

Član 97.

Prilikom ostvarivanja međunarodnih poziva koristi se prefiks „00” pre biranja međunarodnog broja.

Pružalac komunikacione usluge između lica koje su zasnovane na korišćenju numeracije dužan je da omogući svim krajnjim korisnicima pristup svim brojevima iz Plana numeracije, bez obzira na tehnologiju i uređaje koji se koriste, osim u slučajevima kada je iz ekonomskih razloga pozvani krajnji korisnik izabrao da ograniči pristup pozivajućim krajnjim korisnicima koji se nalaze u određenim geografskim područjima.

Pružalac usluge iz stava 2. ovog člana dužan je da omogući svim krajnjim korisnicima pristup univerzalnim međunarodnim besplatnim brojevima, ukoliko je to tehnički izvodljivo i ekonomski opravdano.

Regulator može da obaveže pružaoca usluge iz stava 1. ovog člana da onemogući, na pojedinačnoj osnovi, pristup brojevima ili uslugama kada postoji opravdana sumnja o zloupotrebi ili prevari. Regulator u takvim slučajevima može da donese odluku kojom pružiocima usluga nalaže da uskrate pripadajuće prihode od međupovezivanja ili od drugih usluga.

XII. RADIOFREKVENCIJSKI SPEKTAR

Načela upravljanja radiofrekvencijskim spektrom

Član 98.

Regulator upravlja radiofrekvencijskim spektrom i planira korišćenje satelitskih orbita u skladu sa međunarodnim Pravilnikom o radio - komunikacijama, sporazumima donetim u okviru Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU), drugim odgovarajućim međunarodno-pravnim aktima i preporukama, interesima građana, privrede, bezbednosti i odbrane zemlje, kao i u skladu sa odredbama ovog zakona i propisa donetim na osnovu njega.

Regulator delotvorno upravlja radiofrekvencijskim spektrom vodeći računa o načelima objektivnosti, transparentnosti, konkurentnosti, nediskriminacije i srazmernosti, regulatornim ciljevima iz člana 7. stav 4. ovog zakona, kao i ostvarenom usklađivanju korišćenja radiofrekvencijskog spektra na evropskom ili na međunarodnom nivou.

Regulator podstiče usklađivanje korišćenja radiofrekvencijskog spektra za elektronske komunikacione mreže i usluge, vodeći računa o obavezi delotvornog i efikasnog korišćenja radiofrekvencijskog spektra i pogodnostima za potrošače, uzimajući u obzir odgovarajuću odluku Evropske unije o regulatornom okviru za politiku radiofrekvencijskog spektra na sledeći način:

1) obezbeđivanjem pokrivenosti teritorije i stanovništva Republike Srbije bežičnim širokopolasnim pristupom visokog kvaliteta i velike brzine, kao i pokrivenost važnih nacionalnih i evropskih putnih pravaca;

2) omogućavanjem brzog razvoja novih bežičnih komunikacionih tehnologija i njihove primene kroz međusektorsku saradnju;

3) obezbeđivanjem predvidljivosti i doslednosti u izdavanju, produženju, izmeni, ograničavanju i oduzimanju pojedinačnih dozvola u cilju unapređenja dugoročnih ulaganja;

4) sprečavanjem prekogranične ili nacionalne štetne smetnje u skladu sa čl. 99. i 102. ovog zakona i preduzimanjem odgovarajućih preventivnih i korektivnih mera u tu svrhu;

5) promovisanjem zajedničkog korišćenja radiofrekvencijskog spektra za slične ili različite namene u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita konkurencije;

6) izborom najprikladnijeg i najmanje zahtevnog postupka za izdavanje pojedinačnih dozvola u skladu sa članom 102. ovog zakona u cilju povećanja fleksibilnosti, zajedničkog korišćenja i efikasnosti korišćenja radiofrekvencijskog spektra;

7) primenom pravila za izdavanje, prenos, produženje, izmenu i oduzimanje pojedinačnih dozvola za korišćenje radiofrekvencijskog spektra, koja su jasno i transparentno utvrđena u cilju regulatorne sigurnosti, doslednosti i predvidivosti;

8) doslednim i predvidivim načinom odobravanja korišćenja radiofrekvencijskog spektra u pogledu zaštite zdravlja ljudi od delovanja nejonizujućeg zračenja, a koje je uređeno posebnim propisima.

U slučaju nedovoljne potražnje za korišćenjem usklađenog radiofrekvencijskog spektra na tržištu, Regulator može da donese odluku kojom se dozvoljava alternativno korišćenje celog ili dela radiofrekvencijskog opsega tog usklađenog radiofrekvencijskog spektra, uključujući postojeće korišćenje, ako takvo alternativno korišćenje ne sprečava ili ne ometa dostupnost ili korišćenje tog opsega u drugim državama članicama Evropske unije i državama koje nisu članice Evropske unije.

Prilikom donošenja odluke iz stava 4. ovog člana Regulator uzima u obzir dugoročnu dostupnost tog radiofrekvencijskog opsega u Evropskoj uniji ili njegovo korišćenje, kao i ekonomiju obima za opremu.

Pre donošenja odluke iz stava 4. ovog člana, Regulator sprovodi javne konsultacije u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona, radi utvrđivanja postojanja nedovoljne potražnje za korišćenjem usklađenog radiofrekvencijskog spektra na tržištu, uključujući procenu buduće potražnje.

Regulator redovno preispituje alternativno korišćenje radiofrekvencijskog spektra, po pravilu, svake dve godine, ili bez odlaganja, na osnovu opravdanog zahteva za korišćenje tog radiofrekvencijskog spektra, uzimajući u obzir i sprovedenu tehničku meru

donetu na osnovu odgovarajuće odluke Evropske unije o regulatornom okviru za politiku radiofrekvencijskog spektra.

U cilju razmatranja alternativnog korišćenja iz stava 7. ovog člana, Regulator sprovodi javne konsultacije u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona. Ukoliko se prilikom razmatranja alternativnog korišćenja utvrdi da postoji potreba za usaglašenim korišćenjem, Regulator pokreće odgovarajući postupak za dodelu usklađenog radiofrekvencijskog spektra i poništava rešenje kojim se dozvoljava alternativno korišćenje radiofrekvencijskog spektra.

Regulator ostvaruje saradnju sa relevantnim međunarodnim i evropskim organizacijama i institucijama, kao i administracijama drugih zemalja koje obavljaju poslove upravljanja radiofrekvencijskim spektrom, samostalno ili preko nadležnih organa.

Koordinacija korišćenja radiofrekvencijskog spektra i prijava dodele radio-frekvencija

Član 99.

Regulator je u obavezi da preduzme sve potrebne mere kako korišćenje radiofrekvencijskog spektra dodeljenog na teritoriji Republike Srbije ne bi sprečavalo države članice Evropske unije i države koje nisu članice Evropske unije da koriste usklađeni radiofrekvencijski spektar na njihovoj teritoriji, posebno zbog prekograničnih štetnih smetnji.

U preduzimanju mera iz stava 1. ovoga člana, Regulator uzima u obzir obaveze prema međunarodnom pravu i relevantnim međunarodnim sporazumima, kao što su međunarodni Pravilnik o radio - komunikacijama, radiokomunikacijski regionalni sporazumi, kao i posebni sporazumi o koordinaciji zaključeni sa susednim i drugim državama.

Regulator saraduje sa nadležnim telima drugih država na prekograničnoj koordinaciji korišćenja radiofrekvencijskog spektra u svrhu rešavanja prepreka povezanih sa prekograničnom koordinacijom ili prekograničnim štetnim smetnjama, koje onemogućavaju korišćenje usklađenog radiofrekvencijskog spektra na teritoriji Republike Srbije.

Prijava dodele radio-frekvencija Međunarodnoj uniji za telekomunikacije vrši se:

- 1) saglasno odredbama međunarodnih ugovora, sporazuma i drugih međunarodno-pravnih akata;
- 2) ako korišćenje radio-frekvencija može da prouzrokuje štetnu smetnju radiokomunikacionoj službi druge države;
- 3) ako su radio-frekvencije namenjene za međunarodnu radio-komunikaciju;
- 4) radi zaštite radio-frekvencija na međunarodnom nivou.

Plan namene radiofrekvencijskih opsega

Član 100.

Planom namene utvrđuju se namene radiofrekvencijskih opsega za pojedine radiokomunikacijske službe, u skladu sa međunarodnim Pravilnikom o radio-komunikacijama, odgovarajućim međunarodnim ugovorima, sporazumima, međunarodno-pravnim aktima i preporukama kao i odgovarajućim propisima Evropske unije.

Plan namene sadrži naročito podatke o:

- 1) granicama radiofrekvencijskih opsega;

2) nameni radiofrekvencijskih opsega za jednu ili više radiokomunikacijskih službi, pri čemu pojedini radiofrekvencijski opsezi ne moraju da budu namenjeni za određenu radiokomunikacijsku službu;

3) nameni za jednu ili više odgovarajućih primena, pri čemu se korišćenje pojedinih radiofrekvencijskih opsega zasniva na tehnološki neutralnoj osnovi;

4) osnovnim uslovima korišćenja radio-frekvencija, uključujući i podatak o nameni za civilno korišćenje i/ili korišćenje od strane organa odbrane i bezbednosti;

5) osnovu korišćenja radiofrekvencijskog opsega koja upućuje na primenu odluka i preporuka Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU) i Evropske konferencije poštanskih i telekomunikacionih administracija (CEPT), odgovarajućih odluka i propisa Evropske unije, drugih odgovarajućih propisa, ugovora, sporazuma i standarda;

6) načinu dodele prava korišćenja;

7) mogućnosti prenosa prava korišćenja ili iznajmljivanja radiofrekvencijskog opsega.

Planom namene može da se utvrdi različita namena, uslovi za dodelu i korišćenje i osnov korišćenja za različite podopsege u okviru istog radiofrekvencijskog opsega.

Kada se odlučuje o osnovu korišćenja radiofrekvencijskog opsega, uzimaju se u obzir:

1) specifičnosti datog radiofrekvencijskog opsega;

2) potreba za zaštitom od štetnih smetnji;

3) postojanje mogućnosti za zajedničko korišćenje;

4) potreba da se obezbedi tehnički kvalitet komunikacija ili usluge;

5) ciljevi od javnog interesa;

6) potreba da se obezbedi delotvorno i efikasno korišćenje radio-frekvencijskog spektra na tehnološki neutralnoj osnovi.

Plan namene donosi Vlada, na osnovu predloga koji upućuje/dostavlja Ministarstvo, uz učešće nadležnog organa autonomne pokrajine, a koji priprema Regulator.

U postupku pripreme Predloga plana namene, Regulator sprovodi javne konsultacije u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona i traži mišljenje organa odbrane i bezbednosti i službi za hitne intervencije.

Regulator redovno razmatra Plan namene i predlaže njegove izmene u cilju usaglašavanja sa međunarodnim Pravilnikom o radio-komunikacijama, odgovarajućim međunarodnim ugovorima, sporazumima, međunarodno-pravnim aktima i preporukama i odgovarajućim propisima Evropske unije.

Planovi raspodele radio-frekvencija

Član 101.

Planove raspodele radio-frekvencija donosi Regulator (u daljem tekstu: Plan raspodele) i oni sadrže uslove za raspodelu radio-frekvencija iz namenjenih radiofrekvencijskih opsega, kao i druge potrebne tehničke i geografske uslove za korišćenje radio-frekvencija. Planovi raspodele utvrđuju se na osnovu Plana namene i odgovarajućih međunarodnih ugovora, sporazuma, i preporuka, vodeći računa o potrebama i zahtevima korisnika.

Planovi raspodele mogu da sadrže sledeće:

- 1) podelu teritorije Republike Srbije na oblasti za dodelu pojedinačnih dozvola za korišćenje radiofrekvencijskog spektra, pri čemu mogu da se odrede posebni uslovi korišćenja radi zaštite teritorija susednih država od delovanja smetnji;
- 2) podelu radiofrekvencijskih opsega na radio-frekvencijske kanale, zajedno sa širinom tih kanala, razmakom između tih kanala i zaštitnim kanalima;
- 3) druge potrebne tehničke uslove za korišćenje radio-frekvencija.

U postupku donošenja Planova raspodele, Regulator sprovodi javne konsultacije u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona i traži mišljenje organa odbrane i bezbednosti i službi za hitne intervencije.

Pravo korišćenja i dodela radiofrekvencijskog spektra

Član 102.

Radiofrekvencijski spektar se, u skladu sa ovim zakonom, koristi:

- 1) na osnovu pojedinačne dozvole za korišćenje radiofrekvencijskog spektra (u daljem tekstu: pojedinačna dozvola), koja se izdaje:
  - (1) na osnovu zahteva ili,
  - (2) na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja;
- 2) po režimu opšteg ovlašćenja;
- 3) za posebne namene.

Pri određivanju načina izdavanja pojedinačne dozvole uzima se u obzir sledeće:

- 1) posebne karakteristike radiofrekvencijskog spektra;
- 2) potreba zaštite od štetnih smetnji i tehnološka rešenja za upravljanje štetnim smetnjama;
- 3) razvoj pouzdanih uslova za zajedničko korišćenje radiofrekvencijskog spektra, ako je to primereno;
- 4) obezbeđivanje kvaliteta komunikacija ili usluge;
- 5) regulatorni ciljevi iz člana 7. stav 4. ovoga zakona;
- 6) zaštita delotvornog korišćenja radiofrekvencijskog spektra.

Dozvoljene su kombinacije više načina korišćenja iz stava 1. ovoga člana u određenom radiofrekvencijskom opsegu, pri čemu se vodi računa o uticaju koji takav način korišćenja i mogućnost postupnog prelaza iz jednog načina korišćenja u drugi imaju na zaštitu konkurencije, inovacije i ulazak na tržište.

Sve vrste tehnologija, koje se koriste za pružanje elektronskih komunikacionih mreža i usluga, mogu da se koriste u radiofrekvencijskom spektru koji je Planom namene radiofrekvencijskih opsega namenjen za elektronske komunikacione usluge.

Regulator može da uvede ograničenja korišćenja radiofrekvencijskog spektra za pojedine vrste radio-mreža ili bežičnih pristupnih tehnologija, na osnovu načela srazmernosti i nediskriminacije, kada je to neophodno radi:

- 1) izbegavanja štetnih smetnji;
- 2) zaštite zdravlja ljudi od delovanja nejonizujućeg zračenja, kada se utvrdi da su prekoračeni nivoi propisani posebnim propisima;
- 3) obezbeđivanje kvaliteta usluge;

- 4) obezbeđivanja najvećeg mogućeg zajedničkog korišćenja radiofrekvencijskog spektra;
- 5) zaštite delotvornog korišćenja radiofrekvencijskog spektra;
- 6) obezbeđivanja ciljeva od javnog interesa, u skladu sa stavom 6. ovog člana i uz saradnju sa nadležnim organima iz člana 9. stav 1. tačka 23) ovog zakona;
- 7) ispunjavanja uslova iz međunarodnog Pravilnika o radio-komunikacijama.

Elektronske komunikacione usluge moraju da se pružaju u određenom radiofrekvencijskom opsegu namenjenom za te usluge, ako je to opravdano u svrhu ispunjavanja javnog interesa, što obuhvata, ali se ne ograničava na sledeće:

- 1) bezbednosti života;
- 2) promovisanje društvene, regionalne ili geografske povezanosti;
- 3) izbegavanje nedelotvornog korišćenja radiofrekvencijskog spektra;
- 4) promovisanje kulturne i jezične različitosti i medijskog pluralizma, (npr. pružanjem usluga prenosa medijskih sadržaja).

Ministarstvo, na predlog Regulatora, može u postupku inspekcijskog nadzora da zabrani pružanje elektronskih komunikacionih usluga u određenom radiofrekvencijskom opsegu ako je to opravdano radi zaštite rada službi nadležnih za zaštitu ljudskih života. Zabrana može da se odredi kako bi se ispunili i drugi ciljevi od javnog interesa, u skladu sa posebnim propisima.

Regulator redovno preispituje potrebu uvođenja i primene ograničenja iz st. 5 – 7. ovoga člana i objavljuje rezultate tih preispitivanja.

Pri odlučivanju o broju pojedinačnih dozvola u postupku izdavanja pojedinačne dozvole iz stava 1. tačka 1) podtačka (2) ovog člana, kao i o postupku dodele radiofrekvencijskog spektra uzima se u obzir ispunjavanje jednog ili više sledećih ciljeva:

- 1) poboljšanje pokrivenosti;
- 2) obezbeđivanje traženog kvaliteta usluge;
- 3) podsticanje delotvornog korišćenja radiofrekvencijskog spektra, uzimajući u obzir, između ostalog, uslove povezane sa korišćenjem radiofrekvencijskog spektra i iznos naknada;
- 4) podsticanje inovacija i razvoja poslovanja.

Prilikom donošenja odluke iz stava 9. ovoga člana, u okviru svojih nadležnosti, Ministarstvo i Regulator vode računa o načelima objektivnosti, transparentnosti, nediskriminacije i srazmernosti, kao i ciljevima iz člana 7. stav 4. i čl. 98. i 99. ovog zakona.

U postupku izdavanja pojedinačne dozvole iz stava 1. tačka 1) podtačka (2) ovog člana Regulator o odabranom postupku dodele, uslovima za izbor i uslovima korišćenja radiofrekvencijskog spektra sprovodi postupak javnih konsultacija iz čl. 36. i 37. ovog zakona, pri čemu mora jasno da navede ocenu tehničkog i ekonomskog stanja na tržištu i ocenu stepena zaštite konkurencije koja je uređena posebnim propisima. U slučaju usklađenog radiofrekvencijskog spektra, koji se koristi za bežične širokopojasne elektronske komunikacione usluge, Regulator u postupku javnih konsultacija navodi mogućnost i mere za produženja pojedinačne dozvole, vodeći računa o uslovima iz člana 109. stav 7. ovog zakona.

Uslovi korišćenja radiofrekvencijskog spektra, za koje se izdaje pojedinačna dozvola iz stava 1. tačka 1) podtačka (2) ovog člana, sadrže obaveze, rok za izvršenje i kriterijume za ocenu ispunjenosti tih obaveza.

Regulator može prilikom utvrđivanja uslova iz stava 12. ovog člana, vodeći računa o delotvornosti i efikasnosti korišćenja radiofrekvencijskog spektra, a uzimajući u obzir pravila o zaštiti konkurencije koja su uređena posebnim propisima, da omogući imaoocu pojedinačne dozvole sledeće:

- 1) zajedničko korišćenje radiofrekvencijskog spektra, odnosno pasivne ili aktivne infrastrukture neophodne za korišćenje radiofrekvencijskog spektra;
- 2) zaključi ugovor o nacionalnom romingu na tržišnoj osnovi;
- 3) zajedničko postavljanje infrastrukture za pružanje mreža ili usluga korišćenjem radiofrekvencijskog spektra.

Nakon sprovedenog postupka javnih konsultacije iz stava 11. ovog člana, Regulator donosi i objavljuje na svojoj veb prezentaciji obrazloženu odluku o odabranom postupku dodele i uslovima za izbor i korišćenje radiofrekvencijskog spektra i pokreće postupak dodele objavljivanjem poziva za podnošenje prijava za dodelu radiofrekvencijskog spektra.

Ako Regulator, nakon sprovođenja postupka dodele iz stava 14. ovog člana, utvrdi da mogu da se izdaju dodatne pojedinačne dozvole, o tome objavljuje mišljenje na svojoj veb prezentaciji i pokreće odgovarajući postupak za dodelu radiofrekvencijskog spektra u skladu sa članom 105. ovog zakona.

U postupku izdavanja pojedinačne dozvole iz stava 1. tačka 1) podtačka (1) ovog člana, Regulator primenjuje objektivne, transparentne, srazmerne i nediskriminatorne uslove utvrđene u aktu iz stava 21. ovog člana.

Regulator može da zatraži od podnosioca zahteva za dodelu radiofrekvencijskog spektra da dostavi sve potrebne podatke u svrhu ocene ispunjavanja uslova za izbor i korišćenje radiofrekvencijskog spektra. Ako utvrdi da podnosilac zahteva ne ispunjava uslove, Regulator donosi rešenje kojim odbija zahtev.

Ako je Planom namene radiofrekvencijskih opsega radiofrekvencijski spektar namenjen za elektronske komunikacione usluge, Regulator donosi odluku o izdavanju pojedinačne dozvole u roku od 40 dana od dana podnošenja urednog zahteva za pojedinačne dozvole koja se izdaje u postupku iz člana 104. ovog zakona, a najkasnije u roku od osam meseci od dana isteka roka za podnošenje prijava u postupku iz člana 105. ovog zakona. Rokovi iz ovog stava ne odnose se na primenu međunarodnih sporazuma o korišćenju radiofrekvencijskog spektra i usklađivanju korišćenja satelitskih orbita.

Broj pojedinačnih dozvola koje se izdaju u pojedinačnom radiofrekvencijskom opsegu na osnovu ovog člana, može da se ograniči samo u slučaju iz stava 9. ovog člana, ili u slučaju prijema više potpunih zahteva za izdavanje pojedinačne dozvole koje nije moguće ispuniti s obzirom na raspoloživost određenog radiofrekvencijskog opsega.

Pojedinačna dozvola za korišćenje radiofrekvencijskog spektra namenjenog analognoj zvučnoj radio-difuziji izdaje se u skladu sa članom 123. ovog zakona.

Regulator bliže uređuje uslove dodele i korišćenja radiofrekvencijskog spektra, a koji naročito sadrže:

- 1) način, uslove i postupak izdavanja, izmene, ograničenja, produženja i obnove pojedinačnih dozvola;
- 2) obrasce pojedinačnih dozvola;
- 3) period važenja pojedinačnih dozvola;
- 4) način i uslove prenosa prava korišćenja ili iznajmljivanja radiofrekvencijskog spektra u skladu sa članom 106. ovog zakona;

- 5) obrasce zahteva i odgovarajuću tehničku dokumentaciju koja se prilaže uz zahtev za izdavanje pojedinačne dozvole iz stava 1. tačka 1) podtačka (1) ovog člana;
- 6) obrazac zahteva za izdavanje privremene dozvole;
- 7) opšti postupak sprovođenja javnog nadmetanja iz člana 105. ovog zakona;
- 8) uslove koji omogućavaju zajedničko korišćenje i postavljanje infrastrukture i zajedničko korišćenje i pristup radiofrekvencijskom spektru;
- 9) način i uslove ograničavanja uslova korišćenja radiofrekvencijskog spektra;
- 10) način i uslove obavezne identifikacije određenih vrsta radio-stanica;
- 11) način i uslove evidentiranja radio-stanica i dostavljanja tehničkih i drugih podataka o određenim vrstama radio-stanica, kada je to neophodno radi zaštite od smetnji i sprovođenja kontrole korišćenja radiofrekvencijskog spektra;
- 12) način i uslove korišćenja radio-stanica u slučaju opasnosti i drugim hitnim slučajevima.

Regulator bliže uređuje način korišćenja radio-stanica koje koriste domaći i strani vazduhoplovi, lokomotive, brodovi i druga plovila, saglasno odgovarajućim međunarodnim ugovorima, sporazumima, međunarodno-pravnim aktima i preporukama.

Regulator bliže uređuje način korišćenja radio-stanica od strane radio-amatera, tehničke i druge uslove za njihovo korišćenje, izgled i sadržinu obrasca radioamaterskih licenci i sertifikata.

Trajanje pojedinačne dozvole

Član 103.

Ministarstvo, odnosno Regulator odlučuje o periodu trajanja pojedinačne dozvole vodeći računa o zaštiti konkurencije, delotvornom i efikasnom korišćenju radiofrekvencijskog spektra, podsticanju inovacija, obezbeđivanju efikasnosti poslovanja omogućavanjem odgovarajućeg perioda za povrat ulaganja u infrastrukturu, kao i ciljevima iz člana 102. stav 9. ovog zakona.

Period trajanja pojedinačne dozvole kojom se stiče pravo na korišćenje usklađenog radiofrekvencijskog spektra za bežične širokopolasne elektronske komunikacione usluge, u skladu sa postupkom iz člana 105. ovog zakona, obezbeđuje regulatornu predvidivost od najmanje 20 godina i ne može biti kraći od 15 godina.

Regulator donosi odluku o produženju trajanja pojedinačne dozvole ukoliko je mogućnost produženja predviđena aktom iz člana 105. stav 3. ovog zakona, vodeći računa o načelima srazmernosti, nediskriminacije i transparentnosti.

Regulator, najkasnije dve godine pre isteka perioda na koji je pojedinačna dozvola izdata, pokreće postupak procene postojanja uslova za produženje trajanja pojedinačne dozvole, uzimajući u razmatranje:

- 1) delotvorno i efikasno korišćenje radiofrekvencijskog spektra;
- 2) obezbeđivanje zaštite konkurencije;
- 3) obezbeđivanje pokrivenosti teritorije i stanovništva Republike Srbije bežičnim širokopolasnim pristupom visokog kvaliteta i velike brzine, kao i pokrivenosti bitnih nacionalnih i evropskih putnih pravaca;
- 4) olakšavanje brzog razvoja novih bežičnih komunikacionih mreža i usluga i primene novih tehnologija;
- 5) zaštitu ljudskih života, javnog poretka, javne bezbednosti ili odbrane;

6) da li je protiv imaoa pojedinačne dozvole pokrenut postupak u vezi sa nepostupanjem prema uslovima iz pojedinačne dozvole.

Regulator može, prema potrebi, da odluči o izmeni uslova korišćenja radiofrekvencijskog spektra u skladu sa članom 108. ovog zakona.

Pre donošenja odluke iz stava 3. ovog člana Regulator sprovodi postupak javnih konsultacija u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona, u trajanju od najmanje tri meseca.

Regulator donosi odluku o produženju trajanja pojedinačne dozvole u roku od 30 dana od dana okončanja javnih konsultacija, dostavlja je imaoču i objavljuje je na svojoj veb prezentaciji.

U slučaju da Regulator ne produži trajanje pojedinačne dozvole, sprovodi novi postupak dodele tog radiofrekvencijskog spektra.

Izuzetno od stava 2. ovog člana, može se utvrditi kraći period trajanja pojedinačne dozvole za:

- 1) ograničeno geografsko područje u kojem je pristup mrežama visokog kapaciteta nedovoljan ili ne postoji, kako bi se obezbedilo sprovođenje zahteva iz člana 98. stav 3. ovog zakona;
- 2) određeni kratkoročni projekat i u svrhu eksperimentalnog korišćenja;
- 3) korišćenje radiofrekvencijskog spektra koje, vodeći računa o ograničenjima iz člana 102. st. 5. i 6. ovog zakona, može da se dozvoli istovremeno sa bežičnom širokopojasnom elektronskom komunikacionom uslugom;
- 4) alternativno korišćenje radiofrekvencijskog spektra u skladu sa članom 98. st. 4. i 5. ovog zakona.

Aktom iz člana 105. stav 3. ovog zakona može se prilagoditi trajanje pojedinačne dozvole kako bi se obezbedilo da period trajanja pojedinačne dozvole u jednom ili više radio-frekvencijskih opsega ističe istovremeno.

Period trajanja pojedinačne dozvole, koja se ne koristi u svrhu iz stava 2. ovog člana, utvrđuje se aktom iz člana 102. stav 21. ovog zakona.

Postupak izdavanja pojedinačne dozvole na osnovu zahteva

Član 104.

Regulator izdaje pojedinačnu dozvolu za korišćenje radiofrkvencijskog spektra na osnovu podnetog zahteva, kada je Planom namene određen takav način izdavanja pojedinačne dozvole u okviru određenog radiofrekvencijskog opsega.

Regulator izdaje dozvolu iz stava 1. ovog člana ako:

- 1) je zahtev za izdavanje dozvole podnet u skladu sa aktom iz člana 102. stav 21. ovog zakona;
- 2) je zahtev za izdavanje pojedinačne dozvole usklađen sa uslovima namene, dodele i korišćenja koji su za pripadajuće radio-frekvencije utvrđeni u Planu namene i Planovima raspodele;
- 3) su zahtevane radio-frekvencije ili radio-frekvencijski opsezi raspoloživi.

Pojedinačna dozvola iz stava 1. ovog člana izdaje se rešenjem.

Odlučivanje po zahtevu iz stava 1. ovog člana vrši se prema redosledu podnošenja, u roku od 40 dana od dana podnošenja urednog zahteva, osim u slučaju kada je odgovarajućim međunarodnim ugovorima i međunarodno-pravnim aktima predviđen drugačiji rok.

Regulator odbija zahtev za izdavanje pojedinačne dozvole iz stava 1. ovog člana ako utvrdi da nisu ispunjeni uslovi iz stava 2. ovog člana.

Naknada i uslovi korišćenja radio-frekvencija diplomatsko-konzularnom predstavništvu određuju se pod uslovima uzajamnosti, na osnovu mišljenja ministarstva nadležnog za spoljne poslove i u skladu sa zaključenim međunarodnim ugovorima.

Naknada i uslovi korišćenja radio-frekvencija za strano pravno lice koje u Republici Srbiji, na osnovu odgovarajućeg međunarodnog ugovora, ostvaruje poslovno-tehničku, informativnu, naučnu, kulturnu, sportsku i drugu saradnju sa odgovarajućim organima, organizacijama i drugim licima u zemlji, određuju se u skladu sa odredbama ovog zakona, osim ako odgovarajućim međunarodnim ugovorom nije određeno drugačije.

Regulator na veb prezentaciji vodi ažuran registar izdatih pojedinačnih dozvola iz ovog člana.

Registar izdatih pojedinačnih dozvola iz prethodnog stava ovog člana sadrži podatke o ličnosti, i to: ime i prezime, jedinstveni matični broj građanina, adresu elektronske pošte, adresu prebivališta, broj telefona.

Podaci iz prethodnog stava ovog člana obrađuju se u svrhu ispunjavanja zakonom propisanih nadležnosti u okviru postupanja po zahtevima za izdavanje pojedinačnih dozvola i čuvaju se trajno.

Način i postupak podnošenja zahteva, način, postupak i rokovi izdavanja pojedinačne dozvole, kao i uslovi korišćenja radiofrekvencijskog spektra, za koji se izdaje pojedinačna dozvola iz stava 1. ovog člana, bliže se uređuju propisom iz člana 102. stav 21. ovog zakona.

Postupak izdavanja pojedinačne dozvole na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja

Član 105.

Regulator izdaje pojedinačnu dozvolu na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja, kada je Planom namene, zbog ograničene raspoloživosti radiofrekvencijskog spektra, određen takav način izdavanja pojedinačne dozvole.

Regulator, po službenoj dužnosti ili na inicijativu zainteresovanih lica, donosi odluku o ispunjenosti uslova za sprovođenje postupka javnog nadmetanja i izdavanja pojedinačnih dozvola iz stava 1. ovog člana i o tome obaveštava Ministarstvo.

Po prijemu obaveštenja o donošenju odluke iz stava 2. ovog člana, Ministarstvo donosi akt kojim se propisuju minimalni uslovi za izdavanje pojedinačnih dozvola iz stava 1. ovog člana, uzimajući u obzir ciljeve iz člana 102. stav 9. ovog zakona.

Akt iz stava 3. ovog člana naročito sadrži:

- 1) broj pojedinačnih dozvola koje mogu da se izdaju za određeni radiofrekvencijski opseg;
- 2) period na koji se pojedinačne dozvole izdaju uključujući i mogućnost utvrđivanja primerenog perioda produženja;
- 3) mogućnost obnove pojedinačne dozvole;
- 4) najmanji iznos naknade za pravo korišćenja koja se plaća za izdavanje pojedinačne dozvole;
- 5) način i dinamiku plaćanja naknade za pravo korišćenja;

6) uslove u pogledu obezbeđivanja pokrivenosti određenog dela teritorije ili stanovništva,

kao i druge minimalne uslove za izdavanje pojedinačnih dozvola.

Regulator donosi odluku o pokretanju postupka javnog nadmetanja za izdavanje pojedinačnih dozvola u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu akta iz stava 3. ovog člana i obrazuje komisiju za sprovođenje postupka javnog nadmetanja.

Pri sprovođenju postupka javnog nadmetanja za izdavanje pojedinačnih dozvola, Regulator je dužan da:

1) omogući da obaveštenje o javnom nadmetanju bude dostupno svim zainteresovanim licima pod ravnopravnim uslovima, objavljivanjem javnog oglasa;

2) utvrdi i objavi obrazložene kriterijume za učestvovanje u postupku javnog nadmetanja, koji se zasnivaju na načelima transparentnosti, objektivnosti, srazmernosti i nediskriminacije, pri čemu se naročito vodi računa o ciljevima iz člana 7. stav 4. ovog zakona;

3) jasno definiše, obrazloži i objavi izbor postupka javnog nadmetanja;

4) objavi sadržaj pojedinačne dozvole;

5) donese odluku kojom se utvrđuje ko od podnosilaca prijava ispunjava sve uslove propisane ovim zakonom i aktima donetim na osnovu njega;

6) donese odluku o izboru najpovoljnije ponude na osnovu ekonomskih, tehničkih i drugih kriterijuma objavljenih u oglasu za javno nadmetanje;

7) donese odluku o izboru najpovoljnije ponude ili poništavanju javnog nadmetanja i objavi najkasnije u roku iz člana 102. stav 18. ovog zakona.

Oglas iz stava 6. tačka 1) ovog člana obavezno sadrži:

1) predmet pojedinačne dozvole;

2) rok za učešće na javnom nadmetanju, koji ne može biti kraći od 45 dana od dana objavljivanja oglasa;

3) uslove za učešće na javnom nadmetanju;

4) način dostavljanja ponude (pod šifrom ili punim nazivom ponuđača);

5) obaveštenje o datumu, vremenu i mestu otvaranja prispelih ponuda;

6) kriterijume za vrednovanje ponuda i način određivanja najpovoljnije ponude;

7) ime i kontakt lica zaduženog za davanje svih informacija od značaja za postupak javnog nadmetanja.

Oglas iz stava 6. tačka 1) ovog člana objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije”, najmanje jednoj široko dostupnoj međunarodnoj publikaciji, najmanje jednim dnevnim novinama koje se distribuiraju na celoj teritoriji Republike Srbije, kao i na veb prezentaciji Regulatora.

Sredstva na ime naknade za pravo korišćenja koja se plaća za izdavanje pojedinačne dozvole po sprovedenom postupku javnog nadmetanja, predstavljaju prihod budžeta Republike Srbije.

Opšti postupak sprovođenja javnog nadmetanja iz stava 1. ovog člana bliže se uređuje aktom iz člana 102. stava 21. ovog zakona. Pravila i primenjeni postupak javnog nadmetanja u svakom pojedinačnom slučaju bliže se utvrđuju u pripadajućoj dokumentaciji koja je sastavni deo odluke iz stava 2. ovog člana.

Imalac pojedinačne dozvole u obavezi je da za svaku radio-stanicu u mreži pribavi pojedinačne dozvole koje se izdaju po zahtevu, u skladu sa članom 104. ovog zakona, osim za radio-stanice u javnoj mobilnoj i/ili fiksnoj elektronskoj komunikacionoj mreži.

Imalac pojedinačne dozvole, u obavezi je da svaku radio-stanicu u javnoj mobilnoj i/ili fiksnoj elektronskoj komunikacionoj mreži evidentira na način propisan aktom iz člana 102. stav 21. ovog zakona.

Regulator na svojoj veb prezentaciji vodi ažuran registar pojedinačnih dozvola iz ovog člana.

Prenos i iznajmljivanje pojedinačnih prava korišćenja radiofrekvencijskog spektra

Član 106.

Imalac pojedinačne dozvole iz člana 105. ovog zakona za koju je platio naknadu za pravo korišćenja može da prenese ili iznajmi drugom licu radiofrekvencijski opseg koji mu je dodeljen tom dozvolom na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja.

Radiofrekvencijski opsezi, za koje je predviđena mogućnost prenosa ili iznajmljivanja u skladu sa odredbama ovoga člana, bliže se utvrđuju u Planu namene.

Prenos ili iznajmljivanje radiofrekvencijskog opsega iz stava 1. ovog člana ugovara se između imaoca pojedinačne dozvole iz člana 105. ovog zakona i drugog lica na tržišnoj osnovi, za deo ili ceo radiofrekvencijski opseg koji je dodeljen tom dozvolom.

Za prenos radiofrekvencijskog opsega potrebno je da se pribavi saglasnost Regulatora. Imalac pojedinačne dozvole i lice na koje se prenosi radiofrekvencijski opseg zajednički podnose Regulatoru zahtev za davanje saglasnosti.

U postupku rešavanja zahteva iz stava 4. ovog člana Regulator vodi računa o zaštiti konkurencije uređene posebnim propisom i proverava da li lice na koje se prenosi radiofrekvencijski opseg, ispunjava uslove korišćenja određene pripadajućom pojedinačnom dozvolom.

Regulator rešenjem odbija zahtev iz stava 4. ovog člana ako utvrdi postojanje opravdane sumnje da novi imalac pojedinačne dozvole ne može da ispunji uslove iz stava 5. ovog člana.

Prenosom radiofrekvencijskog opsega u potpunosti se prenose prava i obaveze koje proizilaze iz pripadajuće pojedinačne dozvole, uključujući i uslove dodele i korišćenja određene tom pojedinačnom dozvolom.

Nakon davanja saglasnosti iz stava 4. ovoga člana, Regulator izdaje novu pojedinačnu dozvolu, u skladu sa uslovima prenosa.

O nameri da iznajmi radiofrekvencijski opseg imalac pojedinačne dozvole u obavezi je da obavesti Regulatora i dostavi izjavu kojom preuzima odgovornost za ispunjavanje svih uslova korišćenja radiofrekvencijskog spektra koji iznajmljuje, uključujući i podatke o najmoprimcu.

Regulator je nadležan da za vreme iznajmljivanja radiofrekvencijskog opsega i kod najmodavca i kod najmoprimca proverava ispunjenost uslova utvrđenih pojedinačnom dozvolom.

Način prenosa i iznajmljivanja radiofrekvencijskog spektra drugom licu bliže se uređuje aktom iz člana 102. stav 21. ovog zakona.

Privremena dozvola za korišćenje radiofrekvencijskog spektra

Član 107.

Regulator može, izuzetno od namene za radiokomunikacijske službe ili tehnologije, ili uslova dodele i korišćenja utvrđenih u Planu namene i aktom iz člana 102. stav 21. ovog zakona, na osnovu podnetog zahteva, da izda privremenu dozvolu za korišćenje radiofrekvencijskog spektra koja ne podleže postupcima izdavanja dozvole iz člana 104. ovog zakona.

Privremena dozvola iz stava 1. ovog člana može da se izda za radio-stanicu ili radio-sistem koji se koristi u svrhu tržišnog ili tehničkog ispitivanja proizvoda i usluga, istraživanja ili projektovanja, kao i za potrebe održavanja sportskih, kulturnih, zabavnih i drugih događaja ograničenog trajanja.

Privremena dozvola iz stava 1. ovog člana izdaje se rešenjem.

Rešenje iz stava 3. ovog člana donosi Regulator, na osnovu obrazloženog zahteva kojim su ispunjeni uslovi iz stava 2. ovog člana.

Zahtev iz stava 4. ovog člana podnosi se na propisanom obrascu.

Odlučivanje po zahtevima iz stava 4. ovog člana vrši se prema redosledu podnošenja, u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahteva.

Regulator određuje primereni rok važenja privremene dozvole, koji ne može biti duži od godinu dana, kao i odgovarajuće uslove za dodelu i korišćenje radio-frekvencija, posebno u svrhu zaštite od smetnji.

Zahtev za izdavanje privremene dozvole iz stava 1. ovog člana može biti odbijen ako nije u skladu sa načelima objektivnosti, transparentnosti, srazmernosti i nediskriminacije, ili je u suprotnosti sa regulatornim ciljevima iz člana 7. stav 4. ovog zakona, a naročito ako se oceni da je podnet radi izbegavanja primene postupaka izdavanja pojedinačne dozvole iz člana 104. ovog zakona.

Izmena i ograničavanje uslova korišćenja radiofrekvencijskog spektra

Član 108.

Regulator može da izmeni uslove korišćenja radiofrekvencijskog spektra iz pojedinačne dozvole samo u objektivno opravdanim slučajevima i na srazmeran način, pri čemu mora da uzme u obzir, ako je to primenjivo, uslove u vezi sa pravom prenosa radiofrekvencijskog spektra.

O predlogu izmene uslova korišćenja radiofrekvencijskog spektra za elektronske komunikacione mreže i usluge Regulator sprovodi postupak javnih konsultacija u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona, u roku koji ne može biti kraći od 30 dana, osim u izuzetnim slučajevima.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana, javne konsultacije se ne sprovode ako su izmene uslova korišćenja radiofrekvencijskog spektra manjeg značaja i ako je imalac pojedinačne dozvole saglasan sa predloženim izmenama.

Regulator može izuzetno da ograniči uslove korišćenja iz pojedinačne dozvole, u skladu sa načelima srazmernosti i nediskriminacije, ako je to ograničenje potrebno u svrhu obezbeđivanja delotvornog i efikasnog korišćenja radiofrekvencijskog spektra, uzimajući u obzir tehničke mere donete u skladu sa odgovarajućom odlukom Evropske unije o regulatornom okviru za politiku radiofrekvencijskog spektra, izmena Plana namene i Planova raspodele, međunarodnih ugovora i drugih međunarodno-pravnih akata, vodeći računa da to ograničenje za imaoca pojedinačne dozvole bude najmanje otežavajuće.

U slučaju ograničenja uslova korišćenja radiofrekvencijskog spektra za pojedinačne dozvole iz člana 105. ovog zakona, Regulator sprovodi postupak javnih konsultacija u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona.

Izuzetno od odredbe stava 5. ovog člana, javne konsultacije se ne sprovode ako je imalac pojedinačne dozvole saglasan sa predloženim ograničenjem.

U slučajevima iz st. 1. i 4. ovog člana, Regulator izdaje novu pojedinačnu dozvolu.

Način i postupak izmene i ograničavanja uslova korišćenja radiofrekvencijskog spektra bliže se uređuje aktom iz člana 102. stav 21. ovog zakona.

Obnova pojedinačne dozvole za korišćenje radiofrekvencijskog spektra

Član 109.

Regulator, po službenoj dužnosti ili na zahtev imalca pojedinačne dozvole za korišćenje radiofrekvencijskog spektra iz člana 105. ovog zakona, procenjuje da li postoji potreba za obnovom dozvole, osim ako je u postupku dodele obnova dozvole bila izričito isključena.

Imalac pojedinačne dozvole za korišćenje radiofrekvencijskog spektra može da podnese zahtev za obnovu dozvole iz stava 1. ovog člana najranije pet godina, a najkasnije jednu godinu pre dana isteka perioda trajanja dozvole.

Regulator po službenoj dužnosti pokreće postupak procene potrebe za obnovom pojedinačne dozvole iz stava 1. ovog člana, najmanje dve godine pre datuma isteka perioda važenja dozvole.

U postupku procene potrebe za obnovom dozvole iz stava 1. ovoga člana Regulator uzima u obzir sledeće:

- 1) ciljeve iz člana 7. stav 4. i člana 98. stav 3. ovog zakona, kao i ciljeve odgovarajućih javnih politika;
- 2) usaglašavanje korišćenja radiofrekvencijskog spektra uzimajući u obzir tehničke mere donete u skladu sa odgovarajućom odlukom Evropske unije o regulatornom okviru za politiku radiofrekvencijskog spektra;
- 3) preispitivanje odgovarajućeg sprovođenja uslova iz pojedinačne dozvole;
- 4) potrebu podsticanja ili izbegavanja narušavanja konkurencije u skladu sa članom 113. ovog zakona;
- 5) poboljšanje delotvornosti i efikasnosti korišćenja radiofrekvencijskog spektra usled tehnološkog ili tržišnog razvoja;
- 6) potrebu za sprečavanjem ozbiljnih poremećaja u pružanju usluga.

U postupku procene potrebe za obnovom pojedinačne dozvole iz stava 1. ovoga člana Regulator sprovodi postupak javnih konsultacija u skladu sa čl. 36. i 37. ovoga zakona, navodeći jasne razloge za moguću obnovu.

Regulator odlučuje o ispunjenosti uslova za obnovu pojedinačne dozvole iz stava 1. ovog člana ili o sprovođenju novog postupka dodele radiofrekvencijskog spektra, uzimajući u obzir ishod javnih konsultacija iz stava 5. ovoga člana, a posebno tražnju za tim delom radiofrekvencijskog spektra od strane lica koji nisu imali pojedinačnih dozvola u opsegu koji je predmet obnove, i o tome obaveštava Ministarstvo.

Ministarstvo utvrđuje period obnove prava na korišćenje radio-frekvencija, visinu naknade za pravo korišćenja kojom se obezbeđuje optimalno korišćenje resursa kao i način plaćanja i druge prilagođene uslove za korišćenja

radiofrekvencijskog spektra uz saglasnost nosioca prava korišćenja i o tome sprovodi postupak javnih konsultacija.

Imaocu pojedinačne dozvole Regulator izdaje novu pojedinačnu dozvolu.

Pojedinačna dozvola za korišćenje radiofrekvencijskog spektra koja se izdaje u skladu sa članom 104. ovog zakona može da se produži na zahtev imaoca dozvole ako su ispunjeni uslovi propisani u aktu iz člana 102. stav 21. ovog zakona i u tom slučaju Regulator izdaje imaocu dozvole novu pojedinačnu dozvolu.

Način, uslovi i postupak produženja obnove pojedinačne dozvole za korišćenje radiofrekvencijskog spektra bliže se propisuju aktom iz člana 102. stav 21. ovog zakona.

Oduzimanje prava korišćenja radiofrekvencijskog spektra

Član 110.

Regulator rešenjem odlučuje o oduzimanju prava korišćenja radiofrekvencijskog spektra ako utvrdi da je ispunjen bilo koji od sledećih uslova:

1) pojedinačna dozvola je izdata na osnovu netačnih podataka, odnosno neispravne dokumentacije od značaja za odlučivanje;

2) dodeljene radio-frekvencije se ne koriste u skladu sa Planom namene, planom raspodele ili izdatom pojedinačnom dozvolom, naročito u slučajevima kada imalac pojedinačne dozvole izaziva štetne smetnje utvrđene u postupku kontrole radiofrekvencijskog spektra;

3) imalac pojedinačne dozvole, ni nakon prijema opomene, nije u određenom roku uplatio naknadu za korišćenje radiofrekvencijskog spektra;

4) imaocu pojedinačne dozvole zabranjeno je obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija u skladu sa ovim zakonom ili pravnosnažnom sudskom presudom;

5) imalac pojedinačne dozvole se u pisanom obliku odrekao prava na korišćenje dodeljenih radio-frekvencija;

6) imalac pojedinačne dozvole je prestao da postoji, bez pravnog sledbenika;

7) imalac pojedinačne dozvole nije otklonio nepravilnosti utvrđene u postupku inspeksijskog nadzora;

8) ukoliko je to neophodno radi obezbeđivanja delotvornog i efikasnog korišćenja radiofrekvencijskog spektra, uzimajući u obzir tehničku meru donetu na osnovu odgovarajuće odluke Evropske unije o regulatornom okviru za politiku radiofrekvencijskog spektra i vodeći računa o načelima srazmernosti i nediskriminacije, kao i ekonomskom efektu takve odluke na imaoca pojedinačne dozvole;

9) ukoliko je to neophodno zbog izmena Plana namene ili Planova raspodele, u cilju:

(1) usklađivanja korišćenja radiofrekvencijskog spektra na nacionalnom, evropskom ili međunarodnom nivou;

(2) sprovođenja međunarodnih ugovora, sporazuma ili konvencija koje obavezuju Republiku Srbiju;

(3) delotvorne zaštite od smetnji;

(4) zaštite konkurencije ili

(5) ostvarivanja javnog interesa koji se nije mogao zadovoljiti na drugi način, a nakon prethodno pribavljenog mišljenja imaoca pojedinačne dozvole;

10) oduzimanje dodeljenih radio-frekvencija je neophodno radi realizacije prostornih planova ili zaštite životne sredine, koji se nisu mogli obezbediti na drugi način;

11) telo nadležno za elektronske medije oduzelo je dozvolu za pružanje medijske usluge radija imaoocu pojedinačne dozvole ili je isteklo vreme na koje mu je dozvola za pružanje medijske usluge radijskog programa izdata, kada je posebnim zakonom propisano da se pojedinačna dozvola izdaje u sklopu dozvole za pružanje medijske usluge radija;

12) imalac pojedinačne dozvole nije obavio tehnički pregled u roku utvrđenom rešenjem kojim se izdaje pojedinačna dozvola;

13) imalac pojedinačne dozvole nije započeo korišćenje dodeljenih radio-frekvencija u roku koji je određen pojedinačnom dozvolom.

U slučaju donošenja odluke o oduzimanju pojedinačne dozvole na osnovu stava 1. tač. 8) i 9) ovog člana, Regulator može da donese i odluku o izdavanju nove pojedinačne dozvole, kojom se vrši zamena dodeljene radio-frekvencije i prema potrebi, da odredi druge uslove dodele i korišćenja te radio-frekvencije.

Odluka o oduzimanju pojedinačne dozvole iz stava 1. ovog člana sadrži primeren rok u kojem je imalac pojedinačne dozvole u obavezi da prestane sa korišćenjem radio-frekvencije dodeljene pojedinačnom dozvolom, a koja je oduzeta tom odlukom.

U slučaju oduzimanja pojedinačne dozvole koja je izdata u postupku iz člana 105. ovog zakona iz razloga propisanih stavom 1. tač. 8) i 9) ovog člana, Regulator sprovodi javne konsultacije u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona.

Izuzetno od odredbe iz stava 4. ovog člana, javne konsultacije se ne sprovode ako je imalac pojedinačne dozvole saglasan sa predloženim oduzimanjem pojedinačne dozvole.

Korišćenje radiofrekvencijskog spektra po režimu opšteg ovlašćenja

Član 111.

Ako postoje zanemarive opasnosti od smetnji ili se radi o usklađenim radiofrekvencijskim opsezima, a naročito ako je to u skladu sa odgovarajućim međunarodnim ugovorima, međunarodno-pravnim aktima i preporukama, kao i odlukama i preporukama Evropske unije, Evropske konferencije poštanskih i telekomunikacionih administracija (CEPT) i njihovih tela, radiofrekvencijski spektar se koristi po režimu opšteg ovlašćenja.

Regulator bliže uređuje uslove dodele i korišćenja radiofrekvencijskog spektra koji se koristi po režimu opšteg ovlašćenja, kao i evidentiranje određenih vrsta radio-stanica, u skladu sa aktima iz stava 1. ovog člana.

Svako lice ima pravo na korišćenje radiofrekvencijskih opsega koji se prema Planu namene koriste po režimu opšteg ovlašćenja, a u skladu sa načinom i uslovima iz stava 2. ovog člana.

Korišćenje radiofrekvencijskih opsega za posebne namene

Član 112.

Organi odbrane i bezbednosti i službe za hitne intervencije koriste i upravljaju dodeljenim radio-frekvencijskim opsezima koji su Planom namene određeni isključivo za njihovo korišćenje, bez obaveze prethodnog pribavljanja pojedinačne dozvole, a u skladu sa uslovima korišćenja utvrđenim u Planu namene.

Organi iz stava 1. ovog člana dužni su da unapred, u pisanom obliku, obaveste Regulatora o otpočinjanju ili prestanku korišćenja radiofrekvencijskog spektra.

Za korišćenje radiofrekvencijskog spektra za posebne namene iz stava 1. ovog člana ne plaća se naknada.

Organi iz stava 1. ovog člana mogu da koriste radiofrekvencije iz opsega koji Planom namene nisu određeni za posebne namene, na način i u skladu sa uslovima za dodelu i korišćenje tih opsega koji su propisani ovim zakonom i propisima donetim na osnovu njega.

Naknadu za korišćenje radiofrekvencijskog spektra iz stava 4. ovog člana Regulator utvrđuje u saradnji sa organima iz stava 1. ovog člana, uzimajući u obzir javni interes i da su ti organi budžetski korisnici.

Organi iz stava 1. ovog člana dostavljaju Regulatoru, na njegov zahtev, a najmanje jednom godišnje, izveštaj o obimu i načinu korišćenja, odnosno nekorišćenja radiofrekvencijskog spektra, u obimu koji ne narušava tajnost podataka, u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka.

Organi odbrane i bezbednosti ne plaćaju naknadu za korišćenje radiofrekvencija u okviru opsega koji su Planom namene predviđeni za zajedničko korišćenje između civilnih korisnika i organa odbrane i bezbednosti.

Zaštita konkurencije u oblasti radiofrekvencijskog spektra

Član 113.

Prilikom dodele, izmene ili obnove prava korišćenja radiofrekvencijskog spektra, mogu da se preduzmu odgovarajuće mere, u cilju obezbeđivanja delotvorne konkurencije na tržištu elektronskih komunikacija i to:

1) ograničavanje broja radiofrekvencijskih opsega za koje se pravo na korišćenje radiofrekvencijskog spektra može dodeliti licu ili, u opravdanim okolnostima, utvrđivanje dodatnih uslova povezanih sa dodeljenim pravom na korišćenje radiofrekvencijskog spektra, koji mogu biti:

(1) pružanje usluge veleprodajnog pristupa;

(2) pružanje usluge nacionalnog rominga u određenim radiofrekvencijskim opsezima ili u grupama radiofrekvencijskih opsega sličnih karakteristika;

2) rezervisanje, pri čemu se naročito uzimaju u obzir karakteristike određenog dela radiofrekvencijskog opsega ili grupe radiofrekvencijskih opsega koji bi se dodelili novim korisnicima;

3) odbijanje dodele novih prava korišćenja radiofrekvencijskog spektra ili dozvoljavanje novog korišćenja radiofrekvencijskog spektra u određenim radiofrekvencijskim opsezima;

4) dodavanje uslova prilikom dodele novih prava korišćenja radiofrekvencijskog spektra ili dodavanje uslova povezanih sa novim ovlašćenjima za korišćenje radiofrekvencijskog spektra;

5) određivanje uslova kojima se zabranjuje prenos prava korišćenja radiofrekvencijskog spektra ili određivanje uslova pod kojima se vrši prenos tih prava, kada o prenosu prava prethodno nije odlučeno pojedinačnim pravnim aktom donetim u skladu sa propisom o zaštiti konkurencije;

6) izmena postojećih prava, kada se prenosom ili kumulacijom prava korišćenja radiofrekvencijskog spektra narušava konkurencija na tržištu.

U delu svojih nadležnosti Regulator i Ministarstvo primenjuje mere iz stava 1. ovog člana, u saradnji sa organom nadležnim za zaštitu konkurencije, na način propisan u članu 67. stav 3. ovog zakona, a na osnovu sveobuhvatne procene uslova konkurencije na tržištu, koja uzima u obzir okolnosti iz člana 67. stav 2. ovog zakona.

Procena uslova konkurencije na tržištu iz stava 2. ovog člana naročito uzima u obzir da li su takve mere potrebne za očuvanje ili omogućavanje konkurencije, kao i njihov mogući uticaj na postojeća i buduća ulaganja učesnika na tržištu, a naročito ulaganja za uspostavljanje elektronske komunikacione mreže.

U postupku primene mera iz stava 1. ovog člana, Regulator sprovodi javne konsultacije u skladu sa čl. 36. i 37. ovog zakona.

Pristup radio-mrežama sa lokalnim pokrivanjem (RLAN)

Član 114.

Pružanje pristupa javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži putem radio-mreža sa lokalnim pokrivanjem (RLAN) se omogućava u skladu sa članom 111. ovog zakona.

Ako pružanje pristupa iz stava 1. ovog člana nije deo privredne delatnosti ili ako predstavlja pomoć u obavljanju privredne delatnosti ili u pružanju javne usluge, a čije pružanje ne zavisi od prenosa signala putem radio-mreža sa lokalnim pokrivanjem (RLAN), na privredni subjekat, državne organe i organizacije, organe lokalne samouprave, javne službe ili krajnjeg korisnika koji pružaju takav pristup ne primenjuju se odredbe u pogledu opštih uslova za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija iz člana 38. ovog zakona, odredbe u pogledu prava krajnjih korisnika iz čl. 126–155. ovog zakona ili obaveze međupovezivanja njihovih mreža iz člana 57. ovog zakona.

Na pružanje pristupa iz stava 1. ovog člana u delu koji se odnosi na odgovornost pružaoca usluge i privremeno skladištenje podataka shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje elektronska trgovina.

Operatori javnih elektronskih komunikacionih mreža ili pružaoci usluga mogu da omoguće javnosti pristup svojim mrežama putem radio-mreža sa lokalnim pokrivanjem (RLAN), koje mogu da se nalaze u prostorijama krajnjih korisnika ili njihovoj blizini, uz uslov da su ispunjeni primenjivi uslovi iz člana 38. ovog zakona i uz prethodnu saglasnost krajnjih korisnika.

Operator ili pružalac usluge iz stava 4. ovog člana ne smeju jednostrano da ograničavaju ili da sprečavaju krajnje korisnike da:

1) pristupaju radio-mrežama sa lokalnim pokrivanjem (RLAN) po sopstvenom izboru koje pružaju treća lica ili

2) drugim krajnjim korisnicima, po principu uzajamnosti ili na drugi način omogućavaju pristup radio-mrežama sa lokalnim pokrivanjem (RLAN) koje pružaju treća lica, uključujući pristup objedinjenim radio-mrežama sa lokalnim pokrivanjem (RLAN) različitih krajnjih korisnika koje su treća lica učinila javno dostupnim.

Krajnji korisnici mogu drugim krajnjim korisnicima da omoguće pristup svojoj radio-mreži sa lokalnim pokrivanjem (RLAN), na osnovu uzajamnosti ili na drugi način, uključujući i aktivnosti trećih lica kojima se objedinjuju radio-mreže sa lokalnim pokrivanjem (RLAN) različitih krajnjih korisnika i čine javno dostupnim.

Nije dozvoljeno neopravdano ograničavanje pružanja pristupa radio-mrežama sa lokalnim pokrivanjem (RLAN) za potrebe javnosti, a posebno:

1) za organe i organizacije javnog sektora ili u javnim prostorima u blizini tih organa i organizacija, kada taj pristup omogućava podršku javnim uslugama koje se pružaju u prostorima organa i organizacija javnog sektora;

2) za aktivnosti nevladinih organizacija ili organa i organizacija javnog sektora da se radio-mrežama sa lokalnim pokrivanjem (RLAN) različitih krajnjih korisnika objedine i učine dostupnim, po principu uzajamnosti ili na drugi način,

uključujući, ako je to primenjivo, radio-mrežama sa lokalnim pokrivanjem (RLAN) putem kojih je javni pristup predviđen u skladu sa tačkom 1) ovog stava.

Kontrola radiofrekvencijskog spektra i zaštita od smetnji

Član 115.

U svrhu usklađivanja korišćenja radiofrekvencijskog spektra na nacionalnom i međunarodnom nivou, Regulator vrši stalnu kontrolu korišćenja radiofrekvencijskog spektra na teritoriji Republike Srbije.

Za potrebe obavljanja poslova iz stava 1. ovog člana u sastavu Regulatora formiraju se sistemi kontrolno-mernih centara i daljinski upravljanih kontrolno- mernih stanica, sa potrebnom mernom, računarskom i komunikacionom opremom, softverskom podrškom, kao i mernim i drugim vozilima.

Za potrebe obavljanja poslova Regulatora iz stava 1. ovog člana organi i organizacije javnog sektora u obavezi su da omoguće Regulatoru uspostavljanje sistema iz stava 2. ovog člana na lokacijama koje su tehnički odgovarajuće za obavljanje tih poslova Regulatora.

Operatori javnih elektronskih komunikacionih mreža dužni su da obavljaju poslove merenja, ispitivanja i utvrđivanja uzroka smetnji i preduzimaju mere za njihovo otklanjanje unutar svoje elektronske komunikacione mreže.

Regulator obavlja poslove merenja, ispitivanja i utvrđivanja uzroka smetnji u radiofrekvencijskom spektru, koje stvaraju radio-stanice, radio-sistemi i druga radio-oprema, ili druga elektronska komunikaciona oprema van elektronskih komunikacionih mreža operatora.

Poslove iz stava 5. ovoga člana u odnosu na smetnje u radiofrekvencijskom spektru, koje stvaraju elektronske komunikacione mreže, radio-stanice, radio-sistemi ili druga radio-oprema strane države, Regulator obavlja u saradnji sa nadležnim telom te države, u skladu sa odgovarajućim propisima Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU), Evropske konferencije poštanskih i telekomunikacionih administracija (CEPT) i Evropske unije.

Tehničke preglede i druga ispitivanja radi utvrđivanja postojanja i uzroka smetnji vrši Regulator. Tehničke preglede može obavljati i lice ovlašćeno za vršenje merenja i ispitivanja iz člana 167. ovog zakona.

Kontrolu radiofrekvencijskog spektra za posebne namene vrši Regulator u saradnji sa organima iz člana 112. stav 1. ovog zakona.

Regulator preduzima mere za otklanjanje smetnji i neovlašćeno korišćenje radiofrekvencijskog spektra, utvrđenih u postupku kontrole radiofrekvencijskog spektra, kao i nepravilnosti u postupku tehničkog pregleda, u skladu sa odredbama ovog zakona kojima je uređen stručni nadzor, kao i propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Regulator preduzima mere iz stava 9. ovog člana bez odlaganja, kada je ugrožen rad organa odbrane i bezbednosti, službi za hitne intervencije, rad vazduhoplovnih, pomorskih i radionavigacijskih službi, kao i radio-komunikacije na unutrašnjim plovnim putevima.

Regulator bliže uređuje način kontrole korišćenja radiofrekvencijskog spektra, obavljanja tehničkih pregleda i zaštite od smetnji.

Baza podataka o korišćenju radiofrekvencijskog spektra

Član 116.

Regulator vodi ažurnu bazu podataka koja se odnosi na korišćenje radiofrekvencijskog spektra koja naročito sadrži: podatke o dodeljenim radio-

frekvencijama i radiofrekvencijskim opsezima, sa odgovarajućim podacima o uslovima dodele i korišćenja, geografskoj oblasti njihovog korišćenja, kao i podatke o imaocima pojedinačnih dozvola i drugim korisnicima radiofrekvencijskog spektra.

Baza podataka iz stava 1. ovog člana sadrži podatke o ličnosti korisnika radiofrekvencijskog spektra, i to: ime i prezime, jedinstveni matični broj građanina, adresu elektornske pošte, adresu prebivališta, broj telefona.

Podaci iz stava 2. ovog člana obrađuju se u svrhu ispunjavanja zakonom propisanih nadležnosti, postupanje po zahtevima korisnika i izdavanje dozvola za radio stanice i čuvaju se trajno.

Regulator objavljuje i ažurira podatke iz stava 1. ovog člana na svojoj veb prezentaciji sa mogućnošću sveobuhvatnog pretraživanja i dostavlja podatke iz navedene baze podataka na zahtev nadležnih organa.

Regulator vodi ažurnu bazu podataka koja se odnosi na kontrolu radiofrekvencijskog spektra i tehničke preglede.

XIII. DISTRIBUCIJA MEDIJSKIH SADRŽAJA

Operator elektronske komunikacione mreže za distribuciju medijskih sadržaja i operator multipleksa za televizijsku-radiodifuziju terestričkim putem

Član 117.

Operator multipleksa dužan je da imaocima ovlašćenja u skladu sa zakonom koji uređuje oblast elektronskih medija omogući pristup multipleksu u okviru mreže operatora elektronske komunikacione mreže za distribuciju medijskih sadržaja terestričkim putem, vodeći računa o efikasnom iskorišćenju slobodnih kapaciteta.

Operator multipleksa, odnosno operator elektronske komunikacione mreže za distribuciju medijskih sadržaja terestričkim putem može, u cilju efikasnog korišćenja slobodnih kapaciteta iz stava 1. ovog člana, da omogući pružanje usluga uslovnog pristupa u skladu sa zakonom koji uređuje oblast elektronskih medija.

Operator elektronske komunikacione mreže za distribuciju medijskih sadržaja terestričkim putem i operator multipleksa međusobna prava i obaveze regulišu ugovorom.

Operator elektronske komunikacione mreže za distribuciju medijskih sadržaja terestričkim putem i operator multipleksa mogu biti isto lice.

Ministarstvo, na osnovu predloga koji priprema Regulator u saradnji sa telom nadležnim za oblast elektronskih medija, donosi akt kojim se bliže uređuju tehnički zahtevi za distribuciju medijskih sadržaja terestričkim putem i pristup multipleksu.

Medijski sadržaji različitih formata slike i tona

Član 118.

Elektronska komunikaciona mreža za distribuciju medijskih sadržaja planira se na način koji omogućava dovoljne kapacitete za distribuciju različitih formata slike i tona, koji mogu biti u standardnoj i visokoj rezoluciji (koja obuhvata različite formate širokih ekrana, kao i visoku dinamiku slike i tona), u skladu sa aktom iz člana 117. stav 5. ovog zakona.

Operator elektronske komunikacione mreže za distribuciju medijskih sadržaja, prilikom prijema i prenosa medijskih sadržaja, je u obavezi da zadrži format slike i tona iz stava 1. ovog člana, odnosno ugovoreni format slike i tona.

Interoperabilnost automobilskih i potrošačkih radio-prijemnika i potrošačke digitalne televizijske opreme

Član 119.

Automobilski radio-prijemnici i potrošačka digitalna televizijska oprema, koja se isporučuje na tržište Republike Srbije, mora da bude u skladu sa zahtevima za interoperabilnost utvrđenih u propisu iz stava 4. ovog člana.

Operatori koji pružaju uslugu distribucije medijskog sadržaja u vidu televizijskog emitovanja u obavezi su, ako je to primereno, da obezbede interoperabilnost digitalne televizijske opreme koju isporučuju krajnjim korisnicima, kako bi, ako je to tehnički moguće, digitalna televizijska oprema mogla ponovno da se upotrebi za pružanje digitalnih televizijskih usluga drugih operatora.

Operator iz stava 2. ovog člana mora krajnjem korisniku, nakon raskida ugovora, bez naknade, da omogući jednostavan postupak za vraćanje digitalne televizijske opreme, osim ako operator dokaže da je ta oprema u potpunosti interoperabilna sa uslugama drugih operatora koji pružaju uslugu distribucije medijskog sadržaja u vidu televizijskog emitovanja, uključujući i novog operatora koji pruža uslugu distribucije medijskog sadržaja u vidu televizijskog emitovanja krajnjem korisniku.

Ministarstvo, na predlog Regulatora, bliže propisuje zahteve za interoperabilnost automobilskih radio-prijemnika i potrošačke digitalne televizijske opreme.

Propisom iz stava 4. ovog člana mogu da se propišu i tehnički zahtevi za interoperabilnost automobilskih i potrošačkih radio-prijemnika i potrošačke digitalne televizijske opreme, na koju se ne primenjuju zahtevi za interoperabilnost iz stava 4. ovog člana, kao i uslovi za prelazak na nove standarde u oblasti radio-difuzije, pri čemu se ti tehnički zahtevi ne odnose na proizvode u kojima radio-prijemnik ima samo pomoćnu funkciju, kao što su pametni telefoni, niti na radio-amatersku opremu.

Obaveza prenosa

Član 120.

Regulator, na zahtev tela nadležnog za elektronske medije, određuje operatora elektronske komunikacione mreže za distribuciju medijskih sadržaja, koji je dužan da prenosi određeni medijski sadržaj, u skladu sa zakonom koji uređuje oblast elektronskih medija, i pod uslovima koji su u skladu sa načelima srazmernosti, javnosti i nediskriminacije.

Obaveza prenosa medijskih sadržaja iz stava 1. ovog člana određuje se za odgovarajuće geografsko područje:

1) kada značajan broj krajnjih korisnika koristi elektronsku komunikacionu mrežu tog operatora kao jedini ili prvenstveni način za prijem medijskih sadržaja i

2) ako je to neophodno radi ostvarivanja jasno određenih ciljeva od javnog interesa u oblasti javnog informisanja, što utvrđuje telo nadležno za elektronske medije, u skladu sa zakonom koji uređuje oblast elektronskih medija i zakonom koji uređuje oblast javnog informisanja, poštujući načela srazmernosti i javnosti.

Obaveza prenosa medijskih sadržaja naročito se odnosi na usluge koje omogućavaju odgovarajući pristup krajnjim korisnicima sa invaliditetom.

Regulator, u saradnji sa telom nadležnim za elektronske medije, proverava ispunjenost obaveze prenosa medijskih sadržaja iz stava 1. ovog člana i preispituje obaveznu prenosu najmanje jednom u tri godine ili na zahtev operatora sa utvrđenom obavezom prenosa.

Posebne obaveze obezbeđivanja pristupa

Član 121.

Regulator može utvrditi sledeće obaveze operatoru elektronske komunikacione mreže za distribuciju medijskih sadržaja:

1) da drugom operatoru, pod prihvatljivim i nediskriminatornim uslovima, omogući pristup aplikativnim programskim interfejsima i elektronskim programskim vodičima, odnosno da, u meri u kojoj je to neophodno radi pružanja usluga krajnjim korisnicima, omogući otvoreni pristup aplikativnom programskom interfejsu;

2) da u saradnji sa proizvođačima opreme osigura krajnjim korisnicima sa invaliditetom pružanje interoperabilne digitalne televizijske usluge.

Regulator vrši ovlašćenje iz stava 1. ovog člana u skladu sa načelima objektivnosti, transparentnosti, srazmernosti i nediskriminacije.

Usluge uslovnog pristupa

Član 122.

Operator elektronske komunikacione mreže za distribuciju medijskih sadržaja, koji nudi usluge uslovnog pristupa medijskim sadržajima (u daljem tekstu: operator usluga uslovnog pristupa), dužan je da obezbedi tehničke mogućnosti za potpunu kontrolu pružanja medijskih sadržaja preko takvog sistema.

Operator usluga uslovnog pristupa dužan je da, pod pravednim, razumnim i nediskriminatornim uslovima, ponudi pružaocima medijskih sadržaja tehničke usluge, koje njihovim krajnjim korisnicima omogućavaju pristup medijskim sadržajima uz korišćenje uređaja za uslovni pristup.

Operator usluga uslovnog pristupa ne sme da ometa prijem medijskih sadržaja koji se distribuiraju bez uslovnog pristupa.

Operator usluga uslovnog pristupa dužan je da na poslovnu aktivnost koja se odnosi na usluge uslovnog pristupa primeni odvojeno računovodstvo.

Nosioci prava industrijske svojine na uređajima i sistemima uslovnog pristupa dužni su da pravo na korišćenje tih uređaja i sistema ustupaju proizvođačima terminalne opreme pod uslovima koji su pravedni, razumni i nediskriminatorni i kojima se proizvođači ne sprečavaju da u isti uređaj ugrađuju interfejse za povezivanje sa drugim sistemima za pristup ili sa delovima svojstvenim drugim sistemima za pristup, do mere u kojoj to ne ugrožava bezbednost sistema uslovnog pristupa.

Član 123.

Kada je posebnim zakonom propisano da je sastavni deo dozvole za pružanje medijske usluge radija i pojedinačna dozvola za korišćenje radiofrekvencijskog spektra namenjenog zvučnoj analognoj radio-difuziji, Regulator izdaje pojedinačnu dozvolu na zahtev tela nadležnog za elektronske medije, u skladu sa odredbama ovog zakona i na period utvrđen u dozvoli za pružanje medijske usluge radija.

Uvođenje digitalnog terestričkog emitovanja medijske usluge radija

Član 124.

Ministarstvo, u saradnji sa Regulatorom i telom nadležnim za oblast elektronskih medija, donosi akt o uvođenju digitalnog terestričkog emitovanja medijske usluge radija i pristupa multipleksu.

Aktom iz stava 1. ovog člana uređuje se naročito:

1) način i vremenski raspored uvođenja;

- 2) zahtevi i dinamika u pogledu uspostavljanja mreže za distribuciju digitalnog radijskog programa na teritoriji Republike Srbije;
- 3) zahtevi za formiranje multipleksa;
- 4) obim korišćenja radio-frekvencija, u meri neophodnoj za uspešno uvođenje digitalnog emitovanja radijskog programa;
- 5) način popunjavanja multipleksa radijskim programima.

XIV. ZAŠTITA PRAVA KRAJNJIH KORISNIKA

Član 125.

Privredni subjekt ne sme da primenjuje različite uslove pružanja usluga pristupa mreži ili usluga elektronskih komunikacija koje se odnose na nacionalnost, državljanstvo, prebivalište ili poslovno sedište krajnjih korisnika, osim u slučaju postojanja objektivnih razloga.

Informacije o uslovima ugovora

Član 126.

Pružalac javno dostupne elektronske komunikacione usluge, osim pružaoca usluga komunikacije između mašina, dužan je pre zaključenja ugovora sa potrošačima, odnosno krajnjim korisnicima, gde je posebno naznačeno, pruži informacije koje naročito uključuju:

- 1) minimalni kvalitet pružanja usluga, u meri u kojoj je ponuđen, a za usluge koje nisu usluge pristupa internetu posebne garantovane parametre kvaliteta, ukoliko nije ponuđen minimalni kvalitet usluga pružalac usluge daje izjavu o tome;
- 2) cene aktiviranja elektronske komunikacione usluge i iznos svih ponavljajućih naknada ili naknada povezanih sa potrošnjom, ukoliko je primenljivo i u meri u kojoj je primenljivo;
- 3) rok važenja ugovora i uslove pod kojima se ugovor obnavlja i raskida, uključujući i troškove raskida;
- 4) minimalno korišćenje usluge ili trajanje ugovora potrebno za ostvarivanja prava na promotivne pogodnosti;
- 5) postupak u vezi sa promenom pružaoca usluga pristupa internetu i naknadama u slučaju kašnjenja ili zloupotrebe prilikom promene pružaoca usluga pristupa internetu;
- 6) prava potrošača koji koristi uslugu sa plaćanjem unapred da na zahtev ostvari povraćaj preostalog iznosa unapred plaćene usluge, u slučaju promene pružaoca usluge pristupa internetu;
- 7) sve naknade koje se plaćaju u slučaju raskida ugovora pre isteka perioda na koji je zaključen, uključujući informacije o otključavanju terminalne opreme i sve povraćaje troškova povezanih sa terminalnom opremom;
- 8) naknade i uslove vraćanja sredstava za slučaj nepridržavanja ugovorenog nivoa kvaliteta usluga i naknade u slučaju neadekvatne primene bezbednosnih mera;
- 9) mere koje operator može primeniti radi održavanja bezbednosti i integriteta svojih mreža i usluga, sprečavanja zloupotreba kao i kontrole nedozvoljenog sadržaja.

Pružaoци usluga pristupa internetu i javno dostupnih komunikacionih usluga između lica, osim podataka iz stava 1. ovog člana, dužni su da obezbede i sledeće informacije:

1) minimalni kvalitet pružanja usluge u meri u kojoj se nudi uzimajući u obzir smernice tela evropskih regulatora i to za usluge pristupa internetu- naročito kašnjenje, varijacije kašnjenja i gubitak paketa i za javno dostupne komunikacione usluge između lica, pri čemu pružaoci tih usluga kontrolišu najmanje neke delove mreže ili su u tu svrhu sklopili sporazum o nivou usluge (SLA) sa privrednim subjektom koji pruža pristup mreži, naročito vreme potrebno za priključak, verovatnoću kvarova i kašnjenje signalizacijskih poruka u skladu sa članom 135. ovog zakona;

2) uslove, uključujući i naknade koje pružalac usluge propisuje za korišćenje isporučene terminalne opreme, pri čemu se ne dovodi u pitanje pravo krajnjih korisnika da koriste terminalnu opremu prema vlastitom izboru u skladu sa članom 134. ovog zakona;

3) visinu jednokratne naknade za priključenje elektronske komunikacione usluge i iznos svih ponavljajućih naknada i naknada povezanih sa potrošnjom;

4) detalje određenog tarifnog paketa na osnovu ugovora, i za svaki tarifni plan vrstu ponuđenih usluga, i ukoliko je primenljivo, količinu saobraćaja (kao što je broj megabajta, minuta, poruka) koji je uključen u obračunski interval i cenu dodatnog saobraćaja;

5) mogućnosti za potrošače da prenesu neiskorišćenu količinu iz prethodnog obračunskog perioda u naredni obračunski period, u slučaju tarifnog paketa sa unapred utvrđenom količinom saobraćaja, ukoliko je ta mogućnost predviđena ugovorom;

6) omogućavanje transparentnosti računa i praćenje potrošnje;

7) informacije o tarifama vezanim za brojeve ili usluge na koje se primenjuju posebni uslovi određivanja cene, i ukoliko je primenljivo, za pojedinačne kategorije usluga ove informacije se pružaju neposredno pre uspostavljanja poziva ili povezivanja sa pružaocem usluge;

8) za pakete usluga i pakete koji uključuju usluge i terminalnu opremu, cenu pojedinačnih elemenata paketa u meri u kojoj se samostalno pružaju na tržištu;

9) detalje i uslove, uključujući i naknade, vezane za postprodajne usluge održavanja i podrške kupcima;

10) način na koji se mogu dobiti ažurirane informacije o svim primenljivim tarifama i naknadama za održavanje;

11) informacije o trajanju ugovora za pakete usluga i uslove za obnavljanje i raskid ugovora, i ukoliko je primenljivo, uslove za raskid paketa usluga ili njegovih elemenata;

12) postupanje sa podacima o ličnosti koje treba staviti na raspolaganje pre početka pružanja usluge ili prikupiti u kontekstu pružanja usluge, podacima o saobraćaju i podacima o lokaciji tokom trajanja i nakon prestanka ugovornog odnosa;

13) redovno obaveštavanje krajnjih korisnika sa invaliditetom o proizvodima i uslugama koji su posebno prilagođeni za njihovu upotrebu, kao i načinu dobijanja ažuriranih informacija u pogledu pojedinosti o proizvodima i uslugama;

14) način za pokretanje postupka i rešavanje prigovora, kao i o mogućnosti vansudskog rešavanja sporova iz čl. 139. i 140. ovog zakona.

Pružaoци javno dostupnih komunikacionih usluga između lica koje su zasnovane na korišćenju numeracije, osim podataka iz st. 1. i 2. ovog člana, dužni su da obezbede i informacije o:

1) svim ograničenjima pristupa službama za hitne intervencije ili podacima o lokaciji lica koje poziva službu za hitne intervencije zbog tehničke nemogućnosti u meri u

kojoj se uslugom omogućava krajnjem korisniku da uspostavi poziv prema broju iz plana numeracije;

2) pravu krajnjeg korisnika da odabere da li se njegovi podaci o ličnosti unose u javni imenik, sa preciziranom vrstom podataka koji se unose.

Pružaoци usluga pristupa internetu osim podataka iz st. 1. i 2. ovog člana dužni su da krajnjim korisnicima obezbede i sledeće informacije:

1) o merama upravljanja saobraćajem i njihovom uticaju na kvalitet usluge pristupa internetu, privatnosti krajnjih korisnika, zaštiti podataka o ličnosti i informacije o podacima o ličnosti koje treba staviti na raspolaganje pre početka pružanja usluge ili prikupiti u kontekstu pružanja usluge;

2) o načinu na koji svako ograničenje količine podataka, protoka i ostalih parametara kvaliteta usluge može uticati na kvalitet usluge pristupa internetu, a naročito na korišćenje sadržaja, aplikacija i usluga;

3) o tome kako usluge elektronskih komunikacija koje se pružaju u zatvorenim elektronskim komunikacionim mrežama koristeći internet protokol (IPTV, VoLTE i drugo) mogu uticati na uslugu pristupa internetu koja se pruža krajnjem korisniku;

4) o minimalnom, uobičajeno dostupnom, maksimalnom i oglašenom protoku za preuzimanje i slanje podataka u slučaju fiksnih mreža, kao i procenjenom maksimalnom i oglašenom protoku za preuzimanje i slanje u slučaju mobilnih mreža i o tome koliko odstupanje od oglašenog protoka utiče na prava krajnjih korisnika iz člana 134. stav 1. ovog zakona;

5) o pravnim sredstvima dostupnim krajnjem korisniku u slučaju svake razlike do koje dolazi stalno ili redovno, između stvarnog kvaliteta usluge pristupa internetu u pogledu protoka ili drugih parametara kvaliteta i ugovorenog kvaliteta.

Informacije iz st. 1–4. ovog člana pružaju se na jasan i nedvosmislen način na trajnom nosaču informacija ili, ako to nije izvodljivo, u okviru dokumenta koji je potrošaču dostupan za pregled i preuzimanje. Pružalac usluge dužan je da potrošaču ukaže na postojanje tog dokumenta i o važnosti njegovog preuzimanja za potrebe čuvanja, budućeg pretraživanja i nepromenjenog umnožavanja.

Informacije iz st 1–4. ovog člana pružaju se, na zahtev, na način i u obliku koji je dostupan krajnjim korisnicima sa invaliditetom.

Odredbe ovog člana i člana 127. ovog zakona odnose se i na krajnje korisnike mikro i mala pravna lica i neprofitne organizacije, osim ako su izričito pristali da se odreknu ovih odredbi u celini ili delimično.

Pružalac komunikacione usluge između lica koja je zasnovana na korišćenju numeracije ili usluge pristupa internetu je dužan da, u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima, dostavi besplatno obaveštenje o cenama odlaznih i dolaznih poziva, slanja tekstualnih poruka i prenosa podataka u romingu prilikom svakog pojedinačnog ulaska krajnjeg korisnika u novu roming zonu.

Regulator bliže određuje informacije koje je pružalac usluge dužan da objavi u skladu sa st. 1–4. ovog člana i članom 127. ovog zakona, način njihove objave i rokove.

Transparentnost uslova ugovora

Član 127.

Pružaoци usluga pristupa internetu ili pružaoци javno dostupnih komunikacionih usluga između lica dužni su da u uslovima ugovora, na jasan, nedvosmislen, mašinski

čitljiv način i na način koji je pristupačan krajnjim korisnicima sa invaliditetom, navedu informacije koje se odnose na:

- 1) kontakt podatke pružaoca usluge;
- 2) opis ponuđenih usluga uključujući:
  - (1) specifikaciju ponuđenih usluga i glavne karakteristike svake ponuđene usluge, uključujući minimalni kvalitet pružanja usluge, ukoliko je ponuđen, i sva ograničenja u vezi sa upotrebom terminalne opreme;
  - (2) cene ponuđenih usluga, uključujući podatke o saobraćaju (kao što su ograničenja u količini prenosa podataka, broju minuta govornog saobraćaja ili broju poruka) u posebnim tarifnim paketima i cene koje se primenjuju na dodatne jedinice potrošnje, brojeve ili usluge za koje važe posebni uslovi određivanja cena, o naknadama za pristup i održavanje, o svim vrstama naknada koje zavise od potrošnje, specijalnim tarifnim šemama, kao i svim dodatnim naknadama, kao i troškovima koji se odnose na terminalnu opremu;
  - (3) ponuđene postprodajne usluge, usluge održavanja i korisničke podrške, kao i njihove kontakt podatke;
  - (4) standardne uslove ugovora, uključujući rok važenja ugovora, naknade usled privremenog raskida ugovora, prava u vezi sa raskidom ugovora za pakete usluga ili njihove elemente, postupke i naknade u vezi sa prenosom broja i druge pokazatelje, ukoliko je primenljivo;
  - (5) za pružaoca komunikacionih usluga između lica koje su zasnovane na korišćenju numeracije podatke o pristupu službama za hitne intervencije i podatke o lokaciji pozivaoca, kao i o svim ograničenjima u vezi sa lokacijom pozivaoca, kao i podatke o stepenu u kome se može omogućiti pristup službama za hitne intervencije za pružaoca komunikacionih usluga između lica koje nisu zasnovane na korišćenju numeracije;
  - (6) detalje o proizvodima i uslugama, uključujući sve mogućnosti, prakse, politike, procedure i izmene u načinu pružanja usluga koje su posebno dizajnirane za krajnje korisnike sa invaliditetom;
  - (7) način rešavanja prigovora, uključujući i postupke koje je uspostavio pružalac usluge.

Regulator je nadležan da omogući objavljivanje podataka iz stava 1. ovog člana, u skladu sa članom 126. ovog zakona i bliže uređuje relevantne podatke koje sam objavljuje i podatke koje objavljuju pružaoci usluga pristupa internetu i pružaoci javno dostupnih komunikacionih usluga između lica, načinu i rokovima za objavu tih podataka, a sve u cilju omogućavanja krajnjim korisnicima da donesu odluku. Pre određivanja bilo koje obaveze i ukoliko smatra primerenim, Regulator može promovisati mere samoregulacije i koregulacije.

Zaključenje ugovora

Član 128.

Međusobna prava i obaveze pružaoca javno dostupnih elektronskih komunikacionih usluga i krajnjih korisnika uređuju se ugovorom.

Prilikom zaključenja ili izmene ugovora za korišćenje elektronskih komunikacionih usluga pružalac elektronske komunikacione usluge može da izvrši procenu solventnosti potrošača povlačenjem izveštaja iz baze podataka o zaduženosti potrošača, na način propisan pravilima rukovaoca baze, u svrhu donošenja odluke o

pružanju elektronske komunikacione usluge, uz prethodnu saglasnost potrošača. Operator može, da podatke o izmirivanju obaveza potrošača od značaja za procenu solventnosti, dostavlja putem informacionog sistema bazi podataka o zaduženosti potrošača propisanu zakonom kojim se uređuje zaštita korisnika finansijskih usluga u svrhu provere solventnosti i kreditne sposobnosti potrošača od strane banaka i pružaoca elektronske komunikacione usluge.

Pružalac javno dostupne elektronske komunikacione usluge, osim pružaoca usluga komunikacije između mašina dužan je da potrošačima pre zaključenja ugovora bez naknade obezbedi kratak i čitljiv sažetak ugovora na propisanom obrascu.

Sažetak ugovora iz stava 3. ovog člana obuhvata sledeće:

- 1) poslovno ime, adresu sedišta pružaoca usluge, adresu za prijem prigovora ukoliko se ona razlikuje od adrese sedišta, adresu elektronske pošte i matični broj;
- 2) osnovne karakteristike usluge koja se pruža samostalno ili u paketu i terminalne opreme (vrsta terminalne opreme, količina prenosa podataka poziva, poruka, vrsta televizijskog paketa sa spiskom TV kanala i sl);
- 3) podatke o cenama, visini jednokratne naknade za priključenje elektronske komunikacione usluge i svim ponavljajućim naknadama i naknadama koje su povezane sa potrošnjom, maloprodajne cene terminalne opreme uključujući i povlašćene maloprodajne cene, kao i informacije o cenama dodatnih usluga ako su dostupne;
- 4) rok važenja ugovora, kao i uslove pod kojima se ugovor produžava i raskida, uključujući naknade za prevremeni raskid i način korišćenja terminalne opreme;
- 5) informacije o dostupnosti usluga za krajnje korisnike sa invaliditetom i informacije o najvažnijim proizvodima i uslugama (specijalizovanoj opremi, posebnim tarifama, komunikaciji prema službama za hitne intervencije i dr);
- 6) vezano za usluge pristupa internetu, jasno i razumljivo objašnjenje vezano za minimalan, uobičajeno dostupan, maksimalan i oglašen protok za preuzimanje i slanje podataka u slučaju fiksnih mreža, kao i procenjen maksimalan i oglašen protok za preuzimanje i slanje podataka u slučaju mobilnih mreža;
- 7) vezano za usluge pristupa internetu, jasno i razumljivo objašnjenje o pravnim sredstvima dostupnim potrošaču u slučaju svake razlike do koje dolazi stalno ili koja se često ponavlja, između stvarnog kvaliteta usluge pristupa internetu u pogledu protoka ili drugih parametara kvaliteta i ugovorenog kvaliteta.

Obrazac sažetka ugovora bliže propisuje Regulator.

Sastavni deo ugovora čine informacije o uslovima ugovora i cenama usluga iz člana 126. ovog zakona i sažetak ugovora iz stava 4. ovog člana, koji su važeći u trenutku zaključenja ugovora.

Odredbe st. 3, 4. i 6. ovog člana odnose se i na krajnje korisnike mikro i mala pravna lica i neprofitne organizacije, osim ako su izričito pristali da se odreknu ovih odredbi u celini ili delimično.

Potrošački ugovori koji se zaključuju u postupku javne nabavke mogu da odstupaju od uslova i cenovnika koje je operator učinio javno dostupnim u skladu sa odredbama ovog člana i člana 127. ovog zakona.

Važenje i raskid ugovora

Član 129.

Period važenja ugovorne obaveze koji pružalac javno dostupne elektronske komunikacione usluge, osim pružaoca komunikacione usluge između lica koja nije

zasnovana na korišćenju numeracije i pružaoca usluga komunikacije između mašina zaključuje sa potrošačem na određeno vreme, ne može biti duži od 24 meseca.

Posebno zaključeni ugovori za priključak na mrežu, naročito na mrežu vrlo visokog kapaciteta, koji uključuju plaćanje na rate i ne uključuju terminalnu opremu mogu trajati duže od 24 meseca i ne dovode u pitanje ostvarivanje prava potrošača na osnovu ovog člana.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana najkasnije 30 dana, pre isteka perioda na koji je ugovor na određeno vreme zaključen, na trajnom nosaču podataka ili na drugi odgovarajući način koji omogućava krajnjem korisniku da sačuva obaveštenje na trajnom nosaču, obaveštava krajnjeg korisnika o periodu važenja ugovora i o njegovim pravima i obavezama s tim u vezi i istovremeno ga savetuje o najboljim tarifama u vezi sa svojim uslugama.

Nakon isteka perioda na koji je ugovor na određeno vreme zaključen, ugovor se automatski produžava na neodređeno vreme i krajnji korisnik ima pravo na raskid ugovora u bilo kom momentu uz maksimalni otkazni rok od mesec dana bez plaćanja troškova vezanih za raskid ugovora, uz izuzetak naknade za korišćenje usluge tokom otkaznog roka.

Svako značajno odstupanje, koje je trajno ili se često ponavlja, između stvarnih parametara kvaliteta elektronske komunikacione usluge, koja nije usluga pristupa internetu ili komunikaciona usluga između lica koja nije zasnovana na korišćenju numeracije, i parametara kvaliteta navedenih u ugovoru smatra se osnovom za aktiviranje pravnih sredstava koja su potrošaču dostupna u skladu sa čl. 139. i 140. ovog zakona, uključujući i pravo na raskid ugovora bez obaveze plaćanja troškova u vezi sa raskidom.

Pravo na raskid iz stava 5. ovog člana se utvrđuje u skladu sa članom 140. ovog zakona.

Potrošač koji podnese zahtev za jednostrani raskid ugovora iz stava 1. ovog člana zaključenog na određeno vreme, dužan je da plati troškove u vezi sa raskidom koji uključuju:

- 1) mesečnu naknadu za preostali period važenja ugovora zaključenog na određeno vreme, kao i preostale mesečne rate za terminalnu opremu kupljenu uz uslugu ili
- 2) naknadu u visini razlike između pune cene i popusta ostvarenog na usluge i terminalnu opremu, ako je plaćanje ovog iznosa povoljnije za potrošača.

Krajnji korisnik koji je izvršio jednostrani raskid ugovora zaključenog na određeno vreme ima pravo da prenese broj u mrežu drugog operatora, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Odredbe st. 1–3. i 6–8. ovog člana se odnose i na krajnje korisnike mikro i mala pravna lica i neprofitne organizacije, osim ako su izričito pristali da se odreknu ovih odredbi.

Usluge vezane u pakete

Član 130.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na član 128. stav 4. i čl. 129, 131. i 132. ovog zakona važe i u slučaju pojedinačnih usluga vezanih u pakete ili paketa usluga i terminalne opreme koji se nude potrošaču i koji obuhvataju najmanje uslugu pristupa internetu ili javno dostupnu komunikacionu uslugu između osoba koja je zasnovana na korišćenju numeracije.

Svako značajno odstupanje, koje je trajno ili se često ponavlja, između stvarnih parametara kvaliteta svake pojedinačne usluge vezane u paket smatra se osnovom za aktiviranje pravnih sredstava koja su potrošaču dostupna u skladu sa čl. 139. i 140. ovog zakona, uključujući i pravo na raskid ugovora u pogledu svih pojedinačnih usluga vezanih u pakete bez obaveze plaćanja troškova u vezi sa raskidom.

Pravo na raskid iz stava 2. ovog člana se utvrđuje u skladu sa članom 140. ovog zakona.

Rok trajanja ugovora za usluge vezane u paket ne produžava se prilikom pretplate na dodatne usluge ili kupovine terminalne opreme osim ukoliko potrošač izričito pristane na produženje roka važenja ugovora.

Odredbe st. 1. i 4. ovog člana se odnose i na krajnje korisnike mikro i mala pravna lica i neprofitne organizacije.

Izmena uslova ugovora

Član 131.

Pružalac javno dostupne elektronske komunikacione usluge, osim pružaoca komunikacione usluge između osoba koja nije zasnovana na korišćenju numeracije i pružaoca usluga komunikacije između mašina, dužan je da krajnjeg korisnika, najmanje 30 dana unapred, na jasan i razumljiv način, na trajnom nosaču podataka ili na drugi odgovarajući način koji omogućava krajnjem korisniku da sačuva obaveštenje na trajnom nosaču podataka, obavesti o nameri jednostrane izmene uslova ugovora, kao i pravu krajnjeg korisnika na raskid ugovora pre isteka perioda na koji je zaključen, bez obaveze plaćanja troškova u vezi sa raskidom.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana je dužan da vodi evidenciju o dostavljenim obaveštenjima iz ovog člana, koja obuhvata ime i prezime potrošača, korisnički broj, kao i vreme dostavljanja obaveštenja.

Krajnji korisnik ima pravo na raskid ugovora, bez obaveze plaćanja troškova u vezi sa raskidom, u roku od 30 dana od dana prijema obaveštenja o nameri jednostrane izmene uslova ugovora od strane pružaoca javno dostupne elektronske komunikacione usluge, osim pružaoca komunikacione usluge između lica koja nije zasnovana na korišćenju numeracije, ako se najavljenim jednostranim izmenama bitno menjaju uslovi pod kojima je ugovor zaključen, na način koji nije u korist krajnjeg korisnika, a naročito u pogledu specifikacije usluga i uslova za korišćenje usluga u vezi sa ponuđenim promotivnim pogodnostima.

Krajnji korisnik nema pravo da raskine ugovor, bez obaveze plaćanja troškova u vezi sa raskidom, kada je jednostrana izmena uslova ugovora od strane pružaoca usluge iz stava 2. ovog člana administrativne prirode i nema negativnih posledica na krajnjeg korisnika ili je posledica zakonskih i regulatornih promena.

Shodno članu 129. st. 2. i 6. ovog zakona pravo na raskid ugovora bez obaveze plaćanja troškova u vezi sa raskidom podrazumeva i pravo krajnjeg korisnika da zadrži terminalnu opremu uz plaćanje preostalog iznosa do povlašćene cene terminalne opreme utvrđene u momentu sklapanja ugovora ili plaćanje mesečnog iznosa naknade za preostali period važenja ugovora, ako je to povoljnije za krajnjeg korisnika.

Pružalac usluga iz stava 3. ovog člana dužan je da bez naknade ukloni sva ograničenja u korišćenju terminalne opreme, a najkasnije prilikom isplate iznosa iz stava 5. ovog člana.

Za usluge prenosa signala koje se koriste za usluge komunikacije između mašina, prava krajnjih korisnika iz st. 3–6. ovog člana se odnose samo na potrošače, mikro i mala pravna lica i neprofitne organizacije.

Regulator bliže propisuje sadržaj obaveštenja iz stava 1. ovog člana.

Promena pružaoca usluga pristupa internetu

Član 132.

Pružaoци usluga pristupa internetu dužni su da krajnjem korisniku pruže informacije u vezi sa postupkom promene pružaoca usluga pristupa internetu, pre otpočinjanja i tokom trajanja postupka, kao i da obezbede neprekidno trajanje usluge pristupa internetu, ukoliko je tehnički izvodljivo.

Novi pružalac usluga pristupa internetu je dužan da obezbedi da se aktivacija usluge pristupa internetu odvije u najkraćem mogućem roku na datum i u roku koji su izričito dogovoreni sa krajnjim korisnikom. Zamenjeni pružalac usluga pristupa internetu nastavlja da pruža svoje usluge pristupa internetu pod istim uslovima sve dok novi pružalac usluga pristupa internetu ne aktivira svoje usluge pristupa internetu. Prekid pružanja usluge tokom postupka promene pružaoca usluga pristupa internetu ne sme da traje duže od jednog radnog dana.

Postojeći i novi pružalac usluga pristupa internetu dužni su da ostvare međusobnu saradnju u postupku promene pružaoca usluga pristupa internetu i ne smeju da otežavaju ili spreče proces promene pružaoca usluga, niti da prebacuju krajnje korisnike bez njihovog izričitog pristanka.

Ugovor sa krajnjim korisnikom se smatra automatski raskinutim danom uspešnog završetka promene pružaoca usluga pristupa internetu.

Pružalac usluga iz stava 1. ovog člana na zahtev potrošača vrši povraćaj celokupnog preostalog iznosa unapred plaćenih usluga na koji se može obračunati naknada koja obuhvata stvarne troškove koji nastaju za operatora i samo ukoliko je predviđeno korisničkim ugovorom.

Krajnji korisnici imaju pravo na naknadu u slučaju kada novi pružalac i/ili zamenjeni pružalac usluga pristupa internetu ne ispuni rok iz stava 2. ovog člana.

Regulator bliže propisuje uslove i način promene pružaoca usluga pristupa internetu, kao i visinu naknade u slučaju prekoračenja rokova za promenu pružaoca usluga pristupa internetu.

Usluge sa dodatom vrednošću

Član 133.

Pružalac usluga sa dodatom vrednošću dužan je da unapred objavi detaljan opis i cenu ukupne usluge, odnosno svih njenih sastavnih delova, uslove pružanja usluge i adresu za dostavu prigovora.

Regulator bliže uređuje obaveze operatora koji prenosi usluge sa dodatom vrednošću i pružaoca usluga iz stava 1. ovog člana, naročito u pogledu oglašavanja usluga, uslova početka i prestanka pružanja usluge sa dodatom vrednošću krajnjem korisniku, načina obračuna i naplate usluga, načina obrade podataka o ličnosti, podataka o saobraćaju i podataka o lokaciji, kontrole nedozvoljenog sadržaja i rešavanja prigovora, vodeći naročito računa o zaštiti interesa krajnjih korisnika.

Krajnji korisnici usluga sa dodatom vrednošću pristupaju uslugama putem posebnih brojeva i posebnih kodova određenih Planom numeracije za pružanje navedenih usluga.

Otvoreni pristup internetu

Član 134.

Pružalac usluge pristupa internetu u obavezi je da svojim krajnjim korisnicima omogući pristup informacijama i sadržaju i njihovu distribuciju, kao i upotrebu aplikacija, usluga i terminalne opreme po svom izboru, nezavisno od lokacije krajnjeg korisnika ili pružaoca usluge pristupa internetu, poreklu ili odredištu informacije, sadržaja, aplikacije ili usluge.

Prilikom pružanja usluge pristupa internetu pružalac usluge je dužan da sa celokupnim saobraćajem postupa bez diskriminacije, na transparentan način i bez ograničavanja ili ometanja nezavisno od pošiljaoca i primaoca, sadržaja kojem se pristupa ili koji se distribuira, aplikacijama ili uslugama koje se upotrebljavaju ili pružaju, ili terminalnoj opremi koja se upotrebljava.

Obaveze iz st. 1. i 2. ovog člana ne sprečavaju pružaoca usluga pristupa internetu da sprovodi redovne mere za upravljanje saobraćajem koje moraju biti transparentne, nediskriminatorne, proporcionalne, ograničenog trajanja i ne smeju biti zasnovane na poslovnim interesima već na objektivnim zahtevima u vezi sa tehničkim kvalitetom usluga.

Pružaoци usluga pristupa internetu ne smeju sprovoditi dodatne mere upravljanja saobraćajem, osim mera iz stava 3. ovog člana, a naročito ne smeju blokirati, usporavati, menjati, ograničavati, ometati, degradirati ili diskriminisati određene sadržaje, aplikacije ili usluge, ili određene njihove kategorije, osim ukoliko je potrebno i samo onoliko dugo koliko je neophodno, radi:

- 1) poštovanja nacionalnog zakonodavstva, uključujući sudske odluke ili odluke organa javne vlasti kojima su dodeljena odgovarajuća ovlašćenja;
- 2) očuvanja integriteta i bezbednosti mreže, usluga koje se pružaju putem te mreže i terminalne opreme krajnjih korisnika;
- 3) ublažavanja učinaka privremenog zagušenja mreže, pod uslovom da se sa istovetnim kategorijama saobraćaja jednako postupa.

Regulator bliže propisuje obaveze pružalaca usluga pristupa internetu vezane za otvoreni pristup internetu i prati usklađenost sa propisanim obavezama.

Kvalitet usluga

Član 135.

Regulator je ovlašćen da, radi obezbeđivanja kvaliteta u pružanju usluga interneta i javno dostupnih komunikacionih usluga između lica i zaštite interesa krajnjih korisnika:

- 1) bliže propisuje parametre kvaliteta elektronskih komunikacionih usluga kao i sadržaj, oblik i način obaveštavanja krajnjih korisnika o ponuđenom kvalitetu usluga uključujući i moguće mehanizme utvrđivanja kvaliteta kako bi se osiguralo da krajnji korisnici, uključujući i krajnje korisnike sa invaliditetom imaju pristup sveobuhvatnim, uporedivim, pouzdanim i jednostavno predstavljenim podacima;
- 2) odredi minimalni kvalitet pružanja elektronskih komunikacionih usluga operatoru javne elektronske komunikacione mreže.

Regulator je ovlašćen da za potrebe krajnjih korisnika, obaveže pružaoce usluga iz stava 1. ovog člana da objave uporedive, odgovarajuće i ažurne podatke o kvalitetu njihovih usluga, u meri u kojoj se određeni elementi mreže nalaze pod njihovom kontrolom, direktno ili na osnovu sporazuma o pružanju usluga, i o merama koje su preduzete kako bi se osigurala jednakost u pristupu krajnjih korisnika sa invaliditetom,

kao i da obavesti krajnje korisnike ukoliko kvalitet usluga koje pruža zavisi od činilaca koji nisu pod njegovom kontrolom.

Operator je dužan da na zahtev Regulatora, dostavi podatke iz stava 2. ovog člana pre njihovog objavljivanja.

Obezbeđivanje dostupnosti usluga i terminalne opreme krajnjim korisnicima sa invaliditetom

Član 136.

Krajnjim korisnicima sa invaliditetom mora biti osigurana:

- 1) dostupnost elektronskih komunikacionih usluga, uključujući i usluge univerzalnog servisa, kao i relevantne informacije o uslovima ugovora u skladu sa članom 126. ovog zakona koje su jednake uslugama koje su dostupne većini krajnjih korisnika;
- 2) mogućnost izbora operatora i usluga dostupnih većini krajnjih korisnika.

Regulator bliže uređuje posebne obaveze pružaoca usluga u pogledu obezbeđivanja dostupnosti određenih elektronskih komunikacionih usluga, uključujući i usluge univerzalnog servisa i odgovarajuće terminalne opreme krajnjim korisnicima sa invaliditetom.

Baza podataka o cenama i kvalitetu elektronskih komunikacionih usluga

Član 137.

Regulator vodi ažurnu bazu podataka o cenama, tarifama i kvalitetu usluga pristupa internetu, javno dostupnim komunikacionim uslugama između lica koje su zasnovane na korišćenju numeracije, usluga distribucije medijskih sadržaja i ukoliko je moguće javno dostupnim komunikacionim uslugama između lica koje nisu zasnovane na korišćenju numeracije, na svojoj veb prezentaciji, sa mogućnošću sveobuhvatnog pretraživanja i upoređivanja.

Krajnji korisnici imaju pravo da besplatno i u otvorenom formatu koriste informacije o cenama, tarifama i kvalitetu elektronskih komunikacionih usluga iz stava 1. ovog člana, u cilju sveobuhvatnog pretraživanja i upoređivanja.

Baza podataka iz stava 1. ovog člana treba da:

- 1) bude operativno nezavisna od pružaoca usluga čime se obezbeđuje da se prema svim pružaocima usluga jednako postupa u rezultatima pretraživanja;
- 2) jasno pruži informacije ko je vlasnik i ko upravlja bazom podataka;
- 3) sadrži jasne i objektivne kriterijume na kojima se zasniva njena upotreba;
- 4) koristi jednostavan i nedvosmislen jezik;
- 5) pruža tačne i ažurne informacije i navodi vreme poslednjeg ažuriranja;
- 6) je otvorena za svakog pružaoca usluga pristupa internetu ili javno dostupnih komunikacionih usluga koji stavlja na raspolaganje relevantne informacije i da obuhvati širok raspon ponuda kojima je pokriven značajni deo tržišta i ukoliko prikazane informacije ne predstavljaju potpuni pregled tržišta, o tome treba dati jasnu izjavu pre prikazivanja rezultata;
- 7) obezbedi efikasan postupak za prijavljivanje netačnih informacija;
- 8) omogući pretraživanje i upoređivanje cena, tarifa i kvaliteta usluge među ponudama koje su dostupne krajnjim korisnicima.

Račun i detaljna specifikacija računa

Član 138.

Pružalac javno dostupne elektronske komunikacione usluge je dužan da krajnjem korisniku izda račun za usluge elektronskih komunikacija u elektronskom obliku, o čemu ga blagovremeno i na pogodan način obaveštava.

Račun iz stava 1. ovog člana izdaje se, bez naknade, u papirnom obliku, na zahtev krajnjeg korisnika ili ukoliko ne postoje tehničke mogućnosti za prijem računa u elektronskom obliku.

Pružalac usluga pristupa internetu i operator komunikacione usluge između lica mora omogućiti na zahtev krajnjeg korisnika obustavljanje izdavanja računa od strane trećih lica za svoje proizvode i usluge putem računa pružaoca usluga pristupa internetu ili pružaoca komunikacione usluge između lica.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana je dužan da na zahtev krajnjeg korisnika, odnosno ovlašćenog lica krajnjeg korisnika, bez naknade, dostavi detaljnu specifikaciju pruženih usluga sa obračunom zaduženja za svaku pojedinačnu uslugu, radi jednostavne provere i kontrole troškova pruženih usluga.

Specifikacija pruženih usluga iz stava 4. ovog člana uključuje i podatke o pozivima prema uslugama sa dodatom vrednošću, koji uključuju i podatke o pružaocu usluge sa dodatom vrednošću i trajanju naplaćenih usluga, osim ukoliko ne postoji zahtev krajnjeg korisnika da se te informacije ne navode.

Pravo na specifikaciju pruženih usluga iz stava 4. ovog člana ima krajnji korisnik, odnosno ovlašćeno lice krajnjeg korisnika, koje podnosi zahtev pružaocu usluga iz stava 1. ovog člana, a pružalac usluga je dužan da prilikom podnošenja zahteva utvrdi identitet podnosioca zahteva.

Podaci iz stava 4. ovog člana ne obuhvataju podatke o pozivima koji su besplatni, pozivima upućenim službama za hitne intervencije i sadržini komunikacije.

Prigovor krajnjeg korisnika

Član 139.

Krajnji korisnik može pružaocu javno dostupne elektronske komunikacione usluge da podnese prigovor na iznos kojim je zadužen za pruženu uslugu, odnosno na kvalitet pružene usluge, kao i da traži odgovarajuće umanjenje računa za usluge sa manjim kvalitetom od ugovorenog i/ili propisanog.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana je dužan da krajnjem korisniku izda potvrdu o prijemu prigovora iz stava 1. ovog člana, odnosno saopšti broj pod kojim je prigovor iz stava 1. ovog člana zaveden kod operatora.

Rok za podnošenje prigovora iz stava 1. ovog člana je 30 dana od dana dospeća računa za uslugu, kada se radi o prigovoru na iznos računa, odnosno 30 dana od dana pružanja usluge ili od dana nemogućnosti korišćenja usluge, kada se radi o prigovoru na kvalitet usluge.

Krajnji korisnik je dužan da plati nesporan deo iznosa računa, a ako osporava ceo račun, dužan je da plati prosečno mesečno zaduženje za poslednja tri meseca koji su prethodili periodu na koji se prigovor odnosi.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana ne odgovara za kvalitet pružene usluge ako je isti manji od propisanog i/ili ugovorenog zbog objektivnih uzroka koji se nisu mogli predvideti, izbeći odnosno ukloniti (viša sila), kao i zbog blagovremeno najavljenih radova na održavanju mreža i usluga u rokovima primerenim okolnostima.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana je dužan da, u roku definisanom zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača, dostavi potrošaču odgovor, kojim će, navodeći činjenice i dokaze na osnovu kojih je utvrđen iznos zaduženja za pružene usluge, odnosno utvrđen kvalitet pruženih usluga, prihvatiti osnovani zahtev za odgovarajuće umanjenje računa i/ili raskid ugovora, odnosno odbiti navedeni zahtev.

Izuzetno od stava 6. ovog člana, rok za rešavanje prigovora krajnjih korisnika koji se odnose na usluge rominga, međunarodnog saobraćaja kao i usluge sa dodatnom vrednošću ne može biti duži od 30 dana od dana prijema prigovora.

Rok za rešavanje prigovora krajnjih korisnika koji nisu potrošači ne može biti duži od 30 dana od dana prijema prigovora.

Krajnji korisnik kome je odbijen prigovor i koji pred drugim nadležnim telom nije pokrenuo postupak vansudskog rešavanja spora, može se obratiti Regulatoru u roku od 60 dana od dana dostavljanja odgovora pružalac usluge iz stava 1. ovog člana na prigovor, odnosno u roku od 60 dana od dana isteka roka u kojem je pružalac usluge iz stava 1. ovog člana bio dužan da se izjasni o prigovoru. Prigovor krajnjeg korisnika sadrži ime i prezime, adresu krajnjeg korisnika, korisnički broj i podatke o ostvarenom saobraćaju, kao i druge podatke koji su neophodni za rešavanje prigovora.

Krajnjem korisniku koji podnese prigovor i uredno izvrši obavezu plaćanja iz stava 4. ovog člana, pružalac usluge iz stava 1. ovog člana ne sme da obustavi pružanje usluge, kao ni da isključi terminalnu opremu iz svoje mreže, do isteka roka za pokretanje vansudskog rešavanja spora iz stava 9. ovog člana, odnosno u slučaju pokretanja vansudskog rešavanja spora do okončanja istog.

Vansudsko rešavanje sporova pred Regulatorom

Član 140.

U slučaju iz člana 139. stav 9. ovog zakona, Regulator započinje postupak vansudskog rešavanja spora između krajnjeg korisnika i pružaoca javno dostupne elektronske komunikacione usluge.

Ukoliko spor ne može biti rešen sporazumno, Regulator donosi odluku kojom rešava spor, u skladu sa članom 24. ovog zakona.

Regulator donosi odluku iz stava 2. ovog člana na osnovu dostavljenih dokumenata, prikupljenih podataka i izjava strana u sporu, po pravilu bez sprovođenja usmene rasprave.

Regulator donosi odluku iz stava 2. ovog člana u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u roku od 90 dana od dana pokretanja postupka vansudskog rešavanja spora.

Izuzetno od stava 4. ovog člana, u opravdanim slučajevima kada je predmet spora složen, rok od 90 dana se može produžiti za najviše još 90 dana, o čemu Regulator bez odlaganja obaveštava strane u sporu.

Regulator bliže propisuje postupak vansudskog rešavanja spora.

Postupak vansudskog rešavanja spora pred Regulatorom ne isključuje mogućnost pokretanja postupka pred nadležnim sudom.

Delimično i potpuno obustavljanje pružanja elektronske komunikacione usluge

Član 141.

Pružalac usluga pristupa internetu ili javno dostupne komunikacione usluge između lica koja je zasnovana na korišćenju numeracije može delimično obustaviti pružanje usluge krajnjem korisniku koji nije u roku od 15 dana od dana dospeća računa izmirio novčane obaveze za korišćenje usluge ili nije podneo prigovor

pružaocu javno dostupne elektronske komunikacione usluge u skladu sa članom 139. ovog zakona, do dana izmirenja dospelih obaveza, uz prethodno obaveštenje krajnjeg korisnika o privremenom obustavljanju pružanja usluge.

U slučaju kada je krajnjem korisniku delimično obustavljeno pružanje usluge, a on zatim podnese prigovor u roku iz člana 139. stav 3. ovog zakona i uredno izvrši obavezu plaćanja iz člana 139. stav 4. istog člana, pružalac usluge iz stava 1. ovog člana je dužan da nastavi da pruža uslugu u punom obimu.

Za vreme delimičnog obustavljanja usluge, pružalac usluge iz stava 1. ovog člana je dužan da omogući krajnjem korisniku primanje dolaznih poziva kada se krajnji korisnik nalazi na teritoriji Republike Srbije i upućivanje odlaznih poziva službama za hitne intervencije i besplatnom broju korisničke službe operatora.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana može potpuno obustaviti pružanje usluge krajnjem korisniku koji nije u roku od dva meseca od dana dospeća izmirio novčane obaveze za korišćenje usluge, uz prethodno obaveštenje krajnjeg korisnika o potpunom obustavljanju pružanja usluge.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana može da delimično obustavi pružanje usluge krajnjem korisniku ukoliko utvrdi da krajnji korisnik vrši zloupotrebu usluge ili ugrožava bezbednost i integritet mreže, odnosno ugrožava rad elektronske komunikacione mreže, uz prethodno slanje opomene krajnjem korisniku da obustavi navedene aktivnosti.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana može da potpuno obustavi pružanje usluge, odnosno raskine ugovor, ukoliko krajnji korisnik i pored opomene iz stava 5. ovog člana nastavi da vrši zloupotrebu elektronske komunikacione usluge ili ugrožava bezbednost i integritet mreže, odnosno ugrožava rad elektronske komunikacione mreže.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana je dužan da, po prijemu akta nadležnog organa za vršenje inspekcijskog nadzora kojim je utvrđeno prouzrokovanje štetne smetnje usled korišćenja terminalne opreme od strane krajnjeg korisnika opomene krajnjeg korisnika i ostavi rok u kojem je krajnji korisnik dužan da prestane sa upotrebom terminalne opreme ili mu privremeno onemogući korišćenje usluge i o tome ga bez odlaganja obavesti.

Ukoliko se prilikom kontrole izvršenja akta nadležnog organa za vršenje inspekcijskog nadzora iz stava 7. ovog člana, utvrdi ponovljeno korišćenje terminalne opreme koja prouzrokuje štetne smetnje od strane krajnjeg korisnika, pružalac usluge iz stava 1. ovog člana je dužan da, po prijemu obaveštenja, krajnjem korisniku trajno onemogući korišćenje usluga, odnosno raskine ugovor.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana ima pravo da preduzme radnje iz st. 7. i 8. ovog člana bez akta organa nadležnog za inspekcijski nadzor, ukoliko krajnji korisnik prouzrokuje štetne smetnje upotrebom terminalne opreme u elektronskoj komunikacionoj mreži tog operatora.

Kontrola troškova

Član 142.

Pružalac komunikacione usluge između lica koja je zasnovana na korišćenju numeracije ili usluge pristupa internetu je dužan da, u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima, krajnjem korisniku omogući, na jednostavan način i bez naknade:

1) zabranu odlaznih poziva, slanja elektronskih poruka i prenosa podataka, kada troškovi tih usluga pređu iznos koji je unapred određen ugovorom;

2) zabranu određenih vrsta odlaznih poziva, kao i poziva ili slanja elektronskih poruka na određene vrste brojeva.

Operator iz stava 1. ovog člana je dužan da krajnjem korisniku izda odgovarajuću potvrdu o preduzetim radnjama iz stava 1. ovog člana.

Dužnost obaveštavanja potrošača u cilju sprečavanja prekomerne potrošnje

Član 143.

Pružalac komunikacione usluge između lica koja je zasnovana na korišćenju numeracije ili usluge pristupa internetu je dužan da potrošaču, u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima, dostavi besplatno obaveštenje, ako trenutni iznos zaduženja za tekući mesec bude dvostruko veći od prosečnog iznosa zaduženja za uslugu u prethodna tri meseca.

U slučaju nepostojanja tehničkih mogućnosti, pružalac usluge iz stava 1. ovog člana je dužan da ispuni obavezu iz stava 1. ovog člana odmah po dobijanju podataka o ostvarenom saobraćaju.

U slučaju kada potrošač koristi uslugu u periodu koji je kraći od tri meseca, pružalac usluge iz stava 1. ovog člana je dužan da obavesti potrošača na način iz stava 1. ovog člana, ako trenutni iznos zaduženja za tekući mesec bude dvostruko veći od ugovorenog iznosa mesečne naknade.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana je dužan da vodi evidenciju o dostavljenim obaveštenjima iz ovog člana, koja obuhvata ime i prezime potrošača, korisnički broj, podatke o ostvarenom saobraćaju, kao i vreme dostavljanja obaveštenja.

Identifikacija poziva

Član 144.

Pružalac javno dostupne komunikacione usluge između lica koja je zasnovana na korišćenju numeracije koji nudi uslugu identifikacije poziva dužan je da omogući sprečavanje prikazivanja identifikacije za pojedinačni odlazni poziv ili za sve odlazne pozive, na jednostavan način i bez naknade.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana koji nudi uslugu identifikacije poziva dužan je da krajnjem korisniku omogući isključivanje identifikacije dolaznih poziva, na jednostavan način i bez naknade za razumno korišćenje ove mogućnosti.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana koji nudi uslugu identifikacije poziva dužan je da omogući jednostavan način za odbijanje dolaznih poziva sa skrivenom identifikacijom.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana koji pruža uslugu identifikacije uspostavljene linije dužan je da krajnjem korisniku omogući isključivanje prikazivanja identifikacije uspostavljene linije pozivaocu, na jednostavan način i bez naknade.

Odredba stava 1. ovog člana odnosi se i na međunarodne odlazne pozive, a odredbe st. 2–4. ovog člana i na međunarodne dolazne pozive.

Odredba stava 1. ovog člana nije primenljiva na pozive koji se upućuju službama za hitne intervencije.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana ima pravo da privremeno suspenduje mogućnost iz stava 1. ovog člana radi otkrivanja i sprečavanja zlonamernih ili uznemiravajućih poziva.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana koji pruža uslugu identifikacije poziva ili uspostavljene linije dužan je da objavi informacije o mogućnostima i ograničenjima iz ovog člana.

Zlonamerni ili uznemiravajući pozivi

Član 145.

Pružalac javno dostupne komunikacione usluge između lica kome krajnji korisnik u pisanom ili elektronskom obliku prijavi i opiše način, odnosno sadržinu, okvirni datum i vreme zlonamernog ili uznemiravajućeg poziva, dužan je da zabeleži i sačuva podatke o identifikaciji tog dolaznog poziva ili kratke poruke, datumu i vremenu poziva ili kratke poruke ili pokušaju pozivanja.

Pružalac javno dostupne komunikacione usluge između lica je dužan da krajnjem korisniku iz stava 1. ovog člana izda odgovarajuću potvrdu u pisanom ili elektronskom obliku o prijavi zlonamernih ili uznemiravajućih poziva ili kratkih poruka.

Ako pružalac javno dostupne komunikacione usluge između lica utvrdi da je, na osnovu prijave iz stava 1. ovog člana, zlonamerni ili uznemiravajući poziv ili kratka poruka upućen sa broja njegovog krajnjeg korisnika, dužan je da tom krajnjem korisniku uputi upozorenje, odnosno, u slučaju ponovnog uznemiravanja, preduzme druge odgovarajuće mere radi sprečavanja daljeg uznemiravanja.

Ako pružalac javno dostupne komunikacione usluge između lica utvrdi da je, na osnovu prijave iz stava 1. ovog člana, zlonamerni ili uznemiravajući poziv ili kratka poruka upućen sa korisničkog broja u mreži drugog pružaoca komunikacione usluge između lica, prosleđuje tom pružaocu usluge prijavu o uznemiravanju iz stava 1. ovog člana, kako bi taj pružalac usluge svom krajnjem korisniku uputio upozorenje, odnosno, u slučaju ponovnog uznemiravanja, preduzeo druge odgovarajuće mere radi sprečavanja daljeg uznemiravanja, uključujući meru privremenog ili trajnog isključenja krajnjeg korisnika.

Pružaoци javno dostupne komunikacione usluge između lica dužni su da sarađuju radi praćenja i otkrivanja zlonamernih ili uznemiravajućih poziva ili kratkih poruka, a naročito radi razmene podataka o broju sa kojeg je i na koji je upućen zlonamerni ili uznemiravajući poziv ili kratka poruka i postupanja po prosleđenim prijavama iz stava 4. ovog člana.

Zaustavljanje automatskog preusmeravanja poziva

Član 146.

Pružalac javno dostupne komunikacione usluge između lica je dužan da krajnjem korisniku omogućiti, na jednostavan način i bez naknade, zaustavljanje automatskog preusmeravanja poziva, koju je izvršila treća strana, na terminalnu opremu krajnjeg korisnika.

Usluga roditeljske kontrole

Član 147.

Pružalac javno dostupne elektronske komunikacione usluge je dužan da, na zahtev krajnjeg korisnika, pruži uslugu roditeljske kontrole, kojom se omogućava:

- 1) ograničavanje pristupa određenim sadržajima;
- 2) zabrana upućivanja poziva i slanja elektronskih poruka na određene brojeve;
- 3) upućivanje poziva i slanje elektronskih poruka samo na određene brojeve;
- 4) kontrola troškova iz člana 142. ovog zakona.

Usluga roditeljske kontrole iz stava 1. ovog člana mora biti omogućena na većini tarifnih paketa u ponudi operatora, u skladu sa tehničkim mogućnostima.

Nezatražene poruke i pozivi

Član 148.

Upućivanje poziva, uključujući i korišćenje sistema za automatsko pozivanje i komunikaciju bez ljudske intervencije, faks uređaja, elektronske pošte ili drugih vrsta elektronskih poruka, radi neposrednog oglašavanja, dopušteno je samo uz prethodni pristanak krajnjeg korisnika (primalac).

Zabranjeno je neposredno oglašavanje kojim se netačno prikazuje ili prikrija identitet pošiljaoca elektronske pošte ili drugih vrsta elektronskih poruka, neposredno oglašavanje koje ne sadrži naznačenu elektronsku adresu, odnosno broj telefona, putem koga primalac može bez naknade da zahteva sprečavanje daljeg slanja oglasnih poruka, kao i slanje elektronske poruke kojom se primalac podstiče da posećuje veb prezentaciju čija je sadržina u suprotnosti sa zakonom koji uređuje elektronsku trgovinu.

Obaveze u vezi sa nezatraženim porukama

Član 149.

Pružalac javno dostupne komunikacione usluge između lica koja je zasnovana na korišćenju numeracije je dužan da krajnjem korisniku omogućiti filtriranje nezatraženih i škodljivih elektronskih poruka, kao i jednostavan način za podešavanje ili isključivanje filtera.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana je dužan da javno objavi elektronsku adresu za prijavljivanje nezatraženih i škodljivih elektronskih poruka.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana je dužan da, po prijemu dokaza o nezatraženim i škodljivim porukama koje su poslate od strane njegovih krajnjih korisnika, utvrdi činjenično stanje i, u zavisnosti od stepena zloupotrebe, opomene krajnjeg korisnika ili mu privremeno onemogućiti korišćenje usluge i o tome ga bez odlaganja obavesti.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana ima pravo da, u slučaju ponovljene zloupotrebe krajnjem korisniku trajno onemogućiti korišćenje usluga, odnosno raskine ugovor o korišćenju usluga.

Podaci o ličnosti u javnom telefonskom imeniku

Član 150.

Pružalac javno dostupne komunikacione usluge između lica koja je zasnovana na korišćenju numeracije koji pruža usluge javnog telefonskog imenika dužan je da bez naknade obavesti krajnjeg korisnika o nameri da njegove podatke o ličnosti uključi u javno dostupan telefonski imenik u štampanoj ili elektronskoj formi, o svrsi imenika, dostupnosti podataka o ličnosti preko usluga obaveštenja, kao i mogućnostima za pretragu podataka o ličnosti od strane trećih lica preko funkcija pretrage u elektronskoj formi imenika.

Uključivanje podataka o ličnosti u javno dostupan telefonski imenik je moguće samo uz izričiti pristanak krajnjeg korisnika.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana dužno je da krajnjem korisniku, čiji se podaci o ličnosti nalaze u javno dostupnom telefonskom imeniku, omogućiti proveru ili ispravku podataka, kao i mogućnost brisanja podataka o ličnosti iz javno dostupnog telefonskog imenika, na jednostavan način i bez naknade.

Odredbe st. 2. i 3. ovog člana primenjuju se na pravna lica u meri u kojoj ona nisu obavezna da njihov korisnički broj bude dostupan javnosti.

Dostupnost podataka u javnom telefonskom imeniku i pristup uslugama obaveštenja

Član 151.

Pružalac javno dostupne komunikacione usluge između lica koje su zasnovane na korišćenju numeracije dužan je da:

- 1) sačini i vodi ažuran javni telefonski imenik sa podacima svojih krajnjih korisnika, osim krajnjih korisnika iz člana 150. stav 2. ovog zakona;
- 2) obezbedi korisnicima svojih usluga pružanje informacija o brojevima i javnim telefonskim imenicima.

Pružalac usluge iz stava 1. ovog člana dužan je da udovolji svakom razumnom zahtevu za pristup podacima iz stava 1. tačka 1) ovog člana, pod uslovima koji su objektivni, nediskriminatorni i troškovno zasnovani u skladu sa odredbama ovog zakona i zakona kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Obaveza iz stava 2. ovog člana naročito se odnosi na zahteve drugih pružaoca koji pružaju usluge javnih telefonskih imenika, koji sačinjavaju sveobuhvatne javno dostupne telefonske imenike sa podacima o svim krajnjim korisnicima govornih komunikacionih usluga u Republici Srbiji.

Regulator bliže propisuje uslove u pogledu pristupa i korišćenja podataka iz javnih telefonskih imenika iz stava 1. tačka 1) ovog člana.

Obrada podataka o saobraćaju

Član 152.

Privredni subjekt koji obrađuje i čuva podatke o saobraćaju krajnjeg korisnika, dužan je da te podatke izbriše ili da ih obradi i sačuva tako da nije moguće prepoznati o kom licu se radi, kada podaci o saobraćaju više nisu neophodni za prenos komunikacije, sa izuzetkom:

- 1) podataka koji su neophodni radi izrade računa za usluge ili međupovezivanje, a koji se mogu obrađivati do isteka zakonom predviđenog roka za prigovor ili naplatu potraživanja;
- 2) podataka koje privredni subjekt koristi radi oglašavanja i prodaje usluga, uz prethodni pristanak lica na koje se podaci odnose, kao i radi pružanja usluga sa dodatom vrednošću, u meri i vremenu neophodnom za te svrhe;
- 3) podataka koji se zadržavaju u skladu sa odredbama zakona koji uređuje zadržavanje podataka.

Privredni subjekt iz stava 1. ovog člana dužan je da, pre otpočinjanja obrade podataka o saobraćaju iz stava 1. tačka 1) ovog člana, kao i pre pribavljanja pristanka iz stava 1. tačka 2) ovog člana, obavesti krajnjeg korisnika o vrstama podataka koji će biti obrađivani, odnosno o trajanju obrade, kao i drugim informacijama u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravo na zaštitu fizičkih lica u vezi sa obradom podataka o ličnosti.

Lice koje je dalo pristanak za obradu podataka iz stava 1. tačka 2) ovog člana ima pravo opoziva datog pristanka u bilo kom trenutku.

Obradu podataka o saobraćaju iz stava 1. ovog člana smeju da vrše samo lica ovlašćena od strane privrednog subjekta iz stava 1. ovog člana, a naročito lica koja obavljaju poslove izdavanja računa, upravljanja mrežnim saobraćajem, odgovaranja na pitanja krajnjeg korisnika, otkrivanja prevara, oglašavanja i prodaje usluga elektronskih komunikacija, kao i pružanja usluga sa dodatom vrednošću, u meri neophodnoj za obavljanje navedenih aktivnosti.

Odredbe st. 1. i 4. ovog člana ne odnose se na mogućnost Regulatora i drugih nadležnih državnih organa da ostvare uvid u podatke o mrežnom saobraćaju koji su od značaja za odlučivanje u sporovima, naročito povodom računa za usluge ili međupovezivanja.

Obrada podataka o lokaciji

Član 153.

Privredni subjekt može obrađivati podatke o lokaciji krajnjeg korisnika, koji nisu podaci o saobraćaju, samo kada se obrade tako da nije moguće prepoznati o kom licu se radi ili uz prethodni pristanak krajnjeg korisnika radi pružanja usluga sa dodatom vrednošću, u meri i vremenu potrebnom za te svrhe.

Odredba stava 1. ovog člana ne odnosi se na podatke o lokaciji koji se zadržavaju u skladu sa odredbama zakona koji uređuje zadržavanje podataka.

Privredni subjekt iz stava 1. ovog člana je dužan da, pre pribavljanja pristanka iz stava 1. ovog člana, krajnjeg korisnika obavesti o vrstama podataka o lokaciji koji će biti obrađivani, svrsi i trajanju obrade, kao i tome da li će podaci biti dostavljani trećim licima za potrebe pružanja usluga sa dodatom vrednošću.

Lice koje je dalo pristanak za obradu podataka iz stava 1. ovog člana ima pravo opoziva datog pristanka u bilo kom trenutku.

Privredni subjekt iz stava 1. ovog člana je dužan da licu koje je dalo pristanak za obradu podataka iz stava 1. ovog člana, pruži mogućnost odbijanja obrade podataka o lokaciji pri svakom povezivanju na mrežu ili prenosu komunikacije, na jednostavan način i bez naknade.

Obradu podataka o lokaciji iz ovog člana smeju da vrše samo ovlašćena lica privrednog subjekta iz stava 1. ovog člana, odnosno ovlašćena lica pružaoca usluge sa dodatom vrednošću, u meri neophodnoj za pružanje usluge sa dodatom vrednošću.

Dostupnost usluge

Član 154.

Pružalac govorne komunikacione usluge i usluge pristupa internetu putem javne komunikacione mreže, u slučaju izuzetno teškog kvara mreže ili u slučajevima više sile, dužan je da preduzme odgovarajuće tehničke i organizacione mere u cilju obezbeđivanja najveće moguće dostupnosti navedenih usluga.

Pružalac govorne komunikacione usluge dužan je da preduzme sve neophodne mere kako bi se obezbedio neprekidan pristup hitnim službama i neprekidan prenos javnih upozorenja.

Član 155.

Odredbe čl. 126–154. ovog zakona ne odnose se na mikro pravna lica koja pružaju javno dostupne komunikacione usluge između lica koje nisu zasnovane na korišćenju numeracije, ukoliko ne pružaju i ostale usluge elektronskih komunikacija.

Mikro pravna lica iz stava 1. ovog člana su dužna da obaveste krajnje korisnike o ovom izuzimanju pre zaključenja ugovora.

Član 156.

Odredbe čl. 138–143, 147–149. i čl. 152–154. ovog zakona shodno se primenjuju i na privredne subjekte kojima je određena obaveza pružanja usluga univerzalnog servisa kada pružaju usluge potrošačima i krajnjim korisnicima koji su mikro, mala i srednja pravna lica i neprofitne organizacije.

Regulator ocenjuje da li je potrebno ukinuti obaveze iz stava 1. ovog člana na celoj ili delu teritorije Republike Srbije u zavisnosti od stepena dostupnosti usluga na koje se obaveza odnosi.

XV. BEZBEDNOST I INTEGRITET JAVNIH KOMUNIKACIONIH MREŽA I USLUGA

Bezbednost i integritet javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga

Član 157.

Privredni subjekt je dužan da, radi obezbeđivanja bezbednosti i integriteta javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga, tajnosti komunikacija, kao i zaštite podataka o ličnosti, saobraćaju i lokaciji, primeni adekvatne tehničke i organizacione mere, primerene postojećim rizicima, a posebno mere za prevenciju i minimizaciju uticaja bezbednosnih incidenata po korisnike i međupovezane mreže, kao i mere za obezbeđivanje kontinuiteta rada javnih komunikacionih mreža i usluga.

Ako privredni subjekt pruža uslugu koristeći javnu elektronsku komunikacionu mrežu, pripadajuća sredstva ili usluge drugog operatora, dužan je da saraduje sa tim operatorom u obezbeđivanju bezbednosti i integriteta javnih komunikacionih mreža i usluga.

Kada postoji poseban rizik povrede bezbednosti i integriteta javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga (neovlašćeni pristup, značajan gubitak podataka, ugrožavanje tajnosti komunikacija, bezbednosti podataka o ličnosti i drugo), privredni subjekt je dužan da o tom riziku obavesti korisnike i ako je takav rizik van opsega mera koje je operator dužan da primeni, obavesti korisnike o mogućim merama zaštite i troškovima u vezi sa primenom tih mera.

U cilju prevencije posebnih rizika povrede bezbednosti i integriteta javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga iz stava 3. ovog člana, privredni subjekt je dužan da korisniku, prilikom davanja na korišćenje terminalne opreme koja omogućava pristup internetu, preduzme mere zaštite za sprečavanje neovlašćenog korišćenja navedene opreme.

Privredni subjekt je dužan da, bez odlaganja, obavesti Regulatora o svakoj povredi bezbednosti i integriteta javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga, koja je značajno uticala na njegov rad, u skladu sa propisima kojima se uređuje informaciona bezbednost.

Regulator je ovlašćen da obavesti javnost o povredi bezbednosti i integriteta iz stava 5. ovog člana, ili zahteva od operatora da to sam uradi, kada proceni da je objavljivanje takve informacije u javnom interesu, u skladu sa propisima kojima se uređuje informaciona bezbednost.

Regulator bliže uređuje primenu tehničkih i organizacionih mera iz stava 1. ovog člana, mera zaštite za sprečavanje neovlašćenog korišćenja terminalne opreme iz stava 4. ovog člana, kao i postupak obaveštavanja iz st. 3. i 5. ovog člana.

Regulator, u svrhu sprovođenja odredbi ovog člana, može da zatraži:

1) od privrednih subjekata dostavljanje podataka potrebnih za procenu bezbednosti i integriteta mreža i usluga, uključujući i dokumenta koja se odnose na bezbednosnu politiku operatora;

2) sprovođenje vanrednog inspekcijuskog nadzora bezbednosti mreža i usluga, u slučaju značajne povrede bezbednosti i integriteta javnih elektronskih komunikacionih mreža i usluga.

Vlada bliže uređuje instrumente za smanjenje bezbednosnih rizika povezanih sa uvođenjem mobilnih mreža pete generacije.

Registracija krajnjeg korisnika usluge sa plaćanjem unapred

Član 158.

Pre početka pružanja usluge sa plaćanjem unapred (*prepaid*), preko javne mobilne komunikacione mreže, pružalac usluge je dužan da izvrši registraciju krajnjeg korisnika.

Svrha obrade podataka o ličnosti prilikom registracije iz stava 1. ovog člana je identifikacija registrovanog krajnjeg korisnika, kao i ispunjenje obaveza u skladu sa zakonom koji uređuje zakonito presretanje i zadržavanje podataka.

Pre registracije pružalac usluge vrši identifikaciju krajnjeg korisnika uz fizičko prisustvo ili elektronskim putem prilikom čega se krajnji korisnik identifikuje korišćenjem registrovane šeme elektronske identifikacije osnovnog nivoa pouzdanosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronski dokument, elektronska identifikacija i usluge od poverenja, ili putem šema elektronske identifikacije osnovnog nivoa pouzdanosti koje su priznate u Republici Srbiji na osnovu propisa ili međunarodnih sporazuma.

Registracija iz stava 1. ovog člana za fizičko lice kao krajnjeg korisnika obuhvata obradu podataka lica, i to:

- 1) ime i prezime;
- 2) jedan od sledećih podataka:
  - (1) jedinstveni matični broj građana,
  - (2) evidencioni broj stranca,
  - (3) broj lične karte,
  - (4) broj putne isprave;
- 3) dodeljeni pretplatnički broj.

Registracija iz stava 1. ovog člana, za pravno lice kao krajnjeg korisnika, obuhvata obradu sledećih podataka: naziv pravnog lica, matični broj pravnog lica i dodeljeni pretplatnički broj.

Obradene podatke iz stava 4. ovog člana, operator može da koristi samo u svrhu:

- 1) sprečavanja i otkrivanje zloupotrebe elektronskih komunikacija;
- 2) ispunjenja obaveze omogućavanja zakonitog presretanja i zadržavanja podataka u skladu sa zakonom koji uređuje zakonito presretanje i zadržavanje podataka.

Obradene podatke iz stava 4. ovog člana, operator može da koristi i u druge svrhe, samo uz punovažni pristanak krajnjeg korisnika, u skladu sa zakonom koji uređuje zaštitu podataka o ličnosti.

Obradu podataka iz stava 4. ovog člana vrši lice ovlašćeno od strane privrednog subjekta, uvidom u:

- 1) ličnu kartu,
- 2) ličnu kartu za strance,
- 3) putnu ispravu,

4) ispravu koja nije izdata od strane Republike Srbije, a koja može da se koristi za ulazak u Republiku Srbiju,

5) podatke koji su pribavljeni putem šeme elektronske identifikacije iz stava 3. ovog člana.

Pružalac usluge je dužan da podatke iz stava 3. ovog člana koji su obrađeni u postupku registracije, čuva za vreme trajanja pretplatničkog odnosa, kao i 12 meseci od dana prestanka pružanja usluge krajnjem korisniku.

Pružalac usluge i lica koja učestvuju u postupku registracije su dužna da, u postupku registracije krajnjeg korisnika, preduzimaju mere zaštite od neovlašćenog pristupa obrađenim podacima.

Pružalac usluge je dužan da najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu akta iz poslednjeg stava ovog člana počne sa primenom procesa registracije iz ovog člana.

Pružalac usluge je dužan da obezbedi registraciju svih krajnjih korisnika koji koriste uslugu sa plaćanjem unapred (prepaid), uključujući i registraciju krajnjih korisnika koji su počeli da koriste uslugu pre početka primene ovog člana najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu akta iz poslednjeg stava ovog člana.

Ministarstvo bliže uređuje tehničke uslove za registraciju krajnjih korisnika usluge sa plaćanjem unapred.

Neovlašćeni pristup i korišćenje elektronske komunikacione mreže, pripadajućih sredstava i elektronske komunikacione opreme

Član 159.

Zabranjen je neovlašćeni pristup i korišćenje elektronske komunikacione mreže, pripadajućih sredstava i elektronske komunikacione opreme privrednih subjekata.

Neovlašćeni pristup i korišćenje iz stava 1. ovog člana obuhvata pristup i korišćenje elektronske komunikacione mreže, pripadajućih sredstava i elektronske komunikacione opreme bez saglasnosti privrednih subjekata, čime se narušava bezbednost i integritet javnih komunikacionih mreža i usluga.

Tajnost elektronskih komunikacija

Član 160.

U cilju osiguravanja tajnosti elektronskih komunikacija i sa njima povezanih podataka o saobraćaju u javnim komunikacionim mrežama i javno dostupnim uslugama elektronskih komunikacija, zabranjeno je snimanje, čuvanje i svaki oblik presretanja ili nadzora elektronskih komunikacija i sa njima povezanih podataka o saobraćaju.

Odredba iz stava 1. ovog člana ne odnosi se na tehničko čuvanje podataka koje je nužno za prenos komunikacije, ne zadirući pritom u načela zaštite tajnosti podataka.

Odredba iz stava 1. ovog člana ne sprečava snimanje komunikacija i sa njima povezanih podataka o saobraćaju, koje se obavlja radi dokazivanja komercijalnih transakcija ili drugih poslovnih odnosa, u kojima su obe strane svesne ili bi morale biti svesne ili su izričito upozorene na to da obavljena komunikacija može da bude snimljena.

Korišćenje elektronskih komunikacionih mreža i usluga radi čuvanja ili pristupanja podacima pohranjenim u terminalnoj opremi krajnjeg korisnika, dozvoljeno je pod uslovom da je krajnji korisnik dao svoj pristanak, nakon što mu je dato jasno i potpuno obaveštenje o svrsi prikupljanja i obrade podataka, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti, kao i da mu je pružena prilika da takvu obradu odbije.

Odredba stava 4. ovog člana ne sprečava tehničko čuvanje ili pristup podacima isključivo u svrhu obezbeđivanja komunikacije u okviru elektronskih komunikacionih mreža ili pružanja usluga koje je krajnji korisnik izričito zatražio.

XVI. NADZOR

Stručni nadzor

Član 161.

Regulator obavlja stručni nadzor nad primenom ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega.

Radi obavljanja poslova stručnog nadzora, Regulator je ovlašćen da traži od privrednih subjekata i drugih lica potrebne podatke i informacije, kao i da vrši merenja i ispitivanja rada elektronskih komunikacionih mreža i usluga, pripadajućih sredstava, elektronske komunikacione opreme, radio-opreme i terminalne opreme.

Način i postupak sprovođenja stručnog nadzora, kao i druga pitanja u vezi sa stručnim nadzorom, propisuje Ministarstvo na predlog Regulatora.

Poslove stručnog nadzora obavlja ovlašćeno lice zaposleno kod Regulatora (u daljem tekstu: ovlašćeno lice).

U postupku stručnog nadzora ovlašćeno lice ima pravo i obavezu da kontroliše:

1) obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija u skladu sa propisanim opštim uslovima, posebnim obavezama određenim privrednom subjektu sa ZTS, obavezama koje se odnose na univerzalni servis, uslovima iz dozvola za korišćenje numeracije, uslovima iz pojedinačnih dozvola, kao i drugim obavezama utvrđenim ovim zakonom i propisima donetim na osnovu njega;

2) usaglašenost parametara elemenata elektronske komunikacione mreže sa propisima donetim na osnovu ovog zakona;

3) ispunjenost propisanih parametara kvaliteta usluga pri pružanju univerzalnog servisa, kao i propisanih parametara kvaliteta kod drugih vrsta elektronskih komunikacionih usluga;

4) ispunjenost tehničkih zahteva za elektronsku komunikacionu opremu i radio-opremu, uključujući tehničke zahteve za presretanje komunikacija i pristup zadržanim podacima;

5) obezbeđivanje bezbednosti i integriteta javnih komunikacionih mreža i usluga;

6) vršenje poslova merenja i ispitivanja iz člana 167. ovog zakona.

Ako u vršenju stručnog nadzora Regulator utvrdi nepravilnosti, nedostatke ili propuste u primeni ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega, o tome obaveštava nadziranog subjekta i određuje mu rok u kome je dužan da ih otkloni.

Rok iz stava 6. ovog člana ne može biti kraći od osam dana od dana prijema obaveštenja, osim u slučajevima koji zahtevaju hitno postupanje.

Ako Regulator utvrdi da nadzirani subjekat nije, u ostavljenom roku, otklonio utvrđene nepravilnosti, nedostatke ili propuste u primeni ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega, podnosi prijavu inspekciji.

Na sadržinu, vrstu, oblik, postupak i sprovođenje stručnog nadzora, ovlašćenja, prava i obaveze učesnika u stručnom nadzoru i druga pitanja od značaja za stručni nadzor koja nisu uređena ovim zakonom i propisima donetim na osnovu njega, shodno se primenjuju odredbe zakona i propisa kojima se uređuje inspekcijski nadzor.

Regulator je dužan da po zahtevu inspektora elektronskih komunikacija (u daljem tekstu: inspektor) obavi stručni nadzor i dostavi informaciju o utvrđenom činjeničnom stanju.

Član 162.

Obrazac legitimacije i način izdavanja legitimacije ovlašćenog lica utvrđuje Regulator.

Legitimacija ovlašćenog lica obavezno sadrži: logo Regulatora, ime i prezime ovlašćenog lica, fotografiju ovlašćenog lica, službeni broj legitimacije, datum izdavanja legitimacije, pečat Regulatora, potpis direktora Regulatora, kao i odštampani tekst sledeće sadržine: „Imalac ove legitimacije ima ovlašćenja u skladu sa odredbama člana 161. st. 5. i 6. Zakona o elektronskim komunikacijama.”

Inspekcijski nadzor

Član 163.

Inspekcijski nadzor nad primenom ovog zakona, propisa kojima se uređuje delatnost elektronskih komunikacija, kao i međunarodnih ugovora u oblasti elektronskih komunikacija, obavlja Ministarstvo, preko inspektora elektronskih komunikacija (u daljem tekstu: inspektor).

Inspekcijski nadzor nad primenom ovog zakona i propisa kojim se uređuje delatnost elektronskih komunikacija na teritoriji autonomne pokrajine vrši autonomna pokrajina preko svojih organa.

Poslove iz stava 2. ovog člana autonomna pokrajina vrši kao poverene.

Član 164.

Inspektor je samostalan u granicama ovlašćenja utvrđenih zakonom i drugim propisima kojima se uređuje obavljanje poslova inspekcije, a za svoj rad je lično odgovoran.

Inspektor je dužan da uzme u postupak prijave Regulatora, fizičkih i pravnih lica, kao i da obavesti podnosioca prijave o rezultatima postupka.

Inspektor ne može da vrši nadzor elektronske komunikacione mreže ili usluge, pripadajućih sredstava, elektronske komunikacione opreme, radio-opreme i terminalne opreme, ako je učestvovao u njihovom projektovanju, izgradnji, postavljanju ili proizvodnji.

U vršenju inspekcijskog nadzora, za obavljanje poslova merenja i ispitivanja elektronskih komunikacionih mreža i usluga, pripadajućih sredstava, elektronske komunikacione opreme i terminalne opreme, inspektor može angažovati lice ovlašćeno za vršenje merenja i ispitivanja.

Na sadržinu, vrstu, oblik, postupak i sprovođenje inspekcijskog nadzora, ovlašćenja, obaveze učesnika u inspekcijskom nadzoru i druga pitanja od značaja za inspekcijski nadzor koja nisu uređena ovim zakonom, primenjuju se odredbe zakona i propisa kojima se uređuje inspekcijski nadzor.

Posebna ovlašćenja inspektora

Član 165.

Inspektor je, pored ovlašćenja iz zakona kojim se uređuje obavljanje poslova inspekcije, ovlašćen da proverava:

- 1) postupanje privrednog društva u skladu sa propisanim opštim uslovima za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija, posebnim obavezama određenim operatorima sa ZTS, obavezama koje se odnose na univerzalni servis, uslovima propisanim dozvolama za korišćenje numeracije, pojedinačnim dozvolama za korišćenje radio-frekvencija, kao i drugim obavezama utvrđenim ovim zakonom i propisima donetim na osnovu njega;
- 2) rad elektronskih komunikacionih mreža i usluga, pripadajućih sredstava, elektronske komunikacione opreme, radio-opreme i terminalne opreme, kao i ispunjenost propisanih tehničkih i drugih zahteva;
- 3) da li se radiofrekvencijski spektar koristi u skladu sa ovim zakonom;
- 4) postupanje imalaca pojedinačnih dozvola i drugih korisnika radiofrekvencijskog spektra u odnosu na obaveze utvrđene dozvolama, ovim zakonom, propisima donetim na osnovu njega i odgovarajućim međunarodnim ugovorima;
- 5) postojanje štetnih smetnji u radu elektronskih komunikacionih mreža;
- 6) postupanje privrednog subjekta u vezi sa primenom mera zaštite podataka o ličnosti i privatnosti, obezbeđivanjem bezbednosti i integriteta javnih komunikacionih mreža i usluga;
- 7) postupanje operatora u vezi sa omogućavanjem zakonitog presretanja elektronskih komunikacija i pristupa zadržanim podacima, u skladu sa zakonom koji uređuje oblast zakonitog presretanja i zadržavanja podataka.

Mere inspeksijskog nadzora

Član 166.

Ako se u vršenju inspeksijskog nadzora utvrde nezakonitosti u primeni ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega, inspektor je ovlašćen da donese rešenje kojim:

- 1) nalaže mere za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i određuje rok za njihovo otklanjanje;
- 2) preduzima privremene mere, uključujući određivanje zabrane rada elektronske komunikacione opreme i terminalne opreme, pečačenja i oduzimanja elektronske komunikacione opreme, radio-opreme i terminalne opreme ili dela opreme, naročito ako se:
  - radiofrekvencijski spektar neovlašćeno koristi, ako se koristi suprotno propisanim uslovima korišćenja ili
  - utvrdi da rad elektronske komunikacione opreme predstavlja neposrednu i ozbiljnu pretnju javnoj bezbednosti ili ugrožava životnu sredinu;
- 3) privremeno zabranjuje obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija ili vršenja određenih aktivnosti u oblasti elektronskih komunikacija, zatvaranjem prostorija u kojima se obavlja delatnost ili vrši određena aktivnost ili na drugi odgovarajući način, u slučajevima kada se onemogućiti vršenje nadzora, kada se neovlašćeno obavlja delatnost ili kada se ne primene prethodno određene mere iz stava 1. tačka 1) ovog

člana, pri čemu određuje vreme trajanja privremene zabrane obavljanja delatnosti u kome su lica dužna da otklone protivpravno stanje koje je razlog izricanja mere.

Protiv rešenja inspektora može se izjaviti žalba Ministarstvu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Žalba na rešenje inspektora odlaže izvršenje rešenja.

Izuzetno od odredbe stava 3. ovog člana, žalba ne odlaže izvršenje rešenja kada je neophodno preduzimanje hitnih mera radi sprečavanja ili otklanjanja opasnosti po život ili zdravlje ljudi, imovinu, prava i interese zaposlenih i radno angažovanih lica, privredu, životnu sredinu, biljni ili životinjski svet, javne prihode, nesmetan rad organa i organizacija, komunalni red ili bezbednost, što se posebno obrazlaže u rešenju.

Rešenje Ministarstva je konačno u upravnom postupku i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Inspektor je dužan da o utvrđenim nepravilnostima, nedostacima ili propustima u primeni ovog zakona i propisa donetim na osnovu njega obavesti Regulatora i, po potrebi, predloži Regulatoru preduzimanje mera iz njene nadležnosti.

Lica ovlašćena za vršenje merenja i ispitivanja

Član 167.

Privredno društvo i drugo pravno lice može da vrši merenja i ispitivanja rada elektronskih komunikacionih mreža i usluga, pripadajućih sredstava, elektronske komunikacione opreme, radio-opreme i terminalne opreme ako ispunjava uslove u pogledu kadrova, opreme i prostora.

Ministarstvo, na predlog Regulatora, bliže propisuje uslove koje moraju da ispunjavaju lica iz stava 1. ovog člana, kao i način sprovođenja kontrole ispunjenosti propisanih uslova.

Ministarstvo donosi rešenje o ispunjenosti uslova iz stava 1. ovog člana, na zahtev lica iz stava 1. ovog člana (u daljem tekstu: ovlašćenje za vršenje merenja i ispitivanja).

Za izdavanje rešenja iz stava 3. ovog člana plaća se taksa, u skladu sa zakonom kojim se uređuju republičke administrativne takse.

Ovlašćenje za vršenje merenja i ispitivanja može se oduzeti ako se naknadno utvrdi da privredno društvo i drugo pravno lice ne ispunjava propisane uslove ili ako se utvrdi da je rešenje izdato na osnovu neistinitih i netačnih podataka.

Rešenje iz st. 3. i 5. ovog člana je konačno.

Ministarstvo vodi ažuran registar ovlašćenja za vršenje merenja i ispitivanja i čini ga dostupnim na svojoj veb prezentaciji.

XVII. KAZNE NE ODREDBE

Član 168.

Novčanom kaznom od 1.000.000 do 2.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) projektuje, gradi ili postavlja, koristi i održava elektronske komunikacione mreže i pripadajuća sredstva suprotno članu 43. stav 1. ovog zakona;
- 2) vrši neovlašćeni pristup odnosno korišćenje elektronske komunikacione mreže, pripadajućih sredstava i elektronske komunikacione opreme operatora i to za svaki slučaj takvog neovlašćenog pristupa odnosno korišćenja posebno (član 159.);

3) ne omogući ili ometa vršenje inspeksijskog nadzora (član 163.).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 100.000 do 150.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 100.000 do 500.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 100.000 do 150.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana izriče se novčana kazna, u srazmeri sa visinom pričinjene štete ili neizvršene obaveze, vrednosti robe ili druge stvari koja je predmet prekršaja, a najviše do dvadesetostrukog iznosa tih vrednosti, s tim da ne prelazi petostruki iznos najveće kazne koja se može izreći u skladu sa stavom 1. ovog člana, osim za prekršaj iz tačke 3) ovog člana.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana pravnom licu, odnosno preduzetniku, može se izreći zaštitna mera zabrane vršenja određene delatnosti u trajanju do tri godine, a odgovornom licu u pravnom licu zaštitna mera zabrane vršenja određenih poslova u trajanju do jedne godine.

Član 169.

Novčanom kaznom od 500.000 do 2.000.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) ne obavlja delatnost elektronskih komunikacija na način propisan aktom Regulatora (član 38);

2) ne obavesti Regulatora o otpočinjanju, promeni ili okončanju delatnosti (član 39. stav 1);

3) ne vodi odvojeno računovodstvo odnosno strukturno ne razdvoji poslovanje (član 42. stav 1. tač. 1) i 2));

4) ne postupi u skladu sa rešenjem Regulatora kojim se određuju cene usluga rominga, cene terminacije i drugi elementi cena usluga rominga u javnim mobilnim komunikacionim mrežama, u skladu sa međunarodnim sporazumima (član 84. stav 1);

5) namerno ili iz krajnje nepažnje dostavi Regulatoru zavaravajuće, netačne ili nepotpune informacije potrebne za izradu geografskog pregleda (član 44. stav 4);

6) ne obavlja delatnost u skladu sa donetim tehničkim propisima iz člana 45. ovog zakona;

7) ne izgradi pristupnu tačku ili ne izgradi kablovsku kanalizaciju do granice građevinske parcele i prateću infrastrukturu potrebnu za postavljanje elektronskih komunikacionih mreža, pripadajućih sredstava i elektronske komunikacione opreme do prostorija krajnjeg korisnika prilikom izgradnje poslovnih i stambenih objekata ili ne izgradi istu u skladu sa aktom kojim se bliže određuju tehnički i drugi zahtevi propisani od strane ministarstva nadležnog za poslove telekomunikacija (član 46. st. 1. i 7);

8) ne postupi u skladu sa tehničkim zahtevima za radio-opremu iz člana 47. stav 1. ovog zakona;

9) narušava zaštitnu zonu ili radio-koridor (član 48. stav 1);

10) ne obezbeđuje potrebnu zaštitu odnosno izmeštanje elektronske komunikacione mreže, pripadajućih sredstava ili radio-koridora (član 49. stav 1);

11) ne postupi u skladu sa rešenjem Regulatora kojim se utvrđuje zajedničko korišćenje (član 55. stav 5);

12) ne prijavi Regulatoru ugovor o međupovezivanju na nacionalnom i međunarodnom nivou (član 57. stav 5);

13) ne izvrši obaveze koje je odredio Regulator u vezi sa pristupom i međupovezivanjem (član 58);

14) ne postupi u skladu sa rešenjem Regulatora kojim se utvrđuje obaveza međupovezivanja elektronske komunikacione mreže za posebne namene i javne komunikacione mreže (član 59);

15) ne pruža usluge univerzalnog servisa u skladu sa propisanim obavezama (član 60);

16) ne postupi u skladu sa rešenjem Regulatora o obezbeđivanju dostupnosti usluga univerzalnog servisa (član 61. stav 2);

17) ne postupi u skladu sa rešenjem Regulatora o prilagođavanju cena ponuđenih usluga univerzalnog servisa (član 62);

18) ne postupi u skladu sa rešenjem Regulatora o određivanju operatora sa ZTS (član 69. stav 1) i propisanim obavezama (čl. 71–77. i čl. 80–83);

19) ne postupi u skladu sa rešenjem Regulatora o funkcionalnom razdvajanju vertikalno integrisanog operatora (član 78. stav 5);

20) ne obavesti Regulatora o nameri otuđenja svoje mreže za pristup ili njenog značajnog dela, ili o nameri osnivanja posebne poslovne jedinice, (član 79. stav 1) ovog zakona;

21) koristi numeraciju suprotno odredbama ovog zakona, odnosno suprotno izdatoj dozvoli za korišćenje numeracije (član 86. stav 2);

22) prenese pravo na korišćenje dodeljene numeracije bez prethodne saglasnosti Regulatora (član 90. stav 1);

23) ne postupi u skladu sa rešenjem Regulatora o oduzimanju dodeljene numeracije (član 91. stav 1);

24) ne postupi u skladu sa odredbama člana 93. ovog zakona u vezi sa prenosivošću broja;

25) ne postupi u skladu sa odredbama člana 94. ovog zakona, u vezi sa jedinstvenim brojem za hitne službe;

26) ne postupi u skladu sa odredbama člana 95. ovog zakona, u vezi sa evropskim brojevima za usluge od posebnog socijalnog značaja;

27) koristi radio-frekvencije suprotno odredbama ovog zakona (član 102), odnosno suprotno izdatoj pojedinačnoj dozvoli (čl. 104. i 105), privremenoj dozvoli (član 107) ili utvrđenim uslovima za korišćenje radio-frekvencija po režimu opšteg ovlašćenja (član 111);

28) prenese pravo na korišćenje radio-frekvencija suprotno odredbi člana 106. stav 1. ovog zakona;

29) ne postupi u skladu sa rešenjem Regulatora o zameni dodeljenih radio-frekvencija (član 110. stav 2), odnosno oduzimanju dodeljenih radio-frekvencija (član 110. stav 3);

30) ne postupi u skladu sa rešenjem Regulatora o obavezi prenosa (član 120. stav 1);

31) ne postupa u skladu sa odredbama člana 126. ovog zakona, u vezi sa obaveštavanjem o uslovima ugovora i cenama usluga;

32) ne zaključi korisnički ugovor u skladu sa odredbama člana 128. stav 1. ovog zakona;

33) ne postupa u skladu sa odredbama člana 128. stav 2. ovog zakona, u vezi sa korisničkim ugovorom zaključenim sa potrošačem;

34) ne postupa u skladu sa odredbama člana 130. st. 3. i 4. ovog zakona, koja se odnosi na rok trajanja ugovora za usluge vezane u paket;

35) propusti da krajnje korisnike obavesti o nameri jednostrane izmene uslova ugovora u skladu sa odredbom člana 131. stav 1. ovog zakona;

36) ne postupi u skladu sa odredbama člana 132. ovog zakona u vezi sa promenom pružaoca usluga pristupa internetu;

37) ne pruža usluge sa dodatom vrednošću u skladu sa odredbama člana 133. ovog zakona;

38) ne obezbedi kvalitet određenih usluga (član 135. st. 1. i 2);

39) ne postupi u skladu sa odredbom člana 135. stav 3. u vezi sa objavljivanjem, odnosno dostavljanjem na zahtev Regulatora, podataka za krajnje korisnike o kvalitetu usluga i o merama koje su preduzete kako bi se osigurala jednakost u pristupu krajnjih korisnika sa invaliditetom;

40) ne postupi u skladu sa odredbama člana 139. ovog zakona, u vezi sa prigovorom krajnjeg korisnika;

41) ne postupi u skladu sa rešenjem Regulatora o vansudskom rešenju spora između krajnjeg korisnika i operatora (član 140. stav 2);

42) postupa suprotno odredbama ovog zakona u vezi sa slanjem elektronskih poruka radi neposrednog oglašavanja (član 148);

43) ne postupi u skladu sa odredbama ovog zakona u vezi sa podacima o ličnosti u javnim telefonskim imenicima (član 150);

44) ne postupi sa podacima o saobraćaju u skladu sa odredbama člana 152. ovog zakona;

45) ne postupi sa podacima o lokaciji u skladu sa odredbama člana 153. ovog zakona;

46) ne preduzme odgovarajuće tehničke i organizacione mere u cilju obezbeđivanja najveće moguće dostupnosti govorne komunikacione usluge u slučaju izuzetno teškog kvara mreže ili u slučajevima više sile, odnosno obezbeđivanja neprekidnog pristupa hitnim službama (član 154);

47) ne postupi u skladu sa odredbama člana 157. ovog zakona, u vezi sa obezbeđivanjem bezbednosti, integriteta i kontinuiteta rada javnih komunikacionih mreža i usluga;

48) ne dostavi Regulatoru podatke i informacije potrebne za vršenje poslova stručnog nadzora, odnosno ako ne otkloni utvrđene nepravilnosti u propisanom roku (član 161);

49) ne postupi u skladu sa rešenjem inspektora iz člana 166. stav 1. ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana pravnom licu, odnosno preduzetniku, može se izreći zaštitna mera zabrane vršenja određene delatnosti u trajanju do tri godine, a odgovornom licu u pravnom licu zaštitna mera zabrane vršenja određenih poslova u trajanju do jedne godine.

Član 170.

Novčanom kaznom od 250.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) ne dostavi Ministarstvu potrebne podatke i informacije radi obavljanja poslova iz nadležnosti Ministarstva (član 6. stav 2);

2) ne dostavi Regulatoru podatke i informacije neophodne radi obavljanja poslova iz njegove nadležnosti (član 34. stav 1);

3) ne postupi u skladu sa propisanim zahtevima za obezbeđivanje elektromagnetske kompatibilnosti elektronske komunikacione mreže, pripadajućih sredstava, elektronske komunikacione opreme, radio-opreme i terminalne opreme (član 50);

4) njegova elektronska komunikaciona mreža, pripadajuća sredstva ili elektronska komunikaciona oprema prekoračuje propisani nivo elektromagnetskog polja (član 51);

5) ne obezbeđuje zajedničko korišćenje nepokretnosti na kojoj je ustanovljeno pravo službenosti u skladu sa odredbama člana 55. ovog zakona;

6) ne obavesti u propisanom roku Regulatora o nameri otuđenja svoje mreže za pristup (član 63. stav 1);

7) ne postupi u skladu sa rešenjem Regulatora kojim je utvrđena visina sredstava koja se plaća na ime finansiranja prekomernih neto troškova pružanja usluga univerzalnog servisa (član 65. stav 2);

8) ne omogući pristup multipleksu u okviru mreže operatora elektronske komunikacione mreže za distribuciju medijskih sadržaja terestričkim putem (član 117. stav 1);

9) ne postupi u skladu sa odredbama člana 118. ovog zakona u vezi sa medijskim sadržajima različitih formata slike i tona;

10) ne postupi u skladu sa propisanim zahtevima kojima se obezbeđuje interoperabilnost opreme (član 119);

11) ne postupi u skladu sa rešenjem Regulatora o utvrđivanju posebnih obaveza u vezi sa obezbeđivanjem pristupa (član 121);

12) ne postupi u skladu sa odredbama člana 122. ovog zakona u vezi sa uslovnim pristupom;

13) ne osigura jednaku dostupnost svojih usluga i terminalne opreme krajnjim korisnicima sa invaliditetom, odnosno ne postupi u skladu sa odgovarajućim aktom Regulatora (član 136);

14) ne postupa u skladu sa odredbama člana 141. ovog zakona, u vezi sa delimičnim i potpunim obustavljanjem pružanja elektronske komunikacione usluge;

15) ne omogući usluge roditeljske kontrole u skladu sa odredbama člana 147. ovog zakona;

16) ne vodi javni telefonski imenik ili ne omogućava pristup podacima u javnom telefonskom imeniku iz člana 151. ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 50.000 do 100.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 50.000 do 100.000 dinara.

Član 171.

Novčanom kaznom od 100.000 do 250.000 dinara kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) ne objavi podatke o ponudi usluga univerzalnog servisa (član 61. stav 4);
- 2) ne dostavi Regulatoru izveštaj o pružanju usluga univerzalnog servisa (član 64. stav 1);
- 3) propusti da obavesti Regulatora o promeni podataka (član 87. stav 4. i član 112. st. 2. i 3);
- 4) ne postupi u skladu sa članom 129. ovog zakona, u vezi sa važenjem i raskidom ugovora;
- 5) ne izda račun u skladu sa odredbom člana 138. stav 1. ovog zakona;
- 6) ne omogući uvid u detaljnu specifikaciju u skladu sa odredbom člana 138. stav 4. ovog zakona;
- 7) ne postupi u skladu sa odredbama člana 142. ovog zakona, u vezi sa obezbeđivanjem mogućnosti kontrole troškova;
- 8) ne postupi u skladu sa odredbama člana 143. ovog zakona, u vezi sa obaveštavanjem krajnjeg korisnika u cilju sprečavanja prekomerne potrošnje;
- 9) ne pruža usluge identifikacije poziva u skladu sa odredbama člana 144. ovog zakona;
- 10) ne postupi u skladu sa odredbama člana 145. ovog zakona, u vezi sa zlonamernim i uznemiravajućim pozivima;
- 11) ne obezbedi krajnjem korisniku mogućnost za zaustavljanje automatskog preusmeravanja poziva (član 146);
- 12) ne obezbedi krajnjem korisniku mogućnost za filtriranje nezatraženih elektronskih poruka (član 149);
- 13) ne preduzme mere u vezi sa otkrivanjem i sprečavanjem slanja nezatraženih poruka (član 149).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 25.000 do 50.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 25.000 do 100.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 25.000 do 50.000 dinara.

XVIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Kontinuitet Regulatorne agencije za elektronske komunikacije i poštanske usluge

Član 172.

Danom stupanja na snagu ovog zakona Regulatorna agencija za elektronske komunikacije i poštanske usluge nastavlja sa radom kao Regulatorno telo za elektronske komunikacije i poštanske usluge, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Direktor i članovi upravnog odbora Regulatorne agencije za elektronske komunikacije i poštanske usluge nastavljaju da obavljaju svoje dužnosti kao direktor i članovi Saveta, do isteka mandata na koji su izabrani.

Zaposleni u Regulatornoj agenciji za elektronske komunikacije i poštanske usluge nastavljaju sa radom kao zaposleni u Regulatornom telu za elektronske komunikacije i poštanske usluge, u skladu sa ugovorima o radu važećim na dan stupanja na snagu ovog zakona.

Rokovi za donošenje podzakonskih akata

Član 173.

Vlada će propise iz člana 54. stav 3, člana 100. stav 5. i člana 157. stav 9. ovog zakona doneti u roku od 12 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ministar donosi podzakonske akte na osnovu ovlašćenja propisanih ovim zakonom u roku od 12 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, izuzev akta iz člana 158. stav 13. ovog zakona koji će doneti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Regulator donosi podzakonske akte na osnovu ovlašćenja propisanih ovim zakonom u roku od 18 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, izuzev akata iz člana 29. stav 4, člana 38. stav 3, člana 55. stav 2, člana 102. stav 21. i člana 140. stav 6. ovog zakona koji će se doneti u roku od 12 meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja akata u skladu sa ovim zakonom, primenjuju se podzakonski akti doneti na osnovu Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni glasnik RS”, br. 44/10, 60/13 – US, 62/14 i 95/18 – dr. zakon).

Posebne obaveze Regulatora

Član 174.

Savet donosi Statut Regulatora koji je usklađen sa ovim zakonom u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Regulator formira nove, odnosno ažurira postojeće registre, evidencije i baze podataka i propisuje obrasce za unos i izmenu podataka, u skladu sa odredbama ovog zakona, u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Regulator izrađuje geografski pregled iz člana 44. ovog zakona u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Posebne obaveze privrednih subjekata

Član 175.

Privredni subjekti su u obavezi da usklade svoje poslovanje u skladu sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

**Licence i pojedinačne dozvole izdate po sprovedenom postupku
javnog nadmetanja u skladu sa ranije važećim propisima**

Član 176.

Licence i pojedinačne dozvole izdate po sprovedenom postupku javnog nadmetanja, važe do isteka perioda na koji su izdate.

Regulator, po službenoj dužnosti, evidentira imaoce licenci i pojedinačnih dozvola iz stava 1. ovog člana u evidenciji privrednih subjekata, u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

**Dozvola za korišćenje numeracije izdata u skladu sa ranije
važećim propisima**

Član 177.

Dozvole za korišćenje numeracije izdate do dana stupanja na snagu ovog zakona, važe do isteka roka na koji su izdate, a dodeljena numeracija se koristi u skladu sa odredbama ovog zakona.

**Pojedinačna dozvola izdata po zahtevu u skladu sa ranije
važećim propisima**

Član 178.

Pojedinačne dozvole izdate po zahtevu u skladu sa ranije važećim propisima, važe do isteka perioda na koji su izdate.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, pojedinačne dozvole koje su sastavni deo dozvola za pružanje medijske usluge radija, važe do isteka perioda na koji su izdate dozvole za pružanje medijske usluge radija.

Započeti postupci

Član 179.

Postupci koji su započeti do stupanja na snagu ovog zakona se okončavaju u skladu sa propisima po kojima su započeti.

Postupak izdavanja pojedinačne dozvole na osnovu sprovedenog postupka javnog nadmetanja za korišćenje radio-frekvencija iz radiofrekvencijskih opsega 694-790 MHz, 2500-2690 MHz i 3400-3800 MHz, nastaviće se po odredbama ovog zakona.

Odluka o ispunjenosti uslova za izdavanje pojedinačnih dozvola po sprovedenom postupku javnog nadmetanja za korišćenje radio-frekvencija iz radiofrekvencijskih opsega 694-790 MHz, 2500-2690 MHz i 3400-3800 MHz, donete u skladu sa članom 89. stav 2. Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni glasnik RS”, br. 44/10, 60/13 – US, 62/14 i 95/18 – dr. zakon), ostaje na snazi.

Prestanak važenja Zakona o elektronskim komunikacijama

Član 180.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o elektronskim komunikacijama („Službeni glasnik RS”, br. 44/10, 60/13–US, 62/14, 95/18–dr. zakon), osim odredaba člana 126. stav 1, čl. 127–130a i člana 137. stav 1. tač. 2)–4).

Odredbe člana 51. i člana 138. stav 1. tačka 5) Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni glasnik RS”, br. 44/10, 60/13–US, 62/14, 95/18–dr. zakon) ostaju na snazi do donošenja podzakonskog akta iz člana 55. stav 2. ovog zakona.

Odredbe člana 113. i člana 138. stav 1. tačka 25) Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni glasnik RS”, br. 44/10, 60/13–US, 62/14 i 95/18–dr.

zakon) ostaju na snazi do donošenja podzakonskog akta iz člana 140. stav 6. ovog zakona.

Odredbe člana 131. i člana 138. stav 1. tačka 33) Zakona o elektronskim komunikacijama („Službeni glasnik RS”, br. 44/10, 60/13–US, 62/14, 95/18–dr. zakon) ostaju na snazi do donošenja podzakonskih akata iz člana 161. stav 3. i člana 162. stav 1. ovog zakona.

Stupanje na snagu zakona

Član 181.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.